

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ПРОФІЛЬНО-ОБ'ЄДНУЮЧИЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТА ВИХОВАННЯ
(ІнГППВ)**

ВІННИЦЯ – 2006

Інститут гуманітарно-педагогічних проблем та виховання. Довідниково-методичний посібник. – Вінниця: друкарня “Діло”, 2006. – 98 с.

Представлені концептуальні засади та шляхи реалізації проекту “Гуманізація технічної освіти у ВПІ. (Пошуки власних шляхів, методів, форм)”. Автор проекту та організатор його впровадження проф., к.ф.н. Т.Б.Буяльська. **Проект впроваджено за підтримки та значної і постійної допомоги ректора ВНТУ, академіка АПН України Бориса Івановича Мокіна.**

Наведені історичні довідки розвитку Інституту Гуманітарно-педагогічних проблем та виховання, кафедр, що входять до його складу. Подається також інформація про професорсько-викладацький склад, науково-дослідну, виховну та спортивно-масову роботу, науково-методичні досягнення кафедр. Пропонується інформація про створення, структуру і основні завдання Центру культурології та виховання студентів.

Адреса сайту ІнГППВ: <http://www.vstu.edu.ua/ua/inst/ingpp/>

Автори: *Буяльська Тамара Болеславівна
Мацко Лариса Анатоліївна
Слободянюк Анатолій Володимирович
Петренко Микола Іванович
Зінько Олена Василівна
Мишанська Людмила Ростиславівна*

Під редакцією к.філос.н., проф. Буяльської Тамари Болеславівни

Відповідальний за випуск: к.іст.н., доц. Зінько Олена Василівна

Світлини зав. лабораторіями кафедри ЛОТ Сергія Маркова

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ІНСТИТУТ

До складу ІнГППВ входять: кафедра культурології (КЛ); кафедра педагогіки, психології та соціології (ППС); кафедра фізичного виховання (ФВ); Лабораторія соціологічних досліджень; служба психологічної підтримки; науково-методична Рада ВНТУ з проблем гуманізації та гуманітаризації технічної освіти; Центр культурології та виховання студентів; клуб ВНТУ.

Кафедри КЛ, ППС та ЦК і ВС розташовані в надбудові до другого корпусу. Кафедра ФВ в корпусі №6 (біля стадіону ВНТУ). Кафедри КЛ, ППС, ФВ знаходяться в подвійному підпорядкуванні (ІНМ).

1.1. Дирекція ІнГППВ

Директор Інституту

Проректор з виховної роботи та наукової роботи в галузі гуманітарних наук, завідувач кафедри КЛ, доцент, кандидат філософських наук, професор МКА, Заслужений працівник народної освіти

Буяльська Тамара Болеславівна

к.2216 ГНК, тел. 59-82-15.

Заступник директора з науково-методичної роботи

Кандидат історичних наук, доцент

Зінько Олена Василівна

к.2260, тел. 59-84-15

Заступник директора з виховної роботи Старший викладач

Прищак Микола Дем'янович

к.2216 (ГНК, тел. 59-87-78)

Структура ІнГППВ

- **Кафедра культурології** (КЛ) – корпус 2, к.2360 (методист), тел. 59-80-42; к.2358 (викладацька).
Завідувач кафедри – кандидат філософських наук, професор **Буяльська Тамара Болеславівна**, к.2216 ГНК, тел. 59-82-15.
- **Кафедра педагогіки, психології та соціології** (ППС) – корпус 2, к.2254, тел. 59-83-44.
Завідувач кафедри – кандидат філософських наук, доцент **Мацко Лариса Анатоліївна**, к. 2254, тел. 59-83-44.
- **Кафедра фізичного виховання** (ФВ) – корпус 6, к.6215, тел. 59-85-18.
Завідувач кафедри – доцент **Петренко Микола Іванович**, корпус 6, к.6215, тел. 59-83-72.
- **Центр Культурології та виховання студентів (ЦК і ВС)** – корпус 2, прибудова до корпусу 2, к. 2252, 2255, 2256, 2258, 2262, 2352, 2353,

2357.

Директор Центру – професор **Буяльська Тамара Болеславівна**, к.2216 ГНК, тел. 59-82-15.

- **Клуб ВНТУ** – університетський центр молодіжного дозвілля.
Директор клубу – **Федоренко Катерина Володимирівна**, тел. 59-84-80.
- **Лабораторія соціологічних досліджень**, корпус 2, к.2361. – науковий керівник – кандидат соціологічних наук, доцент **Слободянюк Анатолій Володимирович**; зав. лабораторією – **Косарєва Лариса Віталіївна**, тел. 59-81-38.
- **Служба психологічної підтримки**, корпус 2, к. 2356.
Науковий керівник – кандидат філософських наук, доцент **Мацко Лариса Анатоліївна**, к. 2254, тел. 59-83-44.
- **Науково-методична Рада ВНТУ з питань гуманізації та гуманітаризації технічної освіти.**
Керівник Ради – проректор з виховної роботи та наукової роботи в галузі гуманітарних наук, професор **Буяльська Тамара Болеславівна**, к. 2216 ГНК, тел.59-82-15.
Учений секретар – кандидат історичних наук, доцент кафедри Українознавства, політології та права **Громова Людмила Прокопівна**, корпус 2, к. 2260, тел. 59-85-14

1.2. Коротка історична довідка

Навчально-науковий інститут гуманітарно-педагогічних проблем та виховання **був створений у грудні 2000 року на базі Центру культурології та виховання студентів** з метою поглиблення та розширення науково-методичної роботи, для здійснення культурно-просвітницької та виховної діяльності, активізації наукових досліджень в галузі гуманітарних наук, педагогічних зокрема, впровадження наукових розробок в практику виховної роботи факультетів та університету.

В своїй роботі інститут керується Положенням про ІНГППВ (див. Додаток).

1.3. Науково-методична Рада ВНТУ з питань гуманізації та гуманітаризації технічної освіти

Завдання гуманізації освіти, що неминуче постало перед вищою школою, стало набувати актуальності в нашому університеті ще в кінці 80-х років. З січня 1990 року, коли в нашому університеті були створені кафедра **Історії та теорії культури та Культурно-художній Центр ВПІ**, розпочалася цілеспрямована робота в напрямку гуманізації, як процесу переорієнтації всього змісту навчально-виховної діяльності (а також всіх

видів і форм відносин, що створюються у вузі) з метою подолання технократичних тенденцій вузької спеціалізації, формування технічної інтелігенції, підготовки високоосвічених фахівців – суб'єктів культури, здатних забезпечувати розвиток, збагачення і збереження національної культури і довкілля.

З метою узагальнення та поширення набутого досвіду у 1993 р. була створена науково-методична Рада ВНТУ з питань гуманізації та гуманітаризації технічної освіти („Положення про науково-методичну Раду ВНТУ” див. Додаток). Керівництво науковою радою здійснює та організовує професор Т.Б.Буяльська.

2. КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

2.1. Історична довідка розвитку кафедри

Кафедру історії та теорії культури було створено 1 лютого 1990 року згідно з Наказом ректора № 35-0 на базі секції “Естетика-етика-атеїзм”, яка існувала при кафедрі філософії з 1988 року. Кафедру заснувала і нині очолює кандидат філософських наук, професор Т.Б.Буяльська. Вона є автором і організатором втілення в навчальну практику **Проекту “Гуманізація технічної освіти у ВПІ (пошуки власних шляхів, методів, форм)”** підтриманого ректором академіком АПН України **Б.І.Мокіним** та ректоратом ВПІ.

Створення нової гуманітарної кафедри “Історія та теорія культури” (рішення Вченої Ради від 26 січня 1990 року) було першим кроком на шляху виконання запропонованого Проекту. Кафедра стала методологічним та навчально-методичним центром процесів гуманітаризації технічної освіти та безпосереднім виконавцем завдань Проекту у Вінницькому політехнічному інституті.

Концепцією авторського проекту були визначені основні стратегічні завдання, які полягали в наступному:

- збереження (при умові оновлення і переорієнтації) суспільно-політичних та гуманітарних (також і мовних) кафедр;
- структурна та методологічна перебудова викладання суспільно-політичних дисциплін;
- введення нових суспільно-політичних дисциплін (історія України, політологія, право, соціологія, релігієзнавство);
- запровадження курсу психолого-педагогічних дисциплін;
- розширення навчально-предметної бази кафедри “Історія та теорія культури” шляхом введення циклу культурологічних і мистецькознавських дисциплін;
- розробка нових програм з усіх гуманітарних та суспільно-політичних дисциплін на засадах нової парадигми: “людина - світ людини; людина в світі - світ в людині”.

Другим найважливішим кроком стало створення навчально-методичної лабораторної бази у формі постійно діючих художніх музеїв, художніх виставок, проведення, за щотижневим розкладом, літературних та музичних просвітницьких лекцій-концертів за загальною тематикою „Українська та світова культура”.

Восени 1990 року Наказ ректора по ВПІ № 219-0 від 24.09.1990р. офіційно затвердив створення культурно-художнього центру ВПІ на базі кафедри “Історії та теорії культури”. З цього часу кафедра спрямувала свою роботу також і на науково-методичне керівництво роботою структурних підрозділів КХЦ; пропаганду духовних надбань української культури, творчих здобутків митців Вінниччини; пошуково-дослідницьку роботу, пов’язану з культурно-історичним життям Поділля; виховання у студентів почуття національної гідності, залучення їх до культурно-мистецького життя міста.

Головний методологічний принцип, що був фундаментом авторської концепції гуманізації у нашому ВНЗ, полягав у наступному: ... “гуманітаризація навчання як один із аспектів гуманізації освіти не може здійснюватися автономно за межами цього процесу, а також не може випереджати його, оскільки складовою методики викладання гуманітарних наук є також атмосфера переднавчальної діяльності ... гуманізація, як процес одухотворення умов життя, праці, усього змісту навчально-виховної діяльності, всіх видів і форм відношень, що складаються у ВНЗ, перш за все передбачає наявність такого духовного простору, такої атмосфери, яка б стимулювала активність внутрішнього життя особистості, спонукала до творчості і саморозвитку” [Буяльська Т.Б. *Гуманізація технічної освіти в умовах соціально-економічної та духовної кризи суспільства* // Вісник ВПІ. 1993р, №1].

Першими і найважливішими завданнями, які вирішувала кафедра з початку її заснування, були наступні:

- створення художньо-естетичного середовища на території кафедри, створення нових навчально-методичних кабінетів і лабораторій;
- розробка структури нового інтегрального курсу “Історія та теорія культури” для бакалаврату;
- розробка зовсім нових навчальних програм з дисциплін, які раніше не викладались у вищих технічних закладах: “Культура України”, “Психологія особистості”, “Російська культура”, “Західноєвропейське мистецтво”;
- розробка нових програм з курсів: “Етика і культура” та “Історія релігії та вільнодумства”;
- розробка навчальних програм з спецкурсів: “Людина і культура”, “Культура управлінської діяльності”, “Психологічна культура і етика управління”, “Історія науки і техніки в контексті культури”.

3 травня 1993 року наказом ректора № 134-0 “Про реорганізацію КХЦ та створення ЦК і ВС” кафедра увійшла до складу Центру культурології та виховання студентів (ЦК і ВС), залишивши за собою організаційне та науково-методичне керівництво такими структурними підрозділами ЦК і ВС як: навчально-художні лабораторії; клуб ВПІ; зал періодики; лабораторія по створенню художнього інтер’єру приміщень інституту та паркової зони.

15 жовтня 1998р. кафедра перейменована - “Культурології, мистецтва та дизайну” (наказ №175 від 15 жовтня 1998р.). Тепер кафедра має назву – кафедра Культурології.

Сьогодні кафедра організовує і забезпечує викладання інтегрального курсу “Культурологія” (на всіх факультетах протягом п’яти років навчання), який складається з таких навчальних дисциплін: “Людина та культура” – I курс, “Українська та зарубіжна культура” (частина 1 “Українська культура”; частина 2 “Російська культура”; частина 3 “Західноєвропейське мистецтво”) – I-III курси; “Практична культурологія” – I-IV курси; “Етика та культура” – III курс; “Культурологія. Теорія культури” – IV курс (для трьох економічних спеціальностей); “Естетика та культурологія”, “Риторика” (для магістрів); “Методика педагогічної майстерності” – V курс, магістри.

За роки існування зусиллями кафедри були обладнані і технічно оснащені:

- всі навчальні аудиторії;
- читальна зала навчальної літератури та періодики культурно-художньої спрямованості, яка забезпечує бібліографічне та інформаційне обслуговування студентів, викладачів і співробітників інституту з питань національної і світової культури та мистецтва, психології, соціології, вищої освіти;
- створений Кабінет українознавства (один із перших в технічних ВНЗ України), що став базою для Музею ВНТУ;
- створено навчально-методичний кабінет “Служба психологічної підтримки”, який використовується при проведенні семінарських і лабораторних занять з “Психології”. Робота кабінету спрямована для надання допомоги студентам, викладачам і співробітникам інституту у вирішенні питань психологічного характеру, підвищення їх психологічної культури, проведення психологічних тренінгів;
- створені художні музеї, які одночасно є навчально-методичними лабораторіями кафедри.

Завдання створення, функціонування та розвитку художніх музеїв-лабораторій у ВНТУ автор проекту розглядала в контексті проблеми збереження і розвитку національної культури, акцентуючи увагу на тому що, “одним із невідкладних завдань вищої освіти сьогодення постає *створення освітянського поля культури*, здатного утримувати, зберігати і відтворювати духовні цінності олюдненого світу, формувати систему моральних пріоритетів” [Т.Б.Буяльська **“Гуманітарна підготовка магістрів в дзеркалі проблем Вищої школи”** // Вісник ВПІ. №2, 1995].

Важливу роль в реалізації цього завдання відіграють заняття “Культурологічного практикуму”, ведення яких можна вважати третім важливим кроком авторського проекту. Заняття проводяться згідно розкладу 4 рази на тиждень в актовій залі ВНТУ. Культурологічний практикум – це ноу-хау нашого університету, ефективність і важливість якого підтверджена більш ніж 10-ти річною практикою його проведення. Головна мета занять - поглибити досвід живого спілкування студентів з різними видами і жанрами мистецтва, поглибити їх знання щодо проблем і тенденцій розвитку культури Вінниці та Подільського регіону.

Перші роки такі заняття проводились як факультативні. Програма занять, тематика, зміст, структура та методика проведення розроблена автором проекту “Гуманізація технічної освіти у ВНТУ” зав. кафедрою Культурології, проф. Т.Б.Буяльською, яка протягом багатьох років проводила ці заняття (на громадських засадах) на чотирьох курсах всіх спеціальностей, одночасово здійснюючи систематичні дослідження рівнів художнього досвіду студентів, їх ціннісних орієнтацій, художніх та естетичних смаків, їх ставлення до тематики, змісту занять, а також до конкретних явищ мистецтва, культури тощо. Завдяки постійному діалогу зі студентами, вивченню їх духовних потреб Програми занять щорічно

оновлюються і удосконалюються. Після введення занять “Культурологічний практикум” в навчальний розклад, до їх проведення були залучені викладачі кафедри. Заняття Світлани Федорівни Воловодюк найбільшою мірою наближені до реалізації проекту гуманізації і допомагають їх подальшому розвитку і удосконаленню.

Як підтверджує досвід, заняття культурологічного практикуму сприяють формуванню у молоді навичок сприйняття та естетичної оцінки художніх творів, розвитку естетичних смаків, спонукають до самостійної творчої діяльності, свідомої оцінки творів мистецтва, до аматорської художньої практики.

Основні завдання, які мають бути вирішеними під час проведення “Культурологічного практикуму” є наступні:

- навчити студентів слухати і розуміти “живу” класичну музику; розпізнавати, бодай зовні, інструменти симфонічного оркестру і оркестру народних інструментів; познайомити з фортепіанною класикою; видатними представниками української та зарубіжної музики;
- познайомити студентів з естетикою кіномистецтва, його видами, жанрами, особливостями;
- познайомити з оперним і балетним мистецтвом;
- познайомити зі специфікою театрального мистецтва; надати студентам можливість безпосереднього спілкування з акторами після вистави;
- навчити сприймати мистецтво художнього слова, познайомити зі специфікою акторського виконання поетичних творів;
- навчити студентів нормам поведінки в ситуації концертної зали, кінозали, театральної зали;
- збагатити суб’єктивний художній досвід морально-естетичними цінностями та ідеалами.

Варто зауважити, що всі заняття культурологічного практикуму проходять у актовій залі ВНТУ за участю митців та художніх колективів міста Вінниці, Вінницької області, художніх колективів ВНТУ. В окремих випадках запрошуються заслужені діячі мистецтв України, художні колективи і майстри з інших регіонів країни. Досвід організації проведення “Культурологічного практикуму” репрезентований у наступних публікаціях: 1) Т.Б.Буяльська **“Культурологические дисциплины в техническом университете”** // Весник Международной Академии наук Высшей школы. – М.: 1999 г, №3 (9).; 2) Т.Б.Буяльська **“Гуманітарні дослідження в технічному вузі”**. Збірник доповідей міжнародної науково-методичної конференції “Шляхи та проблеми входження освіти України в світовий освітянський простір”, м.Вінниця, 8-9 червня 1999 року. В 2-х томах. Том.1. – Вінниця “УНІВЕРСУМ-Вінниця”, 1999; 3) Т.Б.Буяльська **“Культурологічний практикум у Вінницькому національному технічному університеті”**. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції “Гуманізм та освіта”, м.Вінниця, 21-23 вересня 2004 р. В 2-х томах. Том.1. – Вінниця:

“УНІВЕРСУМ - Вінниця”, 2004.).

За останні роки студенти 1-4 курсів на заняттях культурологічного практикуму мали можливість поглибити свої знання в царині мистецтва завдяки наступним темам:

- **“Пісня то душа народу”**. Роль пісні в житті людини і народу. Українські народні пісні. Пісні до фільмів і театральних вистав. Естрадна пісня;
- **Самодіяльне мистецтво**. Роль і функції. Виступ колективів і учасників художньої самодіяльності ВНТУ;
- **Різдвяні та Новорічні традиції українського народу**. Різдвяні прем'єри (за участю акторів музично-драматичного театру ім.М.Садовського);
- **День рідної мови** (згідно спеціального сценарію). В програмі класична та сучасна українська поезія та музика, фрагменти вистав української драматургії, українського кіномистецтва;
- **“Музи вели в бій”**. До річниць Великої Перемоги.
- **У СВІТІ МУЗИКИ** (як слухати і розуміти класичну музику). Заняття цього циклу відбуваються за участю професійних музичних колективів; викладачів і студентів музичного училища ім.М.Леонтовича; випускників музичних шкіл; акторів та музикантів театру та філармонії;
  - **Найпопулярніша класика**. (Особистісне ставлення до класичного мистецтва). Л.Бетховен, А.Моцарт, К.Глюк, К.Сен-Санс, Ф.Шопен, П.Чайковський, М.Скорик, М.Леонтович;
  - **Творчість Шопена**. “Вальс до-дієз мажор”, “Вальс ре-бімоль мажор”, “Етюд мі-мажор та соль-бімоль мажор” (тільки для чорних клавіш);
  - **Творчість Л.Бетховена**. Сонати № 8, 14, 17, 24.
  - **Голоси музичних інструментів:**
    - Фортепіанна музика. Історія фортепіано. Твори І.Баха, Ф.Ліста, Л.Бетховена, П.Чайковського, Ф.Шопена, М.Скорика та ін;
    - Голос сучасного баяну. Історія баяну. Специфіка баянної музики. В програмі концерту твори зарубіжної класики;
    - Голос бандури. Історія розвитку. В програмі українська класика, народні і сучасні українські пісні;
    - Саксофон. Історія народження. Класична та сучасна музика;
    - Голос флейти. Історія флейти. В програмі класичні та сучасні музичні твори;
    - Класична гітара. Характер голосу гітари. Історія гітари. Популярна класика;
  - **Інструментальна камерна музика**. Специфіка і історія розвитку камерної музики. Виступ камерного оркестру філармонії “Аркада”;
  - **Інструментальна та вокальна музика**. В програмі твори

- класичної та сучасної музики;
- **Оркестр народних інструментів.** Діапазон можливостей оркестру. Твори А.Вівальді, П.Скорика, А.Кос-Анатольського, Д.Россіні, І.Брамса, А.Шнітке, Р.Майбороди;
  - **Симфонічний оркестр.** Постать диригента. Склад оркестру. Українська та зарубіжна класика;
  - **Вокальне мистецтво.** Сопрано. Види сопрано: драматичні, ліричні, колоратурні, лірико-драматичні, лірико-колоратурне. Українська та зарубіжна класика;
  - **Оперне мистецтво.** Творчість Д.Верді. Перегляд фільму-опери “Аїда”;
- **ТАНЦЮВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО.** Заняття проводяться за участю професійних та самодіяльних колективів міста.
    - **Національні танці** (України, Росії, Білорусії, Угорщини, Німеччини);
    - **Танці народів світу** в контексті світової культури. Філософія, культура, релігія мовою індійського танцю. Виступ переможців Всеукраїнського конкурсу індійського танцю колективу “Сангам”;
    - **Мистецтво балету.** Історія розвитку балету. Зміст понять “балет”, “хореографія”. Виразні засоби балету. Виступ колективу класичного танцю “Фуєте” – керівник **Н.М.Москальова**. В програмі балетні мініатюри на музику П.Чайковського, А.Адана, А.Глазунова, Ф.Шопена, І.Стравінського, С.Прокоф’єва;
  - **Театральне мистецтво.** Зустріч з акторами, режисерами вінницьких театрів та театральних студій. Звіт студентської театральної студії “Дебют”;
  - **Специфіка театрального мистецтва.** Фрагменти з вистав: драма-феєрія Л.Українки “Лісова пісня”, Шекспір “Ромео і Джульєта”, К.Гольдоні “Хазяйка трактиру”, О.Островський “Одруження Бальзамінова” – за участю студентів театральної студії ВНТУ;
  - **Спектаклі** за участю акторів музично-драматичного театру (з репертуару театру);
  - **Кіномистецтво.** Історія розвитку. Жанри кіномистецтва і його мова. Перегляд фрагментів художніх і документальних фільмів;
  - **Документальне кіно** (історична, культурно-мистецька тематика, життєвий шлях видатних постатей національної культури). Кінотворчість студентів ВНТУ. Перегляд і обговорення д/ф: “Київський Національний музей України”, “Собори України”, “Почаївська Лавра” ;
  - **Людина і природа:** проблеми протистояння і гармонії. Проблеми екології в контексті культури і моралі. Перегляд фільму Жан Жако Анно “Ведмідь” (по книзі Д.Кервуда “Король Грізлі”);
  - **Західноєвропейське мистецтво.** Перегляд документальних фільмів: “Лувр”, “Дрезден”, “Видатні пам’ятки архітектури Західної Європи” тощо;
  - **Морально-правові засади культури особистості.** Від римського

права до сучасності. Людина і закон: стан, проблеми і сьогоденні реалії. Перегляд та обговорення фрагментів кінофільмів. Діалог з проблем правової культури.

- **Діалоги “Культура сімейних стосунків”;**
- **Зустрічі з членами Спілки письменників Вінниччини.**
- **Кіномистецька класика.** Перегляди і обговорення художніх фільмів.

2.2. Викладацький склад кафедри Культурології (навчально-виховна та наукова діяльність)

Завідуюча кафедрою

Буяльська Тамара Болеславівна – Очолює кафедру з 1 лютого 1990 року.

Кандидат філософських наук. Наукове звання доцента присвоєно 27 липня 1989 р. Професор МКА.

Розроблена авторська концепція гуманізації технічної освіти, що впроваджується в практику навчально-виховного процесу з 1990 р. З ініціативи і під керівництвом автора в нашому університеті створений Центр культурології і виховання студентів, унікальні художні музеї, такі як: “Меморіальний музей Ф.З.Коновалюка”, “Музей сучасного Подільського мистецтва” та ін. Оновлена, на принципово нових засадах, і удосконалюється впродовж 15-ти років система гуманістичного виховання студентів ВНТУ.

З 1993 року започаткована і реалізується автором з постійними інноваціями у навчальному процесі нова форма гуманітарного заняття “Культурологічний практикум”.

На протязі всієї трудової діяльності бере участь у різноманітних культурно-просвітницьких заходах на рівні міста, області, держави (як лектор-науковець, як організатор, як член оргкомітету, як член журі, як безпосередній учасник, тощо).

З 1990р. є директором Центру культурології і виховання студентів (на громадських засадах);

З листопада 1992 року – проректор з виховної роботи та наукової роботи в галузі гуманітарних наук.

З грудня 1992 року – головний редактор університетського часопису “Імпульс”;

З 1993 року – член редколегії наукового журналу “Вісник ВПІ”;

1995-2000 рр. була членом експертної Ради з гуманітарних наук при Міністерстві освіти України;

З 2000 року – директор Інституту гуманітарно-педагогічних проблем та виховання.

Учасник міжнародних конференцій ІМЕКО (1994 рік – м.Турін, Італія; 1997 рік – м.Тампере, Фінляндія; 2000 рік – м.Відень, Австрія). Доповіді, з проблем вимірів рівнів художнього сприйняття та формалізації експертних оцінок мистецьких творів в нечітких множинах, підготовлені в співавторстві з

академіком Б.І.Мокіним і опубліковані в наукових збірниках конференцій (англ. мова).

Брала участь в міжнародній конференції IAUP, що проходила у 1999 році в Брюсселі (Бельгія) і була присвячена критеріям сучасної університетської культури. Виступала з доповіддю про методологічні засади формування і функції Центру культурології у нашому університеті. Тези доповіді опубліковані: XII Triennial Conference. Touchstones for a Modern University Culture. – Brussels, 11-14 July 1999. Proceedings, p.44.

Була керівником і безпосереднім виконавцем трьох наукових держбюджетних тем:

- Гуманізація технічної освіти в контексті процесів національно-культурного відродження України (1994-1996 рр.);
- Гуманітарні дисципліни в технічному університеті та їх вплив на формування особистості спеціаліста (1997-1998 рр.);
- Дослідження змісту духовних потреб студентів технічного університету та розробка методик виховання гуманістичних орієнтацій спеціаліста в системі вищої освіти (1999-2001 рр.).

Внесла певний вклад в отримання університетом у 1995 році гранту на виконання проекту по Європейській програмі “Темпус-Тасіс”. У 1995-1996 рр. активний учасник виконання цієї програми. 2004-2006 рр. – керівник (від ВНТУ) і учасник виконання за програмою Tempus Проекту “Європейська практика студентського самоврядування в університетах України”.

Урядові нагороди: Медаль “За трудову доблесть” – Указом Президії Верховної Ради СРСР від 20 серпня 1986р. К № 300764; **Почесне звання** “Заслужений працівник народної освіти України” – присвоєно Указом Президента України від 20 червня 1996р. №672.

За досягнення в гуманітарній діяльності та виховній роботі нагороджена почесними дипломами та грамотами університету, обласної Ради народних депутатів, облдержадміністрації, Міністерства освіти і науки.

Підготовлено більше 70 наукових статей і публікацій. Завершує роботу над монографією „Гуманізація технічної освіти” і навчальним посібником для магістрів.

Коротка біографічна довідка про Т.Б.Буяльську увійшла в словник: **Жінки України: Бібліографічний енциклопедичний словник.** – К.: Фенікс, 2001. – 560 с. С.-59.

Заступник зав. кафедрою

Зінько Олена Василівна – У 1983 році закінчила історичний факультет Вінницького державного педагогічного інституту. З 1987 року працює у ВНТУ. В 1993 році закінчила аспірантуру при Київському державному університеті ім.Т.Г.Шевченка, захистила кандидатську дисертацію. Кандидат історичних наук. З 1997 року доцент кафедри Культурології Вінницького національного технічного університету.

Досліджує культуру Поділля. Учасниця Міжнародних, Всеукраїнських наукових, регіональних, історико-краєзнавчих конференцій.

Має понад 30 наукових публікацій. Серед них:

- Вивчення найдавніших культур Поділля в курсі культурознавчих дисциплін в вищих навчальних закладах // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Культура і освіта: проблеми, пошуки, творчі знахідки”. – Вінниця, 1995. – Т.1. – С. 51-52.

- Молодь і просвітянський рух в Україні. Історіографічне осмислення проблеми в літературі 20-х років. //Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження. Науковий збірник. – Хмельницький, 1995. – С. 340-341.

- Походження українського народу //В кн.: Україна: минуле, сьогодення, майбутнє: Зб. наукових праць. – Київ, 1999. – С. 38-47.

- Література 20-х років ХХ ст. про участь молоді в релігійному та антирелігійному рухах доби національно-культурного відродження України. // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Вип. Ш. Серія: Історія: Зб. наук. праць. Вінниця, 2001. – С. 216-219.

Біографія доц. Зінько О.В., як дослідника історичної спадщини Поділля, увійшла в бібліографічний довідник: Гальчак С.Д. Красзнавці Вінниччини: Біографії. Бібліографія. – Вінниця: Книга-Вега, 2005. – 224 с. – С.77-78.

Стрельбицький Михайло Петрович – Кандидат філософських наук, доцент кафедри Культурології. Закінчив Одеський державний університет ім. І.Мечникова, філологічний факультет у 1971р.

На кафедрі Культурології працює з 1991 р. Керує літературною асоціацією ВНТУ “Студентська муза” та веде однойменну сторінку в часописі “Імпульс”. За цей час видано: 2 колективних збірки творів студентів-студмузівців: О.Мокін, М.Моторний, В.Трухманов “Риболовля на Танзарі” (фантастичні оповідання, 2000 р.); збірник поезій та критики (25 авторів студентів) “Літа імпульсивні” (2001 р.); окремими книжками – поезію студентів ВНТУ Оксани Барбак, Дмитра Штофеля, Сергія Білохатнюка (2006 р.).

Заснував і кілька років очолював студентський “Клуб істинних шанувальників Тараса Шевченка”. Підсумком щорічних конкурсів інтерпретаторів “Кобзаря” стала підготовлена разом зі студентами радіопрोगрама “Тарас Шевченко - ключ до вічності”, яка відзначена на Всеукраїнському конкурсі радіопрोगрам “Калинові острови” дипломом “За краще втілення теми “Національна ідея і молодь” (2004 р.).

Ініціював щорічний творчий фестиваль ВНТУ “Вдячність Коновалюкові”.

Член Національної спілки письменників України з 1979 р. Лауреат літературної премії ім.О.Білецького. Автор 14 книжок поезії, монографії про творчість О.Гончара “Проза монументального історизму” (1988) та понад 300 літературно-критичних, літературознавчих і публіцистичних статей, 50 наукових статей.

Нагороджений літературними преміями:

- журналу “Дружба народів” за кращу публікацію року (1978);
- Республіканська в галузі літературно-мистецької критики (1985);
- обласна ім.М.М.Коцюбинського (1989).

Сфера наукових інтересів: літературознавство, культурологія.

Про літературну працю Михайла Стрельбицького позитивно відгукувались Олесь Гончар, М.Жулинський, В.Фащенко, І.Кравченко, В.Моренець, В.Грабовський, Ю.Цеков, О.Іванова, І.Іов, О.Уманська, Е.Баран, О.Сливинський та ін. З-поміж них найгрунтовніше і найширше – О.Сливинський, котрий, зокрема, звернув особливу увагу на те, що у найновіших збірках М.Стрельбицького “Під небом Коновалюка” (кн. 1 та 2) наявне своєрідне “співавторство” поета зі студентами – авторами епіграфів до понад 30-ти його поезій. (О.Сливинський. Ще спалахнуть сторожові вогні. – Вітчизна. – 2004, №11-12, с. 118-119).

Філонов Леонід Володимирович – Доцент кафедри Культурології.

Працює на кафедрі з 1990 р. Закінчив Донецький державний університет у 1978 році.

- Автор першої в Україні навчальної програми з курсу “Українська культура” для студентів Вищих технічних навчальних закладів. Видано у видавництві Вища школа, 1991 р.;
- Пізнавальні завдання і вправи для студентів з дисципліни “Українська культура”, 1991 р. Видавництво Вища школа;

Наукові статті: “Савой маємо за честь ...”; “Красзнавець Отамановський” журнал Вітчизна №11, 1990р.; “Місце Кривіцького у національному відродженні Вінниччини”; “Чи справді концепція культури?”; “Національна ідея і духовне відродження”; “Яків Гальчевський і національно-визвольні змагання на Поділлі у 1920-25 роках”.

- Тези у збірниках науково-методичних конференцій (6);

Решта публікацій (74) в журналах “Україна”, “Вісник-ВВП”, республіканських та обласних газетах.

Голова Обласного об’єднаного товариства “Просвіта”, член спілки журналістів. Редактор щотижневої телепрограми “Вінницький плин” (319 випусків). Редактор молодіжної телепрограми “Вважаю так”, яка готується за участю студентів ВНТУ при кафедрі Культурології. Лауреат Всеукраїнського телефестивалю “Україна диводивовижне” та дипломант Всеукраїнського телерадіофестивалю “Калинові острови”. **Виготовив 10 телефільмів.**

Сфера наукових інтересів: краєзнавство, культура України.

Опубліковано 80 наукових та науково-популярних статей.

Нагороди:

- медаль Всеукраїнського товариства “Просвіта” - “Будівничий України” 2001 р.;
- Лауреат Всеукраїнського товариства ім. Якова Гальчевського в номінації “Громадський діяч” 2003 р. ;

- Заслужений працівник культури України 2006 р.

Грамоти: від Спілки журналістів України, Вінницької обласної держадміністрації та ректорату ВНТУ.

Прищак Микола Дем'янович – Заступник директора Інституту гуманітарно-педагогічних проблем та виховання, заступник проректора з виховної роботи та наукової роботи в галузі гуманітарних наук. Закінчив філософський факультет Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка. З 1992 р. навчався в аспірантурі Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка.

Старший викладач кафедри Культурології з 1992 р. Викладає дисципліни: Філософія, Етика та культура, Етика ділового спілкування, Психологія особистості, Основи психології та педагогіки, Інженерна психологія.

Розробив авторську програму по курсу “Етика та культура”, головними ідеями якої є проблеми особистості, свободи, критичного аналізу та переосмислення різних сторін та аспектів життя людини, пошуку смислових основ та цінностей людського буття.

З 2001 року пошукач лабораторії історії педагогіки Інституту педагогіки АПН України. Тема дисертаційного дослідження “Генеза поняття “духовність” в педагогічній думці України (друга половина ХІХ – 20-ті роки ХХ століття)”. Завершується процес написання дисертації.

Сфера наукових інтересів: філософія освіти, філософія духовності, психологія духовності, педагогіка духовності, історія педагогіки. Результати досліджень викладені у 16-ти наукових публікаціях, 8 з яких у фахових виданнях.

Бере активну участь у реалізації Програми гуманітарної політики та виховної роботи у ВНТУ. Ефективно працює розроблена Прищакком М.Д. система організації роботи кураторів. Позитивний результат дає впроваджена система організації співпраці між дирекцією студмістечка та заступниками деканів з виховної роботи. Активно сприяє процесам розвитку студентського самоврядування в гуртожитках ВНТУ.

Кузнєцов Всеволод Григорович – Старший викладач кафедри Культурології. Закінчив історичний факультет Ростовського університету з давніми академічними традиціями, сформованого, в свій час, на базі Варшавського університету, який було евакуйовано в Ростов на Дону під час І-ої Світової війни.

В університеті працює з 1989р., на кафедрі Культурології – з моменту її створення.

Розробив авторські програми дисциплін: “Історія російської культури”, “Етика та культура”, “Культурологія”. **Викладання веде в кращих академічних традиціях.** Професійно займається історією російської культури. Переважна сфера наукових інтересів: архітепічна історія російської культури, ґендерна проблематика в російській культурі, взаємодія

російської художньої літератури з релігією і філософією, російський космізм.

Працює над дисертацією: “Концепт влади природи в європейському Просвітництві і російський космізм”.

Опубліковано більше 30 наукових праць. Серед них монографії: “Русский путь”, “Вселенная Россия: истины и мнимости”. - Вінниця: ЧП Усатюк, 2000 (в співавторстві з Л.Г.Нерушовою), а також статті: Фантези: анатомія жанра // Союз писателей. - 2000.; Культура російського Срібного віку і роман П. Коельо “На березі Ріо-Пьедра сіла я та й заплакала” // Проблеми славістики. – 2003. - № 1.; Проблема мети освіти і криза просвітницької ідеології // Гуманізм та освіта. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 21-23 вересня 2004 р. В 2-х томах. Том 2. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2004.; Философия Г.Сковороды и русская культура // Человек и общество: на рубеже тысячелетий: Международный сборник научных трудов. - Вып. 9-10. - Воронеж: Изд-во ВГПУ, 2001.

Кадочнікова Любов Олександрівна – Старший викладач кафедри Культурології.

В 1981 році закінчила філологічний факультет Вінницького державного педагогічного інституту. В 1999 році закінчила аспірантуру ВДТУ за спеціальністю “Загальна педагогіка та історія педагогіки”.

1984 р – навчалася на факультеті підвищення кваліфікації викладачів загальнонаукових дисциплін в Ленінградському державному університеті. В 1989р. та 2001р. - на факультеті підвищення кваліфікації викладачів в Державному інституті російської мови імені А.Пушкіна (м. Москва).

На кафедрі Культурології працює викладачем з вересня 1990 року.

Вивчає художньо-естетичні потреби студентської молоді та їх вплив на формування професійної майстерності. Продовжує роботу над дисертаційним дослідженням “Релігійні мотиви російської культури в літературно-критичних творах В. Ільїна .”

Надруковано 14 наукових статей та доповідей на наукових конференціях (м.Вінниці, Києві, Сімферополі, Москві (“Різдвяні Читання”)).

Серед них наукова стаття “Деякі теоретичні та етнопсихологічні проблеми викладання курсу “Російська культура” в вузах України” надрукована в київському збірнику “Диалог украинской и русской культур в Украине” в співавторстві з Кузнецовим В.Г. та Кадочніковим О.П. (К. 1998 с.118-121).

Науково-методична стаття “Канон у церковному мистецтві і його творчі можливості. Іконописний канон” надрукована в збірнику “Православна культура Поділля”. Книга перша.(Збірник матеріалів на допомогу учителю: теорія і практика. Вінниця 2004, друге вид. 2005р. с.18 –27)

Кадочнікова Л.О. розробила в співавторстві з викладачами ВДПУ Чернишовою Г.С. та Кадочніковим О.П. проект програми спецкурсу “Основи християнської культури” (Культура і вчитель. Збірник науково-методичних праць. Вінниця 2003 р. с.194 –220)

Вона також підготувала два авторських лекційних курси: “Українська та зарубіжна культура” – частина 2 (Російська культура), де представлена принципово нова концепція історії російської культури; частина 3 – “Західноєвропейське мистецтво”, в якому феномен художньої культури розглядається як ставлення людини до світу, суспільства і самої себе, відтворене в мистецтві (література, живопис, архітектура, музика).

Протягом 1997 – 1999 в ЦК і ВС під керівництвом Кадочнікової Л.О. проходили засідання студентського літературно-філософського гуртка “Константинополь”. На засіданнях обговорювались нові статті, художні та наукові видання вінницьких авторів. Згодом засідання гуртка вийшли за межі вузу та перетворилися в роботу міського культурологічного лекторію “Золоте Кільце” (1999-2002 рр.).

Брала участь в роботі, пов'язаній з встановленням на будівлі Вінницької Обласної наукової бібліотеки ім.К.А.Тімірязєва пам'ятного барельєфу слов'янським просвітителем Кирилу та Мефодію (дар відомого російського скульптора В. Кликова).

Гозна Наталія Зорянівна – Старший викладач кафедри Культурології. Закінчила у 1984р. Київський національний університет ім. Т.Г.Шевченко (романо-германська філологія), філолог. Працює у ВНТУ з 1985 року. У 1990 році почала працювати методистом культурно-художнього центру, організувала виставки, започаткувала створення інформаційного фонду про художників Поділля. З 1992 р. – викладач кафедри Культурології. А з 1996 р. – старший викладач кафедри. З 1995-1999 рр. навчалась заочно в аспірантурі за спеціальністю “Теорія та історія педагогіки”. Тема дисертації: “Розвиток духовно-моральної компоненти професійної культури студентів технічного ВНЗ”. Викладає такі дисципліни: Українська та зарубіжна культура, Людина та культура, Західноєвропейське мистецтво, Практична культурологія, Етика та культура. Під керівництвом проф. Буяльської Т.Б. займається науковою тематикою, спрямованою на дослідження процесів гуманізації та гуманітаризації навчання в технічному ВНЗ. В результаті наукових досліджень була створена методика використання художніх лабораторій ЦК і ВС – “Музейний практикум”, яка впроваджена в навчальний процес.

Розробила авторські курси “Західноєвропейське мистецтво”, “Людина і культура”. Розробила текст лекції-екскурсії: “Образ Батьківщини в творчості Ф.З.Коновалюка”. Надихає студентів до написання сценаріїв лекцій-концертів, створення навчально-просвітницьких відеофільмів, культурологічних проєктів за допомогою комп'ютерних технологій, презентація яких відбувається на семінарах, конференціях, на заняттях “Культурологічного практикуму” та при проведенні занять по курсу “Західноєвропейське мистецтво”. Саму високу глядацьку оцінку отримали наступні культурологічні відеопроєкти студентів III курсу ІНІТКІ: “Україна”, “Світ бароко”, “Архітектура Італійського Відродження”, “Леонардо да Вінчі”, “Моцарт. Реквієм”, “Via Dolorosa. Хрестний шлях Ісуса Христа”. На

електронних носіях, завдяки зусиллям Наталі Зорянівни, створена потужна бібліотека творів образотворчого мистецтва, архітектури, музичних творів, відеофільмів. *Ця робота сприяла введенню гуманітарного компоненту і залученню до участі кафедри культурології на обласний конкурс по Web-дизайну.*

З 1998 року веде заняття гуртка “Клуб шанувальників мистецтва”.

Працює над розробкою концепції та удосконаленням методики викладання гуманітарних дисциплін в технічному ВНЗ, проблеми естетичного та морального виховання студентської молоді.

Коло наукових інтересів: культурологія, новітні технології в освіті, дистанційне навчання, моральне та естетичне виховання молоді, православна педагогіка.

Харьков Михайло Григорович – Закінчив Вінницький педагогічний інститут ім.М.Островського (російський філфак). З 1983 р. працював у ВНТУ на кафедрі російської мови. З 1994 р. старший викладач кафедри Культурології. З 1993 р. – активний учасник наукових конференцій. Опубліковано більше 30 наукових, науково-популярних, методичних статей в наукових збірниках, альманахах, журналах, газетах.

Видав навчальні посібники: “Русская живопись” (1998), “Владимир Маяковский” (1998), “Русская литература. 1-ая часть” (2003), “Русская литература (серебряный век и литературная эмиграция). 2-ая часть” (2003).

У 2003 р. вийшла друком монографія “Светить – и никаких звезд! Маяковский без хрестоматийного глянца”, яка отримала позитивні відгуки професійних філологів з різних міст України і Росії. Працює над другим виданням цієї книги та монографією про творчість В.Маяковського і його зв'язки з Україною.

Автор поетичних збірок. Пише сценарії та організовує проведення тематичних вечорів до ювілейних дат діячів російської культури, готує студентів до виступів.

Коло наукових інтересів: життя і творчість В.Маяковського; срібний вік російської літератури; інтонаційні особливості поезії; поетика, риторика, елокуція.

Залюбівська Оксана Броніславівна – Закінчила Вінницький педагогічний інститут у 1992р. На кафедрі Культурології працює з 1994р. Викладач.

Дисципліни, які викладає: Основи риторики, Методика педагогічної майстерності, Практична культурологія, Людина і культура, Етика та культура, Західноєвропейське мистецтво, Етика ділового спілкування.

Автор навчальних програм з курсів “Риторика”, “Методика педагогічної майстерності” для магістрів та студентів економічного факультету ВНТУ.

Сфера наукових інтересів: риторика, методика викладання риторики, культура мовлення, педагогіка.

1999-2001 рр. брала участь в наукових дослідженнях в межах

держбюджетної тематики “Дослідження змісту духовних потреб студентів технічного університету та розробка методик виховання гуманістичних орієнтацій спеціаліста в системі вищої освіти”.

Має біля 10 наукових публікацій.

Працює над дисертацією “Риторика як навчальна дисципліна в системі підготовки спеціалістів в технічному університеті”.

Слободянюк Олена Михайлівна – Закінчила Вінницький державний педагогічний університет у 1993р. Викладач кафедри Культурології з 1995 року. Автор 7 наукових публікацій. Завершує роботу над дисертацією “Гендерна теорія і просвітницький напрям модерної філософії”.

Викладає дисципліни: Українська та зарубіжна культура, Етика та культура.

Сфера наукових інтересів: філософія культури, філософські аспекти гендерної теорії, феміністична критика.

Ярмоленко Олена Миколаївна – Викладач кафедри Культурології. Закінчила Вінницький державний педагогічний інститут. Працює в університеті з 1988р. Викладає дисципліни: Західноєвропейське мистецтво, Практична культурологія, Людина та культура, Українська та зарубіжна культура.

Сфера наукових інтересів: західноєвропейське мистецтво (історія готичного мистецтва). Історія української культури (українська звичаєвість), український народний етикет.

Має наукові публікації: “Особливості розвитку раннього готичного мистецтва” ВДПУ, Наукові записки, 2002р.; “Університет як явище європейської культури”, жовтень 1998р.; “Актуальні проблеми викладання історії української культури”// Львівські народознавчі зошити, 2003р.

Бере активну участь в організації щорічних виставок студентської творчості.

Сенькова-Комісарчук Олена Леонідівна – Вихованка національного університету “Острозька Академія” (випуск 2001 р.), наукова школа проф. Зайцева М.О. Тема магістерського дослідження “Страх як формотворчий чинник культури.”.

На кафедрі Культурології працює з 2001 р. Викладає дисципліни: Практична культурологія; Культурологія. Теорія культури; Психологія та педагогічна майстерність; Етика ділового спілкування.

Співавтор програми курсу “Культурологія. Теорія культури” (лектор В.Г.Кузнєцов).

Теклюк Анатолій Іванович – В 1994 році закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Тараса Шевченка.

З вересня 1994 р. працює в Вінницькому національному технічному університеті: 1994-2005рр. на кафедрі Культурології, з вересня 2005р. на

кафедрі Філософії.

За час роботи на кафедрі Культурології розробив авторські курси дисциплін “Етика та культура”, “Етика ділового спілкування”.

Має 17-ть наукових публікацій, зокрема в журналах “Філософська думка”, “Вісник ВПІ”, “Sententia”, збірнику наукових праць “Постмодерн: переоцінка цінностей” та інших. Завершує роботу над кандидатською дисертацією “Проблема раціональності в позанауковому знанні: комплементарність наукових і позанаукових форм знання”.

В 1995р. організував університетський Клуб інтелектуального товариства “Баюн”, який проводить різноманітні ігрові заходи: турніри “Що? Де? Коли?”, брейн-ринг, “Своя гра”. Відповідає за підготовку університетських команд до участі в збірних міських і загальноукраїнських командах. *Нагороджений дипломом Міжнародної асоціації клубів „Що? Де? Коли?” (2003р.) за унікальну акцію – турнір „Що? Де? Коли?” на найвищій вершині України.*

Займається активною громадською роботою, в 2005р. нагороджений Почесною грамотою Вінницької обласної державної адміністрації та Вінницької обласної Ради за вагомий особистий внесок у розвиток і збереження української мови.

2.3. Співробітники кафедри Культурології

Бондаренко Анатолій Леонідович – Завідуючий лабораторіями кафедри Культурології.

На посаді з 15.11.2005р.

Веде облік майна кафедри; забезпечує належний стан матеріально-технічної бази ЦК і ВС та всієї необхідної документації.

Організовує та здійснює необхідний ремонт майна, меблів, приміщень, радіо-відеоапаратури, оргтехніки тощо.

Забезпечує навчально-виховний процес необхідними матеріалами.

Постійно контролює стан приміщень та аудиторій кафедри, здійснює контроль за дотриманням співробітниками та студентами правил техніки безпеки та внутрішнього розпорядку.

З метою збереження аудиторного фонду ЦК і ВС в належному робочому та естетичному стані співпрацює зі старостами навчальних груп, та виховує у студентів почуття відповідальності за збереження майна в аудиторіях.

Рикова Світлана Валентинівна – Старший лаборант кафедри Культурології.

Працює з 1996 року. До 1999 року виконувала обов'язки бібліографа у читальній залі ЦК і ВС. Консультує та допомагає обслуговувати студентів та викладачів університету в читальній залі ЦК і ВС.

Допомагає методистам ЦК і ВС оформлювати художні експозиції та виставки. Асистує викладачам кафедри культурології при проведенні

“Культурологічного практикуму”. Веде календар знаменних дат. Слідкує за належним використанням студентами комп’ютера в читальній залі. Контролює стан навчальних аудиторій під час чергувань. Бере участь в організації і підготовці виховних та просвітницьких заходів згідно плану роботи ЦК і ВС.

Здійснює індивідуально-виховну роботу зі студентами.

Сокур Катерина Павлівна – Лаборант кафедри Культурології. В ЦК і ВС працює з 1995р.

Бере участь в підготовці і оформленні виставок, проводить індивідуальну роботу зі студентами в музеях ЦК і ВС, проводить екскурсії, займається озелененням Центру культурології. Готує реклами-оголошення про театральні вистави, концерти у залі “Плеяда”, художні виставки тощо, з метою ширшого інформування студентів про культурно-мистецькі події міста. Співпрацює з Клубом ВНТУ. Допмагає викладачам при проведенні “Культурологічного практикуму”.

2.4. Науково-методична робота кафедри (семінари, конференції)

Інтеграція природничо-наукового, технічного і гуманітарного знання в системі вузівської освіти була ще одним кроком на шляху реалізації Проекту “Гуманізація технічної освіти у ВНТУ”. Характер і зміст цієї роботи ілюструють не тільки щорічні гуманітарні науково-просвітницькі студентські конференції, але і науково-методичні (практичні) конференції Всеукраїнського та Міжнародного рівня, які проводяться з ініціативи і при активній участі кафедри Культурології.

2.4.1. Наукова робота студентів в межах університетських гуманітарних конференцій

Щорічно в університеті в межах науково-технічної конференції професорсько-викладацького складу, співробітників та студентів університету проводяться студентські науково-просвітницькі конференції з гуманітарних проблем, в яких беруть участь всі гуманітарні і суспільно-політичні кафедри ВНТУ. Гуманітарні конференції студентів і викладачів ВНТУ проводяться щобережно протягом трьох-чотирьох днів.

Робота гуманітарної конференції (що завжди розпочинається з Пленарного засідання) представлена наступними секціями:

- Секція культурології;
- Секція філософії;
- Секція педагогіки та психології;
- Секція соціології та конфліктології;
- Секція політології;
- Секція права;
- Секція країнознавства;

- Секція іноземних мов;
- Секція технічного перекладу;
- Секція мовознавства;
- Секція фізичного виховання та спортивного менеджменту.

На Пленарному засіданні студенти презентують свої доповіді не тільки українською, але і англійською мовами. Дискусії і обговорення проводяться мовою, на якій представлена доповідь. Заявки на участь в роботі конференції щорічно подають понад 250 студентів, а в роботі конференції щорічно беруть участь понад 600 чоловік.

Теми студентських доповідей свідчать про розмаїття інтересів в царині гуманітарних знань: - “Українська культура в мережі Інтернет (проблеми представлення: методологічні, структурні, технічні та ін.)”; - “Моральна цінність заповіді “не вкради” в сучасному українському суспільстві”; - “Парадокси глобальної мережі”; - “Практика рішення конфліктів”; - “Риси молодіжної субкультури”; - “Молодь та наркотики”; - “Моральне виховання студентів засобами фізичної культури”; - “Етика спорту”; - “Синергетика та оновлення критеріїв наукової раціональності”; - “Філософські ідеї Ф.Ніцше в культурі ХХ століття”; - “Судова система України та її реформування в сучасних умовах”; - “Русифікація України і український культурний процес в ХІХ ст.”; - “Січові стрільці на Вінниччині”; - “Трагедія Бабиного Яру”; - “Грамматика і стилістика”; - “Грамматика і логіка”; - “Мозок – ваш персональний комп’ютер”; - “Етична відповідальність сучасного вченого”; - “Вплив античності на сучасність”; - “Вплив гуманітарних дисциплін на формування фахівця”; - “Образ святості в християнській культурі”; - “Життєві цінності сучасної молоді”; - “Архітектор Г. Артинов”; - “Використання студентських культурологічних проектів у вихованні молоді. Презентація відеопроєкту “Україна”; - “Глобалізація та її вплив на культуру”; - “Притчі, що розвіюють міфи сцієнтологічної епохи”; - “Проблема психологічного комплексу “ніхтовності” у книзі Джона Фаулза “Арістос”; - “Імпресіонізм в творчості М.Коцюбинського”; - “Парадоксальна сутність свободи за Еріхом Фромом”.

2.4.2. Всеукраїнські та міжнародні науково-методичні конференції

Починаючи з 1992 року кафедра культурології один раз на два роки готує, організовує і проводить всеукраїнські та міжнародні науково-практичні конференції з проблем гуманізації освіти за участю науковців з України та країн СНД, Польщі, Румунії, Швеції.

Проблематика конференцій, представницький рівень учасників, висновки та рекомендації заключних пленарних засідань, зміст великої кількості представлених наукових доповідей віддзеркалюють як масштаб, так і зростаючу актуальність ГУМАНІЗАЦІЇ не тільки в освіті, але й інших сфер людського буття.

Наведена нижче інформація має на меті привернути увагу до проблем, які нагадують про відповідальність Людини перед майбутнім та про визначальну Місію Освіти.

Міністерство освіти України
Навчально-методичний кабінет вищої освіти
Вінницький політехнічний інститут, кафедра ІТК.
Республіканська науково-методична конференція
13-15 жовтня 1992р

Тема: "ПРОБЛЕМИ ГУМАНІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ"

Основні напрями роботи конференції:

Секція – Людина і культура. Теоретичні та практичні аспекти проблеми.

Секція – Загальнолюдські цінності та їх значення у вихованні технічної інтелігенції.

Секція – Проблеми викладання дисциплін українською мовою в технічному вузі.

Секція – Проблеми гуманізації в процесі викладання фундаментальних, загально-інженерних та спеціальних дисциплін.

Пленарне засідання:

Відкриття конференції. Вступне слово. Б.І.Мокін, акад., ректор ВПІ

1. Суб'єкт культури - як головна мета технічної освіти.

Т.Б.Буяльська, канд. філос. наук, доц., зав. кафедрою історії та теорії культури ВПІ, директор КХЦ ВПІ.

2. Концептуальна модель гуманізації інженерної освіти.

В.П.Старжинський, канд. філос. наук, доц. Інституту філософії АН Республіки Беларусь.

3. Психолого-дидактичні аспекти гуманізації освіти.

В.А.Козаков, д-р пед. наук, директор Навчально-методичного кабінету вищої освіти Міністерства освіти України.

4. Гуманістичні аспекти інженерної освіти. ***Ю.С.Данилюк, проф. (ВПІ).***

5. Гуманізація та гуманітаризація інженерно-технічної освіти на Україні.

К.М.Левківський, провідний методист НМК ВО Міністерства освіти України.

Опубліковані Тези доповідей Республіканської науково-методичної конференції „Проблеми гуманізації технічної освіти”. – К.: НМК ВО, 1992. – 324 с.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Республіканської науково-методичної конференції

"Гуманізація технічної освіти"

/м. Вінниця, 13-15 жовтня 1992р./

(надіслані на адресу Міністерства освіти і науки)

Виходячи з невідкладних завдань реформування вищої школи, потреб національно-культурного відродження та необхідності визначення основних методологічних засад технічної освіти, конференція пропонує:

1. У процесі становлення системи національної освіти, орієнтованої на світовий рівень, гуманізацію всіх структур і всіх форм навчання, вважати пріоритетним напрямком вищої освіти.

2. Міністерству освіти України рекомендувати:

а) вивчати і розповсюджувати досвід роботи гуманітарних центрів;

б) створити при інституті підвищення кваліфікації працівників вищої школи міжвузівський координаційний культурологічний центр науково-методичного спрямування, який мав би забезпечувати творчий зв'язок технічних вузів з вузами культурно-мистецького профілю творчими спілками, культурними центрами України та інших держав.

в) рекомендувати введення у технічних вузах посади проректора по виховній роботі та гуманізації навчання.

3 цією метою вважати за потрібне:

а) проведення міжнародних та республіканських конференцій, семінарів та колоквиумів;

б) стажування викладачів кафедр гуманітарних дисциплін у відповідних культурно-просвітницьких центрах (консерваторіях, мистецьких закладах, центрах народознавства, зарубіжних дослідних центрах з питань українознавства, тощо);

в) залучення відомих діячів культури до творчої співпраці в системі освіти.

3. З метою поглиблення гуманізації навчально-виховного процесу рекомендувати ректоратам та професорсько-викладацькому складу технічних вузів заохочувати ініціативи створення центрів культурологічного і народознавчого спрямування.

4. Рекомендувати гуманітарним кафедрам вузів опрацювати власну систему гуманізації навчання залежно від специфіки та традиції вузу.

5. Методичним Радам інститутів звернути увагу на необхідність удосконалення методики викладання технічних та спеціальних дисциплін, орієнтованої на опанування цінностей культури.

6. Методичним Радам інститутів розглянути питання про впровадження в навчальний процес спецкурсу: "Українська технічна інтелігенція та її вклад в світову культуру".

7. З метою поглиблення історичного мислення та формування національної свідомості у студентів, розробити тематику напрямків краєзнавчих досліджень історико-культурного спрямування, що відповідають особливостям регіонів України.

8. Задля підвищення рівня мовної культури студентів, як засобу адекватного засвоєння і відтворення знань, координувати зусилля мовознавчих, культурологічних та природничих кафедр для вдосконалення методики та розвитку навичок володіння українською мовою.

9. Рекомендувати введення лекційних курсів (семінарів) "Основи педагогіки та риторики" для інженерних спеціальностей.

10. Вважати необхідним створення у вузах соціально-психологічної служби як допоміжного елемента гуманізації освіти, введення навчальних

курсів з проблем психології, організації роботи релаксаційних кімнат, тощо.

11. Керівництву інститутів при впровадженні концепції гуманізації зважувати на те, що реальність процесу гуманізації освіти здатне забезпечити понад усе створення всеохоплюючого культурно-художнього середовища.

12. Вважати за доцільне періодичне (раз в три роки) проведення науково-практичних конференцій з проблем гуманізації та гуманітаризації на базі Культурно-художнього центру ВПІ.

Міністерство освіти України
Вінницький державний технічний університет, кафедра ІТК
Науково-методична конференція
6-8 грудня 1994р.

Тема: "ГУМАНІЗАЦІЯ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ І ПРОБЛЕМИ ДУХОВНОСТІ"

Основні напрями роботи конференції:

Секція – Проблема духовності в контексті сучасного соціокультурного процесу в Україні.

Секція – Національна мова і діалог культур.

Секція – Формування творчої особистості: пошуки, проблеми, перспективи.

Секція – Роль фундаментальних та технічних кафедр в процесі виховання технічної інтелігенції.

Секція – Методика викладання гуманітарних дисциплін у технічному вузі.

Секція – Культурне середовище: проблеми формування і вплив на особистість.

Пленарне засідання:

Відкриття конференції. Вступне слово. Б.І.Мокін, акад., ректор ВДТУ

1. Проблема гуманізації в контексті сучасних духовних реалій.

Т.Б.Буяльська - проректор з виховної роботи та міжнародних зв'язків, зав. кафедрою ІТК ВДТУ

2. Основні напрямки гуманітарної політики в області.

А.Д.Ткаченко - кандидат історичних наук, доцент, заступник голови Вінницької обласної Ради з гуманітарних питань.

3. Гуманітаризація загально-середньої освіти.

С.І.Гончаренко - академік АПН.

4. Духовні засади гуманізму.

В.С.Мовчан - доктор філософських наук, професор Дрогобицького державного педагогічного інституту ім.І.Франка.

5. Знання, освіта, гуманізм.

В.Л.Петрушенко - кандидат філософських наук, доцент університету "Львівська політехніка".

6. Критическая функция философии в отношении к технократизму.

О.П.Пунченко - доктор філософських наук, зав. кафедрою філософії Одеського інституту зв'язку.

7. Принципи взаємозв'язку процесів національної культури і науки при розбудові українських технічних університетів.

Б.Л.Пелех - професор, зав. секцією "Опір матеріалів" Івано-Франківського технічного університету нафти і газу.

8. Емпіризм освіти та непередбаченість "формування особистості".

О.І.Хома - кандидат філософських наук, каф. філософії ВДТУ.

9. Деякі підходи до аналізу структури духовного світу людини.

Л.В.Колос - кандидат філософських наук, доцент, зав. кафедрою філософії ВДТУ.

10. Системний механізм саморегуляції освіти та державна програма її розвитку.

П.В.Слотюк - кандидат історичних наук, ВДТУ.

РЕКОМЕНДАЦІЇ
науково-методичної конференції
"Гуманізація технічної освіти та проблеми духовності"
/м. Вінниця, 6-8 грудня 1994р./
(надіслані на адресу Міністерства освіти і науки)

Враховуючи необхідність формування гуманітарної політики і визначення її концептуальних засад, напрямків та пріоритетів, усвідомлюючи її широкомасштабність та комплексність, розуміючи особливу роль системи освіти в загальному соціокультурному процесі, конференція акцентує увагу на потребі подолання звуженого вузькопрагматичного відношення до проблеми виховання особистості і пропонує:

1. В період становлення демократичного суспільства і правової держави, орієнтувати освіту на гуманізацію всіх її структур і форм навчання, з метою формування творчої, суспільно-активної й відповідальної особи.

2. Вважати основним засобом реалізації гуманітарної політики держави освіти, науку, виховання, художню культуру, які формують ціннісні орієнтири в межах об'єктивного заданого духовного простору.

З цією метою вважати за необхідне:

а) проведення семінарів-практикумів та конференцій;

б) активно залучати викладачів до процесу формування гуманітарної політики особливо на регіональному рівні;

в) створити систему інформаційного забезпечення гуманітарної сфери в першу чергу на рівні регіонів та окремих навчальних культурно-просвітницьких та науково-дослідних закладів;

г) створити систему соціально-психологічного моніторингу в системі освіти, виховання й культури;

д) всіляко сприяти створенню різноманітних фондів підтримки центрів

культури та виховання;

е) заохочувати комерційні структури до фінансування гуманітарних програм.

3. Методичним Радам вузів пропонувати розглянути питання про впровадження в навчальний процес нових гуманітарних курсів, спецкурсів не лише просвітницького /переважно теоретичного/, а й практичного спрямування.

4. Рекомендувати Методичним Радам вузів та інших навчальних закладів йти шляхом поступової демократизації учбового процесу з одночасним посиленням керованості процесів виховання. Важливість цього питання визначається відсутністю та розмитістю морально-ціннісних орієнтацій в суспільстві.

5. З метою поглиблення гуманізації навчально-виховного процесу рекомендувати ректорам та професорсько-викладацькому складу технічних та гуманітарних вузів заохочувати ініціативу по створенню центрів культурологічного та народознавчого спрямування.

6. Методичним Радам вузів звернути увагу на необхідність удосконалення методики викладання технічних та спеціальних дисциплін, орієнтованої на опанування цінностей культури.

7. Уповноваженим владним структурам звернути увагу на розробку цільових програм інтелектуалізації та гуманізації соціальних систем, як засобу, що сприяє їх самоорганізації. Це особливо важливо в умовах трансформації України в європейську демократичну спільність і створення в суспільстві атмосфери злагоди та порядку.

8. Міністерству освіти сприяти тіснішій співпраці закладів освіти з різноманітними культурологічними центрами та закладами культури України, особливо з "Українським домом".

9. Створити ефективну систему взаємодії вузів технічного, природничого та гуманітарного профілю з вузами та установами культурно-мистецького профілю, творчими спілками, культурологічними центрами інших держав.

10. Рекомендувати Міністерству освіти та культури, іншим державним органам та інституціям формувати гуманітарну політику в Україні та окремих її регіонах в комплексі. Вона повинна мати єдине спрямування і мету при різноманітності форм її досягнення.

11. Пропонувати вузам України створити постійнодіючі семінари-практикуми /наради/ з гуманітарних проблем з метою реалізації ідеї гуманізації в конкретному закладі освіти.

12. Схвалити концепцію АПН України "Гуманітаризація загальної середньої освіти" і рекомендувати Міністерству освіти забезпечити швидке впровадження її в практику.

АПН України
Міністерство освіти України
Вінницький державний технічний університет, кафедра ІТК
Республіканська науково-практична конференція
15-16 жовтня 1996р.

Тема: "ПРОБЛЕМИ ГУМАНІЗМУ І ДУХОВНОСТІ В КОНТЕКСТІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПОСТУПУ"

Основні напрями роботи конференції:

Секція – Духовність і технічний прогрес: проблеми гуманізації.

Секція – Екологія і культура.

Секція – Гуманітаризація технічної освіти як умова формування духовного світу особистості.

Пленарне засідання:

Відкриття конференції. Вступне слово – академік АПНУ Б.І.Мокін, голова оргкомітету, ректор ВДТУ.

1. Гуманітарна освіта та виховання: від концепції до реалізації.

М.П.Лукашевич, начальник управління гуманітарної освіти та виховання, доктор філософських наук, професор.

2. Духовність. Освіта. Виховання.

Т.Б.Буяльська, проректор Вінницького державного технічного університету.

3. Філософська інтерпретація гуманітаризації професіоналізму в технічних вузах.

Б.І. Табельник, І.Ю.Лизогуб, Східноукраїнський державний університет.

4. Негативні тенденції технізації буття.

О.В.Колос, ВДТУ.

Опубліковані Тези доповідей науково-практичної конференції 15-16 жовтня 1996 року. "Проблеми гуманізму і духовності в контексті науково-технічного поступу". – Вінниця, 1996. – 258 с.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

республіканської науково-практичної конференції

"Проблеми гуманізму і духовності в контексті науково-технічного поступу"

/м.Вінниця, 15-16 жовтня 1996р./

(надіслані на адресу Міністерства освіти і науки)

Заслухавши і обговоривши проблеми, які були винесені на конференцію, її учасники констатують, що необхідність економічного, політичного, соціального оздоровлення України, стан екологічної ситуації

вимагають посилення гуманістичного спрямування розвитку всіх сфер суспільного буття.

Виходячи з цього вважаємо за необхідне:

1. Наголосити, що гуманне, духовне і високоорганізоване суспільство неможливо побудувати без формування демократичних, правових інститутів держави та громадянського суспільства.
2. Підкреслити, що без гуманізації системи освіти і виховання молоді неможливо увійти в європейський світ і цивілізовано взаємодіяти в ньому.
3. Рекомендувати формувати у людей філософсько-антропологічне світосприйняття і світорозуміння, залучати молодь до загальнолюдських і національних цінностей. Провідну роль в цьому повинна відігравати Вища школа.
4. Виходячи з Конституції України (ст.23), яка проголошує право кожної людини на вільний розвиток своєї особистості, учасники конференції вважають, що навчально-виховний процес у ВНЗ повинен мати людино-центристську орієнтацію.

Керуючись вище означеним конференція пропонує:

1. В науковій роботі більше звертати увагу на проблеми формування гуманістичного світогляду, виховання духовно-моральної позиції особистості, культури творчого мислення. Вважати актуальними напрямками наукового дослідження:
  - 1.1. Розвиток гуманізму і духовності в контексті науково-технічного прогресу;
  - 1.2. Подолання технократичних тенденцій в освіті, екології, соціально-культурній сфері.
2. Виховну роботу спрямовувати на виховання поваги до особистості, глибокої любові до Батьківщини, інших народів і культур.
3. Формувати у студентів екологічне мислення і екологічну культуру.
4. Проводити з даної проблематики наукові конференції, симпозіуми, практикуми. Організовувати інші форми обміну досвідом.
5. Рекомендувати Міністерству освіти України провести науково-методичний семінар "Проблема єдності емоційно-чуттєвого та раціонального в освітніх системах".
6. Передбачити на республіканській нараді зав. кафедрами гуманітарних дисциплін (січень 1997р.) секцію (круглий стіл) з проблем формування духовності гуманізму і проблеми гуманізації вищої освіти.
7. Рекомендувати Міністерству освіти України вивчити питання щодо доцільності створення у вищих навчальних закладах 3-4 рівня акредитації кафедр культурології.
8. Рекомендувати Міністерству освіти передбачити в структурі Вищої технічної освіти дисципліни психолого-педагогічного спрямування.
9. Розвивати дослідження з проблем гуманістичних орієнтацій і духовних потреб студентської молоді.

10. Рекомендувати АПНУ та інституту педагогіки і психології опублікувати у Всеукраїнській пресі матеріали і рекомендації конференції.
11. Рекомендувати інституту змісту і методів навчання видати навчальні програми навчальних курсів і спецкурсів психолого-педагогічного і культурологічного напрямів.
12. Рекомендувати Міністерству освіти України схвалити досвід Вінницького державного технічного університету в практичному вирішенні цих проблем.

АПН України
Міністерство освіти України
Вінницький державний технічний університет, кафедра КМД
Науково-практична конференція
20-21 жовтня 1998р.

Тема: "ТВОРЧИСТЬ, ДУХОВНІСТЬ, ГУМАНІЗМ В ПРОСТОРИ ОСВІТИ"

Основні напрями роботи конференції:

Секція – Гуманістичні пріоритети сучасної освіти.

Секція – Творчість як умова розвитку і визначальний фактор освіти в XXI столітті. Духовні основи технічної творчості.

Секція – Творчий характер суспільного ідеалу.

Секція – Інноваційні методи навчання в просторі освіти.

Пленарне засідання:

1. Відкриття конференції. Вступне слово.

Б.І.Мокін, академік АПН, голова Оркомітету, **ректор ВДТУ**.

2. Інформаційний простір суспільства, освіта і творчість.

Е.П.Семенюк, Український державний лісотехнічний університет (м.Львів).

3. Формування гуманістичних орієнтацій студентів технічних закладів освіти.

Т.Б.Буяльська, **ВДТУ**.

4. Взаємозв'язок естетичного та екологічного ідеалу в системі культури.

Г.С.Тарасенко, **ВДМУ**.

5. Теоретичні засади інноваційних процесів в освіті.

В.М.Пінчук, Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України (м.Київ).

6. Екзистенційна традиція про творчу сутність людини

О.В.Колос, зав.каф. філософії, **ВДТУ**.

7. Про гуманістичну орієнтацію постмодерністського дискурсу.

М.А.Шегута, Українська інженерно-педагогічна академія (м.Стаханов).

8. Формирование творчества и профессиональной культуры студентов на лекциях и практических занятиях.

И.В.Белый, Государственный политехнический университет

(г.Харьков).

9. Теоретичний аспект проблеми творчих здібностей.

В.В.Рогозіна, тренер програми "Формування образного мислення"
Міжнародного Фонду "Відродження" (м.Київ).

Опублікований Збірник доповідей науково-практичної конференції 20-21 жовтня 1998 року. "Творчість, духовність, гуманізм в просторі освіти". – Вінниця, 1998. – к 2-х томах: Т.1. – 178 с; Т.2. – 195 с.

РЕКОМЕНДАЦІЇ
науково-практичної конференції
"Творчість, духовність, гуманізм освіти"
/м.Вінниця, 20-21 жовтня 1998р./

(надіслані на адресу Міністерства освіти і науки)

Гуманістична переорієнтація цільової спрямованості вищої освіти є не тільки надзвичайно важливою, але і принциповою вимогою часу. Вона змінює як площину функціонування вищої освіти, так і систему ціннісних координат. Підготовка якісно нового спеціаліста, який має бути носієм загальнолюдської культури, представником інтелектуальної еліти, здатної збагачувати і зміцнювати генофонд національної культури, протистоїть вузько-утилітарному підходу орієнтованого на кадрове забезпечення різних галузей науки та виробництва. Науково-практична конференція, обговоривши проблеми гуманістичних пріоритетів сучасної освіти, проблему творчості як умову розвитку і визначальний фактор освіти в ХХІ столітті, проблеми духовних засад технічної творчості, творчий характер суспільного ідеалу та інноваційні методи навчання в просторі освіти

ПРОПОНУЄ:

- навчально-виховний процес у вищих закладах освіти будувати на ідеї формування нової генерації фахівців, які характеризуються високим рівнем культури, моральності, громадянської активності;
- активізувати реформування освіти на засадах гуманізму і духовності, підтримувати впровадження передових інноваційних освітніх систем і технологій;
- підтримати створений Міністерством освіти центр "Творчість". Рекомендувати підготувати до видання методичні посібники для студентів та викладачів з проблем формування творчості та професійної культури студентів;
- рекомендувати Міністерству освіти включити в навчальні плани підготовки бакалаврів та магістрів різних спеціальностей нетрадиційні для технічних вузів предмети: риторика, психологія творчості, естетика і культурологія;
  - Рекомендувати середнім і вищим навчальним закладам

використовувати у навчанні такі форми і методи, які б орієнтували учнів і студентів на розвиток їх творчих здібностей, що сприяло б формуванню особистостей не стільки як виконавців, а як творців. Для реалізації цієї мети пропонується:

- перегляд діючих і створення нових програм навчальних дисциплін, які б передбачали не репродукцію навчального матеріалу, а орієнтацію на постановку навчальних проблем, мали б багатоваріантний характер їх вирішення;
- заміна поширених ще репродуктивних методів навчання у навчальних закладах продуктивними методами, при яких учень чи студент вчиться самостійно продукувати нові для себе знання;
- надання викладанню суспільних і гуманітарних дисциплін плюралістичного, діалогічного характеру, що суттєво сприятиме формуванню у студентів і учнів творчих здібностей, діалектичного мислення і можливості самостійного вибору світоглядних орієнтирів;
- послідовно втілювати принцип єдності навчання та виховання. Надавати навчальному матеріалу, що викладається, морального та естетичного змісту, що сприятиме непримусовості, природності процесу формування у студентів і учнів гуманістичного людиновимірного світогляду.

АПН України
Міністерство освіти і науки України
Вінницький державний технічний університет, кафедра КМД
Науково-практична конференція
6-7 червня 2000р.

Тема: "ГУМАНІСТИЧНА МІСІЯ ОСВІТИ"

Основні напрями роботи конференції:

Секція – Університет як центр культури.

Секція – Сучасні засоби масової інформації та нові технології навчання в освіті.

Секція – Викладання гуманітарних дисциплін в негуманітарних вузах.

Секція – Світська та релігійна духовність.

Секція – Постмодерн: наука, культура, духовність.

Пленарне засідання:

1. Вступне слово ректора ВДТУ.

Б.І.Мокін, академік АПНУ і МАН ВШ, професор, Заслужений діяч науки і техніки України (м.Вінниця).

2. Гуманістична спрямованість змісту педагогічних дисциплін у вищій школі.

М.Б.Євтух, академік АПНУ, професор, академік-секретар відділення педагогіки і психології вищої школи АПНУ (м.Київ).

3. Наскрізне виховання та навчання як рушійна сила освіти.

П.М.Таланчук, академік АПНУ, професор, президент Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна" (м.Київ).

4. Духовність і освіта: методолого-теоретичний аспект.

Г.П.Шевченко, член-кореспондент АПНУ, професор, завідувач кафедри Державного педагогічного університету, Заслужений діяч науки і техніки України (м.Луганськ).

5. Гуманітарний вектор освіти.

Г.В.Онкович, професор, завідувач відділу теорії і методології гуманітарної освіти (м.Київ).

6. Концептуальні засади культурно-виховної діяльності класичного університету.

О.Л.Голубенко, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, ректор Східноукраїнського державного університету (м.Луганськ).

7. Культурна місія університету.

Т.Б.Буяльська, професор, Заслужений працівник народної освіти, проректор ВДТУ, завідувач кафедри культурології, мистецтва та дизайну.

8. Нові оригінальні технології навчання в українському колежі ім.

В.Сухомлинського.

В.М.Хайруліна, член-кореспондент АПНУ, директор колежу ім. В.Сухомлинського (м.Київ).

9. Виховання як засіб підвищення якості підготовки фахівців.

А.О.Андрощук, доцент, проректор Східноукраїнського державного університету (м.Луганськ).

Опублікований Збірник доповідей науково-практичної конференції 6-7 червня 2000 року. "Гуманістична місія освіти". – м.Вінниця, 2000. – 256 с.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Науково-практичної конференції

"Гуманістична місія освіти"

/м.Вінниця, 6-7 червня 2000 року/

(надіслані на адресу Міністерства освіти і науки)

Однією з найважливіших умов успішного проведення соціально-економічних перетворень в країні є наявність ефективної системи освіти, здатної продукувати не тільки високопідготовлених фахівців, а й активних особистостей, які вміють відстояти свою позицію, обґрунтувати ідею, переконати інших. Особистостей, дії яких були б прикладом для інших і сприяли б реалізації національних інтересів в усіх сферах життя суспільства. Без цього неможливе становлення економічно могутньої і політично впливової держави, а відтак успішне просування України у напрямку європейської інтеграції.

З іншого боку, сама система освіти і, насамперед, її структурні одиниці - вищі навчальні заклади - повинні розглядатися як такі, що акумулюють творчу енергію і інтелектуальні здібності, та є центрами, де прагнення до самоздійснення стає цілеспрямованим та ефективним. Глибоке усвідомлення цього змінює характер навчання і роль освіти в системі реформ, перетворюючи навчальний заклад в культуротворчий центр, в якому розширюються межі свободи особистості і збільшується міра відповідальності за результати її діяльності.

Саме тому конференція відзначає що:

- розвиток ринкових відносин на який орієнтується економіка України, сам собою не сприяє зростанню духовності суспільства і особистості, без чого не може бути побудоване цивілізоване суспільство. Зростання духовної культури, моралі може відбутися тільки в результаті виховних зусиль сім'ї, школи і вузу, що відіграє значну роль у духовнотворчому процесі молоді людини;

- сучасна університетська освіта відкритого суспільства повинна будуватись на органічному поєднанні викладання комплексних багатоетапних економічних знань, які дозволять формувати сучасний світогляд молоді;

- гуманітарні дисципліни мають за мету сприяти здобуттю необхідних для інтелігента обсягу і рівня загальнокультурної освіти, забезпечувати орієнтацію в культурному просторі, формувати світогляд, сприяти розумінню студентами місця в культурі і значення для суспільства тієї галузі професійної діяльності, до якої вони готуються.

Враховуючи вищенаведене, конференція рекомендує:

1. Вважати пріоритетним завданням в навчально-виховному процесі в межах університетської освіти якнайширше залучення студентів до надбань світової та національної культури.

2. Звернутися до Президії АПН України з пропозицією щодо організації Всеукраїнського науково-методичного семінару з питань гуманітаризації освіти з правом надання рекомендацій до захисту дисертацій.

3. Рекомендувати викладачам проводити на заняттях активну "мовну політику", дотримуватися єдиного мовного режиму, надавати перевагу методам і формам навчання, що розвивають продуктивну мисленнєво-мовленнєву діяльність.

4. В процесі викладання гуманітарних дисциплін звертати увагу на подальший розвиток у студентів навичок мислення, творчого пошуку, розуміння гуманістичної сутності професії, формування орієнтації на загальнолюдські цінності.

5. Для вирішення комплексу гуманітарних проблем в негуманітарних вузах доцільно було б створити при Міністерстві освіти і науки України координаційну науково-методичну раду з питань гуманізації та гуманітаризації негуманітарних вузів.

6. Враховувати у навчально-виховному процесі нові тенденції в духовній

культури, що пов'язані з усе більш поширюваними в суспільстві ідеями плюралізму і толерантності.

7. Міністерству освіти і науки зберігати і підтримувати наявний потенціал гуманітарних і суспільних дисциплін у вузі, утримуватися від його обмеження і скорочення, особливо у технічних вузах, де гуманітарні дисципліни відіграють функцію протипаги розвитку надмірної технократизації мислення студентів.

8. Викладачам гуманітарних і суспільних дисциплін у вузі підсилювати морально-виховний аспект викладання для формування системи етичних цінностей і професійної культури фахівців XXI століття.

9. Викладачам природничих і технічних дисциплін надавати людиновимірний характер викладання своїх предметів.

10. Посилити на економічних спеціальностях блок викладання економічних дисциплін. До традиційних фундаментальних дисциплін необхідно додати викладання основ менеджменту, управління персоналом, інноваційного менеджменту, що дозволить випускати більш підготовлених і адаптованих до сучасних умов спеціалістів.

Конференція констатує, що:

- у багатьох засобах масової інформації - телебачення, газети, журнали - пропагується насильство, секс, матеріальне збагачення будь-якою ціною, як головний сенс життя, що зовсім не сприяє меті духовного відродження України; не відповідає національній ментальності українців;

- у зв'язку з цим учасники конференції рекомендують Міністерству освіти і науки України створити експертну комісію, яка б займалась вивченням впливу засобів масової інформації на духовний стан і поведінку молоді і надавала б відповідні рекомендації Уряду і Верховній Раді.

**Міністерство освіти і науки України
Академія педагогічних наук України
Українське відділення міжнародної академії наук вищої школи
Вінницький державний технічний університет, кафедра КМД
Науково-методична конференція
21-22 травня 2002р.**

Тема: "ПРОБЛЕМИ ГУМАНІЗМУ І ОСВІТИ"

10-річчю АПН України присвячується

Основні напрями роботи конференції:

Секція – Гуманізм як методологія освіти.

Секція – Людина в технічному і гуманітарному вимірах.

Секція – Новітні технології у викладанні в сучасній вищій школі.

Секція – Психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання у вищій школі.

Секція – Гендерні виміри освіти.

Секція – Мистецтво і освіта.

Пленарне засідання:

Вступне слово ректора Вінницького державного технічного університету Бориса Івановича Мокіна.

1. Проблеми формування гуманістично орієнтованої і культурно компетентної особистості.

Т.Б.Буяльська, ВДТУ.

2. Психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання у вищій школі.

О.Я.Савченко, АПН України.

3. Національний педагогічний університет ім. П.М.Драгоманова - система підготовки педагогічних кадрів для України.

М.І.Шкіль, Національний педагогічний університет ім.

П.М.Драгоманова.

4. “Людина в технічному і гуманітарному вимірах” (Документальний фільм).

Автор - Л.В.Філонов, співавтор - Ю.А.Буренніков, ВДТУ.

5. Природа людини як практична проблема.

О.В.Колос, ВДТУ.

6. Підготовка магістрів педагогічного напрямку для викладання спеціальних технічних дисциплін.

Б.І.Мокін, В.Б.Мокін, ВДТУ.

7. Гендерні виміри освіти.

О.І.Хома, ВДТУ.

Опублікований Збірник матеріалів науково- методичної конференції 21-22 травня 2002 року. “Проблеми гуманізму і освіти. 10-річчю АПН України присвячується”. – Вінниця, 2002 року. У 2-х томах: Т.1. – 288 с; Т.2. – 312 с.

РЕКОМЕНДАЦІЇ
науково-методичної конференції
"Проблеми гуманізму і освіти"
/м.Вінниця, 21-22 травня 2002р./

(надіслані на адресу Міністерства освіти і науки)

Обговоривши проблеми гуманізму як методології освіти, психолого-педагогічні аспекти навчання й виховання у вищій школі в контексті концепції гуманізації освіти, ролі мистецтва в системі освіти, гендерні, технічні і гуманітарні виміри освіти конференція констатує:

- У вищій школі (технічній зокрема) проблеми гуманізму освіти не втратили своєї актуальності й гостроти.

- В наш час розвитку ринкових відносин, що орієнтують людину на корисні прагматичні цілі і ґрунтуються на жорсткій конкурентній боротьбі за життєві цінності, освіта повинна збільшувати свій гуманістично-духовний потенціал, щоб зберегти баланс, гармонію між природним і духовним в людині, запобігти можливості антропологічної кризи нашого народу.
- На противагу пропаганді насильства й еротики, якою в комерційних цілях переповнене інформаційне поле України, вважаємо, що закладам освіти необхідно робити акцент на залученні студентів до гуманістично спрямованої моралі, мистецтва і філософії.
- Стратегічним завданням освіти було і залишається формування розвиненої людини, яка повинна бути не тільки високоосвіченим професіоналом, але і носієм загальнолюдських цінностей, національно-культурних норм і традицій, суб'єктом і творцем сучасної культури і цивілізації.
- Духовність, культурна компетентність, як характеристика сутності людини, детермінують якість кваліфікаційних характеристик спеціаліста, визначають ступінь гуманізму фахівця, гарантують збереження світу природи і людини.
- Саме університетська освіта має забезпечувати всебічний розвиток людини, бути реальною противагою вузькій спеціалізації фахівця, технізації особистості.

Науково-методична конференція пропонує:

1. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України:

1.1 Організувати у вищих навчальних закладах освіти проведення наукових досліджень з метою вивчення форм і методів навчально-виховного процесу з точки зору їх орієнтації на людину, можливостей втілення у життя концепції гуманізації та гуманітаризації освіти. Здійснити гендерну експертизу гуманітарних курсів.

1.2 При відборі та затвердженні навчальних програм, підручників і посібників ввести критерій їх людиновимірності і гуманізму, можливості виходу на моральні проблеми.

1.3 Розглянути можливість введення у всіх вищих навчальних закладах спецкурсу "Основи мовленнєвої культури" та спецкурсів з гендерної проблематики.

1.4 Зберігати і підтримувати наявний потенціал гуманітарних і суспільних дисциплін у вузі, утримуватись від його обмеження і скорочення, особливо у технічних вузах, де гуманітарні дисципліни відіграють функцію противаги розвитку надмірної технократизації мислення студентів.

1.5 Проводити підсумкові колегії за матеріалами проведених науково-методичних конференцій у вищих навчальних закладах, аналізувати запропоновані рекомендації конференцій і, по можливості, втілювати у життя ті чи інші пропозиції для оптимізації процесів реформування й

удосконалення системи освіти.

2. Рекомендувати керівникам вузів:

- створювати у вищих навчальних закладах психологічні служби для вирішення психологічних проблем як викладачів, так і студентів;
- посилити значення роботи кураторів, особливо на молодших курсах.

3. Авторам програм, підручників і навчальних посібників природничих і технічних дисциплін при їх написанні виділяти духовно-гуманістичний аспект змісту свого предмету.

4. Науковцям і викладачам вузів рекомендуємо:

- через наукові і популярні видання, в лекціях і бесідах вести роз'яснювальну роботу, спрямовану на подолання технократичних тенденцій в розумінні змісту освіти в технічних вузах;
- здійснювати у вищих навчальних закладах соціально-психологічні дослідження молодіжних проблем, з наступним використанням отриманих результатів у навчально-виховному процесі.

Міністерство освіти і науки України
Академія педагогічних наук України
Вінницький державний технічний університет, кафедра КМД
УНІВЕРСИТЕТ ЄВЛЄ (ШВЕЦІЯ)
Міжнародна науково-методична конференція
21-23 вересня 2004 року
“ГУМАНІЗМ ТА ОСВІТА”

Основні напрями роботи конференції:

Секція – Гуманістичні засади сучасної педагогіки та психології.

Секція – Новітні технології та методики у викладанні гуманітарних дисциплін в сучасній вищій школі.

Секція – Гуманістичні традиції і тенденції у викладанні технічних дисциплін в сучасній вищій школі.

Секція – Дистанційне навчання: досвід, проблеми, пошуки.

Секція – Актуальні проблеми сучасної філософії. Гендерна проблематика.

Секція – Історико-культурні і мистецькі знання в процесі формування культурної компетенції майбутніх фахівців.

Секція – Соціологічні, політико-правові та соціально-економічні аспекти в освіті.

Пленарне засідання:

Вступне слово ректора Вінницького державного технічного університету Бориса Івановича Мокіна.

1. Гуманістичні виміри вищої освіти.

Т.Б.Буяльська, ВНТУ.

2. Аксеологічні аспекти освіти.

І.Д.Бех, АПН України.

3. Навчальні заклади в Центральній та Східній Європі в 16-му та 17-му століттях.

Маргарета Аттіус Сольман, університет Євле (Швеція).

4. Дистанційне навчання заради освіти чи культури? З досвіду університету Євле.

Бо Мальмштром, університет Євле (Швеція).

5. Нова версія відео-інтернетного комплексу (вік) та можливості його застосування у дистанційному навчанні.

Б.І.Мокін, М.П.Боцула, Ю.А.Солецький, ВНТУ.

6. Проблеми і перспективи гендерної освіти в Україні.

О.І.Хома, ВНТУ.

7. Вища освіта в Україні: соціологічний профіль.

Н.В.Щеглова, ВНТУ.

Опублікований Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції 21-23 вересня 2004 року. “Гуманізм та освіта”. – Вінниця, 2004. У 2-х томах: Т.1. – 299 с; Т.2. – 312 с.

РЕКОМЕНДАЦІЇ
міжнародної науково-практичної конференції
“Гуманізм та освіта”
/м.Вінниця, 21-23 вересня 2004 року/

(надіслані на адресу Міністерства освіти і науки)

Обговоривши проблеми гуманістичних засад сучасної педагогіки та психології, гуманістичні традиції і тенденції у викладанні технічних дисциплін у сучасній школі, вплив мистецьких та культурологічних дисциплін на особистість фахівця, гендерні виміри освіти; соціологічні, політико-правові та соціально-економічні проблеми в освіті, проблеми дистанційного навчання, новітні технології та методики викладання гуманітарних дисциплін,

конференція констатує:

- Гуманізація технічної освіти зумовлена потребами часу, суспільства, особистості. Саме тому гуманітарна освіта є невід’ємною складовою навчально-виховного процесу у вищій школі і ґрунтується на ідеї гуманізму, як світогляді, що визначає стиль життя, мислення, якість фахової підготовки.
- Розуміння значення і важливості гуманітарної освіти не гарантує її ефективності. Завдання пошуку і розробки нових людиноцентристських методик, впровадження гуманістичних традицій в процес викладання технічних та природничих дисциплін, поєднання зусиль викладачів гуманітарних, природничих та технічних наук залишаються пріоритетними в освіті, особливо враховуючи ту обставину, що вузи готують майбутніх керівників трудових колективів.

- Одним з головних завдань освіти сьогодні є формування гуманістичних орієнтацій студентської молоді, подолання технократизму мислення, протистояння процесам мовної вульгаризації, виховання професійної та морально-етичної відповідальності, створення цілісної системи духовних цінностей, формування у студентів прагнення до самоактуалізації, що передбачає формування мотивацій до самовдосконалення.
- Однією з проблем сучасної молоді є проблема сприйняття теоретичних знань на рівні практичних завдань, проблема трансформування гуманістичних ідей, гуманітарного знання в площину особистісного світогляду, вимог до власної поведінки.
- Гуманізація освіти, технічної зокрема, потребує змін в педагогічному процесі, формуванні творчих партнерських стосунків між педагогами та студентами.

**Міжнародна науково-практична конференція “Гуманізм та освіта”
пропонує:**

- Важливим завданням викладання гуманітарних дисциплін у технічних вузах вважати формування гуманістичних світоглядних позицій, системи ціннісних духовних орієнтацій, моральних пріоритетів.
- Чітко і однозначно визначити обсяг годин, що відводяться кожній дисципліні в сучасній вищій школі. Невизначеність цього питання призводить до постійних скорочень окремими навчальними закладами обсягу гуманітарних предметів у навчальному процесі.
- Найближчим часом започаткувати введення нового гуманітарного курсу з робочою назвою “Саморозвиток людини”, який би надавав теоретичне підґрунтя та знайомив з практичними методами самовиховання.
- Рекомендувати ввести у всіх вищих навчальних закладах спецкурс “Культура мовлення молоді”. Адже культура мовлення тісно пов’язана з культурою мислення. Грамотне багате мовлення – це не лише ефективний засіб передачі й сприйняття думок та образів. Це й вияв поваги до народу, який створив цю мову. Для технократичного суспільства, яке регулюється принципами науково-технічної раціональності і прагматизму, що є віддзеркаленням зростання значення науки і техніки, цей курс є надзвичайно важливим і актуальним.
- Посилити в системі вищої освіти акцент на формування психологічної, соціологічної, політики-правової, екологічної культури студентів ВНЗ у сучасних умовах глобалізації.
- Рекомендувати викладачам ВНЗ брати активну участь у процесі адаптації студентів молодших курсів у новому для них соціальному середовищі – студентському житті. Особливу роль в цьому процесі мають відігравати куратори студентських груп.
- З метою поглиблення гуманізації навчального процесу, як важливої

складової демократизації українського суспільства, вважаємо за доцільне у вищих навчальних закладах України:

- а) При підготовці фахівців неюридичних спеціальностей:
- активізувати вивчення студентами норм Конституції України та вітчизняного законодавства, що стосується їх спеціальності;
  - створювати правові (політично-правові) гуртки (клуби, товариства, тощо);
  - створення у бібліотеках ВНЗ відділів законодавчої нормативно-правової бази.
- б) При підготовці фахівців економічних спеціальностей:
- спрямовувати студентів на ґрунтовне вивчення вітчизняної законодавчої бази реформування економіки;
  - передбачити введення у структуру дипломних та курсових робіт старшокурсників глави (розділу, параграфу) про правові основи регулювання відносин, що складають предмет роботи;
  - ввести спецкурс про право Європейського Союзу;
  - завершувати вивчення дисципліни “Політологія” та “Правознавство” студентською науково-практичною конференцією, шляхом проведення “круглих столів”, диспутів тощо.

Оскільки дистанційне навчання повністю відповідає принципу гуманістичності, сутність якого полягає у спрямованості освітнього процесу до людини, прояву її творчої індивідуальності, науково-практична конференція пропонує:

- Рекомендувати Міністерству освіти та науки України:
  - Організувати у вищих навчальних закладах проведення наукових досліджень з метою вивчення форм і методів впровадження гуманістичного принципу системи дистанційної освіти.
  - На державному рівні розробити стратегію впровадження дистанційного навчання, формування єдиного інформаційного простору, взаємозаліку дисциплін дистанційної освіти різними вузами країни.
  - Розробити стандарт на створення дистанційних курсів.
- Рекомендувати керівникам вузів:
  - Створювати у вищих навчальних закладах центри дистанційної освіти.
  - Посилити роботу по удосконаленню структури середовища дистанційного навчання.
  - Проводити роботу по створенню лабораторій для забезпечення моделювання процесу проведення лабораторних робіт з використанням відео-інтернетних комплексів.
- Науковцям і викладачам вузів рекомендуємо:
  - Розробити елементи дистанційного навчання своїх дисциплін: електронні підручники, посібники, тести, різноманітний

довідниковий матеріал і демонстраційний матеріал, інтерактивні програми, тощо.

- Посилити роботу по розробці та удосконаленню навчальних сайтів та дистанційних курсів.
- Всім учасникам навчально-виховного процесу:
  - Необхідно створювати психологічний комфорт в життєдіяльності освітянського закладу, формувати нову освітню парадигму, яка була б орієнтована на розуміння людини як найвищої цінності, орієнтуючись як на світові гуманістичні цінності, так і на національну культурну спадщину; приділяти належну увагу гендерним аспектам освіти.

“ ... Однією з характерних ознак наших конференцій є прагнення усвідомити і подолати протиріччя, які виникають між теорією та практикою гуманізації освіти ...

... Досвід ВНТУ дає підстави висловити наполегливі побажання щодо необхідності втілення в практику освітянського життя ідей, науково-обґрунтованих висновків і практичних рекомендацій проведених конференцій ...

Центральною, об'єднуючою думкою всіх загальних висновків є ідея про те, що гуманітарна освіта має бути невід'ємною складовою навчально-виховного процесу у вищій школі (зокрема технічній), оскільки, ґрунтуючись на ідеях гуманізму як світогляді, визначає стиль життя, мислення, якість фахової підготовки.

Не втративши своєї актуальності і гостроти проблема гуманізації освіти не повинна розглядатися тільки в колі проблем викладання гуманітарних дисциплін. Ця соціально-педагогічна проблема має інтегрувати зусилля всіх освітян (незалежно від спеціалізації), представників культури, засобів масової інформації, керівників молодіжних організацій та державних установ. Ефективність її вирішення не тільки сприяє формуванню у молоді високих гуманістичних якостей, фахового професіоналізму, культури спілкування, цивілізованого співжиття у світі, але визначає долю нації” [З статті Т.Б.Буяльської „Гуманітарні конференції в технічному ВУЗІ (аналіз деяких проблем в контексті гуманізації технічної освіти)”. Вісник ВПІ, 2004 р. №5.]

2.4.3. Науково-методичні семінари кафедри Культурології

Традиційними для кафедри є проведення наукових семінарів з різних культурологічних, педагогічних, філософських, освітянських та інших проблем до обговорення яких залучаються співробітники ЦК і ВС та колеги з інших кафедр. Найхарактернішою тематикою можна вважати наступну:

- Теоретичні засади лекційних курсів “Українська та зарубіжна культура”;

- Обговорення наукових концепцій книги В.Г.Кузнєцова “Русский путь” та дисертаційних досліджень викладачів кафедри;
- Найновітніші культурологічні монографії, нариси та підручники;
- Обговорення статей, присвячених проблемам національної культури;
- Теоретичне обґрунтування викладання дисципліни “Основи риторики”;
- Обговорення монографії Ігоря Мойсеєва “Храм Української культури”;
- Проблеми масової культури в сучасній Україні (функціональний та системний аспект);
- Науково-популярне кіно у сучасному просторі України;
- Проблеми духовних орієнтацій студентської молоді (міжкафедральні семінари за участю кафедри філософії);
- Молодіжна масова культура у сучасному телепросторі і теоретичні проблеми педагогіки вищої школи;
- Теоретичні основи дослідження формування естетичної свідомості студентів;
- Теоретичні проблеми курсу “Людина і культура”;
- Теоретичні проблеми духовності в українській класичній педагогіці (Г.Сковорода, П.Юркевич);
- Актуальна культурологія від І.М.Дзюби;
- Проблеми науково-популярного екрана та “просвітницької” журналістики у Вінниці та в Україні;
- Молодіжна масова культура і проблеми викладання історії культури у вузі;
- Проблема формування історизму мислення в сучасному українському суспільстві;
- Феномен позанаукового знання в сучасній культурі.

Теоретичні проблеми, що виносились на обговорення кафедральних наукових семінарів допомагають у розв’язанні практичних завдань навчально-методичного та виховного процесу.

3. ЦЕНТР КУЛЬТУРОЛОГІЇ І ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

3.1. Історія створення ЦК і ВС

Матеріал підготовлено на основі статей проф. Т.Б.Буяльської в журналах: „Нова освіта України” – 1992, №1; „Вісник ВПІ” – 1995, №2; „Педагогіка і психологія” – 1995, №2, та в інших публіцистичних виданнях.

Восени 1990 року у Вінницькому політехнічному інституті вперше серед технічних вузів України було створено культурно-художній центр (в подальшому ЦК і ВС) як учбово-методичну базу для викладання дисциплін гуманітарного циклу.

Данина актуальному гаслу? Нагальна відповідь на потребу дня і вимоги Міністерства освіти? Чи відчайдушна спроба хоч щось змінити в ортодоксальній системі освіти?

І перше, і друге, і третє. Але головним було намагання реабілітувати і відновити поняття “вища освіта” в тому його справжньому розумінні, коли “вища” є ознакою розвитку по вертикалі, а “освіта” – прикметою глибинності, масштабності і багатозначності.

Усвідомлюючи всю парадоксальність ситуації, коли виховання і гуманізм, вища школа і культура, людська особистість і фахівець виявилися роз’єднаними, а освіта опинилася за межами культури і гуманізму, - ми почали шукати відповідь на безліч наболілих і невідкладних питань.

Одне з них – як врятувати людяність і духовність, які є сутністю освіти, культури, життя? Прикро, але саме це найскладніше завдання – олюднення людини – сприймається або як метафора, або як гасло, проголошення якого ні до чого не зобов’язує. Безнадійно позбавлений певної наукової одночасності й обґрунтованості, термін “олюднення людини” не сприймається в якості чіткого завдання, яке можна було б прийняти до виконання, його неможливо уявити собі ні в формі наказу, ні розпорядженням. У хаосі ж дегуманізованого життя воно виглядає занадто поетичним.

Та все ж, саме з нього народилась думка про створення культурного центру. Спершу ця ідея в технічному вузі декому здавалася надуманою й особливою зацікавленості не викликала ні у студентів, ні у викладачів. Та все ж народжена й підтримана, вона спонукала до розвитку, який мав бути послідовним, але стрімким.

Стартувати ми почали не просто з нульової позначки, а дещо значно нижчого рівня наближеного до знаку (-), особливо, якщо зважити на соціально-економічну ситуацію початку 90-х. Але нас, невеличку групу одностудентів в кількості 6-ти осіб, надихала підтримка і допомога ректора університету Б.І.Мокіна та переконання, що в умовах невідворотної ходи науково-технічного прогресу вища освіта має виконати свою найважливішу місію: відновити й зберегти цілісність людини, збагатити її тими знаннями і тим духовним потенціалом, що забезпечує формування суб’єктів-творців культури, тобто людей, які за допомогою спеціальних знань, на засадах

фахової освіти будуть спроможні зберігати і примножувати матеріально-технічні та духовні здобутки людства (власної нації зокрема).

Відомо, що характер і зміст навчального процесу в технічному вузі значною мірою підпорядкований завданням вузької спеціалізації, не в змозі забезпечити реальної можливості для розвитку і збагачення всебічних інтелектуально-духовних потреб особистості, формування належного рівня культури, творення технічної інтелігенції.

Визначивши головною метою підготовку вузьких фахівців, вища школа втрачає можливість відтворювати і відновлювати національну еліту і таким чином поступово втрачає духовну енергію того вищого шару культури в ойкумені якого вона тільки й може плідно функціонувати. Незаперечним є також і те, що інтелігент формується потенціалом усієї культури, а не однієї з її граней – науково-технічним прогресом. Для подолання цього протиріччя і необхідно було створити культурологічний центр, як своєрідну міні-модель культури зі своєю духовною атмосферою, своїми художніми музеями і традиційними святами.

Робота всіх підрозділів ЦК і ВС базується на тезі: культура існує не як один із аспектів людського буття; культура – це універсум інформаційних просторів і в той же час своєрідне поле, на якому зростає і вдосконалюється людина (спеціаліст зокрема).

Перший художній музей Вінницького державного технічного університету було відкрито 26 грудня 1990 року. Введення в учбову програму курсу “Історія та теорія культури”, перехід на університетську програму навчання, завдання виховної роботи з молоддю, соціально-економічні, політичні, культурні процеси перетворення в суспільстві вимагали пошуку нових кроків до вирішення багатьох проблем гуманітаризації, гуманізації навчання і виховання.

Досвід роботи нашого вузу дає підстави стверджувати, що суб’єкт культури (яким і є освічений фахівець) формується саме засобами культури в національно-культурному середовищі, тому не може бути дивною вимога до всіх закладів освіти бути водночас і осередками культури. Культурно-художній центр є водночас і навчально-методичним лабораторним комплексом, і своєрідним мистецьким центром, що проводить дослідження, пов’язані з вивченням творчості подільських художників. Інформація про творчу спадщину сучасних подільських художників аналізується, систематизується і використовується у навчальному процесі.

Експозиції художніх залів ВНТУ є свідченням існування феномену “Подільський живопис” з своєрідною естетикою, філософією, кольоровою гамою. Художні музеї ЦК і ВС налічують понад 600 мистецьких творів (живописні полотна, скульптура, твори декоративно-ужиткового мистецтва - подільські рушники, витинанки, гончарні вироби, вироби з дерева, гобелени, писанки, тощо).

Характерною особливістю художніх музеїв ВНТУ є те, що тут експонуються роботи як професійних художників, так і аматорів, а також таких майстрів, які творчо поєднують авангардність з народною

традиційністю і самотністю. Функціонування музеїв, як навчальних художніх лабораторій доводить, що безпосередня робота з живописними першотворами розвиває естетичні смаки студентів, сприяє пробудженню інтересу до мистецтва, розвитку здібностей його сприйняття і розуміння, розкриттю і реалізації особистих творчих можливостей у будь-якій сфері, в тому числі, і в професійній.

Існування мистецького центру в університеті надихає студентів на пошукову, науково-дослідницьку роботу, пов'язану з вивченням творчості Ф.З. Коновалюка та творчості подільських художників. Про це свідчать студентські доповіді, з якими вони виступають на щорічних традиційних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, співробітників і студентів, що проходять щорічно у ВНТУ. Окрім того, організація індивідуальної та самостійної роботи студентів в музеях ВНТУ, проведення оглядових та тематичних екскурсій, як на рівні вузу, так і міста та області, дає змогу не тільки ознайомитись із сучасним мистецтвом Поділля, але й усвідомити, що відбувається в мистецтві Подільського регіону, орієнтуватися у сучасному художньому процесі Вінниччини і розуміти, якими талановитими митцями вона багата. Безперечно, що при викладанні курсів “Українська культура”, “Естетика та культурологія” і, навіть, курсу “Етика та культура” неможливо не скористатися меморіальним комплексом Федора Зотовича КОНОВАЛЮКА (1890 - 1984), який народився у нас на Вінниччині в с. Калівці (тепер с. Ягідне).

Зали музею “Сучасний подільський живопис”, “Подільський модернізм” використовуються не тільки при викладанні курсу “Українська культура”, але і при вивченні дисциплін “Західноєвропейське мистецтво”, “Етика і культура”, “Естетика і культурологія”. Серед художніх творів, які ілюструють різноманітні жанри, стилі і напрямки живопису, знаходяться роботи авторів, відомих далеко за межами України, полотна яких прикрашають музеї та приватні колекції в різних країнах світу.

Сьогодні Центр культурології і виховання студентів налічує такі художні зали:

“Меморіал Ф.З.Коновалюка”, який стимулює студентів до науково-дослідницької і пошукової роботи, орієнтує на збереження культурної спадщини народу, стимулює до власних спроб в художній творчості, або до пошуку забутих імен митців Поділля, дослідження історико-художньої спадщини.

Дві зали **“Сучасне подільське мистецтво” (3-й поверх)** та **“Подільський модернізм” (2-й поверх)**, завдяки яким студенти знайомляться з особливостями українського живопису (подільського зокрема), залучаються до екскурсійної роботи, до підготовки художніх виставок, до організації творчих зустрічей з митцями Поділля. Вчать розуміти мову мистецтва, декодувати художні знаки та символи; мають змогу збагатити власний духовний простір новими філософсько-етичними “смыслами” та культурним змістом.

“Експозиційні зали” (№1 – 3-й поверх, №2 – 2-й поверх), які орієнтують на вивчення творчих здобутків митців Вінниччини, стимулюють до власної творчості; розширюють коло спілкування з представниками творчої інтелігенції; збагачують досвідом участі на мистецьких презентаціях; вчать співставляти власні художні враження та оцінки з оцінками експертів та фахівців.

“Зала скульптури” – єдина зала в місті (а можливо і в області), де студенти можуть отримати уявлення про СКУЛЬПТУРУ, як просторово-образотворче мистецтво, що опановує і збагачує світ через створення пластичних образів, демонструючи пластику та можливості різних матеріалів (мармур, граніт, різні каміння, дерево, глину, шамот, бронзу та ін.).

“Українська народна ікона та декоративно-ужиткове мистецтво” – зала, де представлена українська, а також подільська ікона XIX ст. Цікавими є експонати побутового використання, а також український одяг, рушники XVIII-XX ст.

“Меморіальна зала родини Довженко” – представляє великий художній доробок одного з головних художників вінницького художньо-виробничого комбінату Анатолія Івановича Довженка (1932-1990 рр.); його дружини скульптора Ірини Павлівни Довженко та їх дочки Ольги Анатоліївни Довженко 1963-1994 рр.

3.2. Експозиції художніх робіт подільських митців у ЦК і ВС

Процес створення художніх музеїв – це результат багаторічної творчої співпраці Центру культурології з Спілкою художників Вінниччини (**голова Спілки – заслужений художник України, член Національної спілки художників України (НСХУ) Леонтій Назарович Гринюк**, митцями і аматорами як Вінницької області, так і інших регіонів України). Кожен митець після персональної виставки, яку ми організуємо і представляємо в нашому Центрі, дарує, після її завершення, деякі свої твори. З вдячністю приймаючи ці роботи, ми завжди дотримуємось всіх юридичних норм, згідно з якими мистецький твір приймається на баланс університету, для експонування і збереження. Нижче наведений перелік художніх виставок дає уявлення про авторів і зміст нашої колекції.

№	Дата проведення	П.І.Б художника	Інформація про виставку
1	Вересень-Листопад 1990 р.	Ф.Панчук – Заслужений діяч мистецтв України, директор меморіального музею ім.М.Коцюбинського.	Традиційний та патичковий український живопис (історична, національно-патріотична, екологічна та філософська тематика).
2	Жовтень-Листопад 1990 р.	О.Довбошук.	Темпера, гуаш, малюнок.

3	26.12.1990р.	Відкриття художнього музею в КХЦ “Виставка майстрів малярства 19-20 ст. на Поділлі”.	Пейзажі, етюди, портрети, ікони з фонду обл. краєзнавчого музею, приватних колекцій та художніх майстерень митців Вінниці.
4	Лютий-Березень 1991р.	Художник-колекціонер Л.Дідур (організатор виставки).	Виставка “Подільські народні ікони 18-20 ст.” (з власної та приватних колекцій).
5	Березень-Листопад 1991р.	Класик українського мистецтва Ф.З.Коновалюк (1890-1984 рр.)	Виставка живописних робіт з фонду обл. краєзнавчого музею.
6	Квітень-Червень 1991р.	С.Слись, П.Дідківський.	Виставка живопису та графіки.
7	Вересень-Листопад 1991р.	Виставка художників аматорів Вінниччини.	Пейзажі, тематичні твори, портрети, натюрморти.
8	12.11.1991р.	Ф.З.Коновалюк – майстер українського пейзажу.	Відкриття зали Ф.Коновалюка. (живопис). Подарунок вдови художника.
9	Листопад-Грудень 1991р.	Члени Національної спілки художників України – Л.Гринюк (Заслужений діяч мистецтв України), Х.Жілінскайте.	Виставка декоративно-художнього скла та живопису.
10	Січень-Лютий 1992р.	А.Павлюк – член НСХУ.	Виставка художніх робіт (живопис, малюнки).
11	Березень-Квітень 1992р.	С.Мороз, А.Машковцев (колишні студенти ВП).	Виставка художніх робіт (живопис).
12	Травень 1992р.	Г.Пилипенко – член НСХУ .	Виставка художніх робіт (живопис: портрети, натюрморти, пейзажі; малюнки).
13	Червень-Вересень 1992р.	В.Назаров – професор ВП, д.т.н.	Виставка художніх робіт (живопис).
14	Серпень-Жовтень 1992р.	Т.Козирська.	Виставка живопису (серія “Африка”, та живопис і графічні роботи за творами М.Гоголя та Г.Лорки).
15	Жовтень 1992р.	Ф.З.Коновалюк – Талант з Подільської землі .	Відкриття меморіального музею Ф.Коновалюка. (Подарунок Т.І.Мороз-Коновалюк).
16	Жовтень-Листопад 1992р.	Народна ікона.	Виставка народної подільської ікони з фонду обласного краєзнавчого музею.
17	Грудень-Березень 1993р.	Малярство України 18-19 ст.	Виставка художніх робіт з фонду обласного краєзнавчого музею.
18	Квітень-Жовтень 1993р.	І.Гонько.	Виставка декоративних робіт (різьба по дереву).
19	Листопад 1993р - Березень 1994р.	Л.Соболь-Олейнікова – член НСХУ, С.Олейніков.	Виставка холодного батику, скульптура малої форми.
20	Січень-Лютий 1994р.	Міський клуб „Рукодельниця”. В.Ящук.	Виставка художнього доробку співробітників ВП (вишиванки, рішельє, плетіння тощо).
21	Березень-Травень 1994р.	К.Степанківський.	Виставка пейзажів, присвячена 90-річчю художника.
22	Березень 1994р.	Студенти ВП.	Виставка малюнків студентів.
23	Червень-Жовтень	В.Пірогов (1925-1993 рр.) – член	Виставка художніх робіт

	1994р.	НСХУ.	(живопис: портрети, пейзажі).
24	Грудень 1994р. – Лютий 1995р.	Майстри декоративно-ужиткового мистецтва: О.Луцишин – Заслужений майстер народної творчості України; В.Зелинський, В.Слободянюк – члени НСХУ; О.Богомол, Л.Філінська.	Кераміка, ковка-декоративна, петриківський розпис, різьба по дереву.
25	Лютий-Квітень 1995р.	Д.Власійчук (м.Хмільник).	Виставка народного майстра: витинанки, флористика.
26	Березень 1995	Студенти ВПІ.	Виставка студентських робіт.
27	Травень-Червень 1995р.	О.Сидоров, А.Сорока, М.Чорний – Заслужені художники України; К.Степанківський.	Виставка художніх робіт художників-учасників Великої Вітчизняної Війни.
28	Липень-Вересень 1995р.	К.Оболенська.	Виставка художніх робіт (живопис – олія, пастель; графіка – туш, акварель).
29	Жовтень-Грудень 1995 р.	О.Кізімова, Л.Соболь – члени Національної Спілки художників України; О.Луцишин – Заслужений майстер народної творчості України; В.Квасницька, Л.Філінська.	Виставка художніх робіт: Гобелен, холодний батик, кераміка.
30	Січень 1996р.	О.Кізімова, Л.Соболь, В.Оврах – члени НСХУ.	Виставка художніх робіт: Гобелен, холодний батик, кераміка.
31	Лютий-Березень 1996р.	Р.Соколовський.	Виставка художніх робіт – ліногравюра (акварель, вугілля).
32	Березень 1996р.	Студенти ВДГУ.	Виставка студентських робіт.
33	Квітень-Серпень 1996р.	В.Грицина (м.Гайсин).	Виставка живопису.
34	Вересень-Листопад 1996р.	П.Левицький – член НСХУ.	Виставка скульптури (до 70-річчя художника).
35	Листопад-Грудень 1996р.	Т.Козирська.	Виставка живопису та графіки.
36	Січень-Березень 1997р.	І.Головченко-Шпакович, М.Дідківський.	Виставка художніх робіт: Живопис, кераміка.
37	Березень 1997р.	Студенти ВДГУ.	Виставка студентських робіт.
38	Березень-Травень 1997р.	А.Шевченко – член НСХУ.	Виставка живопису.
39	Червень-Жовтень 1997р.	О.Зуєв – колекціонер.	Виставка екслібрисів.
40	Червень-Серпень 1997р.	А.Павлюк – член НСХУ.	Виставка малюнків.
41	Вересень-Жовтень 1997р	М.Мехед (м.Гайсин), В.Карпуша.	Виставка художніх робіт: Живопис, художні вироби з соломки.
42	Жовтень-Листопад 1997р.	Ф.Панчук – Заслужений діяч мистецтв України.	Виставка художніх робіт: живопис.
43	Грудень 1997р. – Лютий 1998р.	О.Довбощук, С.Бутенко.	Виставка художніх робіт: Живопис, графіка, художні вироби з дерева.

44	Лютий-Квітень 1998р.	Члени НСХУ – К.Жілінскайте, Л.Гринюк (Заслужений діяч мистецтв України), В.Лісний.	Виставка художніх робіт: Живопис, коренепластика.
45	Лютий-Березень 1998р.	І.Коваль (с.Кирсанівка)	Виставка акварелі.
46	Березень 1998р.	Студенти ВДТУ	Виставка студентських робіт.
47	Березень-Липень 1998р.	А.Непорожній – член НСХУ.	Виставка графіки.
48	Квітень-Липень 1998р.	Члени НСХУ – І.Синепольський (Заслужений художник України), Д.Кудлаєнко, М.Михальчук.	Виставка художніх робіт: Живопис, скульптура (дерево, гіпс, шамот, камінь).
49	Серпень-Вересень 1998р.	Б.Шевченко.	Живопис.
50	Жовтень-Листопад 1998р.	Член НСХУ, Заслужений художник України М.Чорний; В.Руденко.	Виставка художніх робіт: Живопис, мілка дерев'яна скульптура.
51	Жовтень-Грудень 1998р.	М.Бабій – член НСХУ.	Виставка живопису.
52	Квітень-Червень 1998р.	Ф.Фігурський.	Виставка живопису та графіки.
53	Листопад-Грудень 1998р.	О.Волков.	Виставка живопису.
54	Грудень 1998р.-Лютий 1999р.	Л.Ковтун.	Виставка іконописних робіт.
55	Березень-Квітень 1999р.	Студенти ВДТУ .	Виставка студентських робіт: живопис, графіка, вироби декоративно-ужиткового мистецтва.
56	Лютий-Квітень 1999р.	В.Гончаренко.	Виставка живопису.
57	Лютий-Червень 1999р.	В.Волощенко, викладач ВДТУ.	Виставка живопису та акварелі.
58	Лютий-Червень 1999р.	В.Грицина (м.Гайсин).	Виставка живопису.
59	Квітень-Червень 1999р.	Н.Багнюк – член НСХУ.	Виставка акварелі.
60	Червень-Вересень 1999р.	В.Титаренко (організатор)	Виставка народних майстрів Поділля (писанки, вишивка, кераміка, мальованки та ін.).
61	Червень-Жовтень 1999р.	Вінницька обласна організація Національної Спілки художників України (організатор).	Виставка художніх робіт митців України (м.Львів, Миколаїв, Донецьк, Вінниця).
62	Листопад-Грудень 1999р	С.Полянська.	Виставка живопису.
63	Жовтень-Листопад 1999р.	Е.Горбунь-Каченаускене.	Виставка живопису.
64	Листопад-Грудень 1999р.	О.Сухомуть.	Виставка живопису та графіки.
65	Вересень-Жовтень 1999р.	О.Янголь – член НСХУ.	Виставка акварелі, графіки та літографії.

66	Жовтень-Листопад 1999р.	Учасники пленеру (Степашки): Л.Гринюк (Заслужений діяч мистецтв), К.Жілінскайте, О.Литвин, О.Шинін – члени НСХУ.	Виставка живопису та графіки.
67	Листопад-Грудень 1999р.	І.Сіянов.	Виставка живопису.
68	Січень-Березень 2000р.	В.Смаровоз – член НСХУ.	Виставка скульптури.
69	Лютий-Березень 2000р.	М.Бондар – член НСХУ	Виставка живопису.
70	Березень 2000р.	С.Слишь.	Виставка живопису, графіки та робіт змішаної техніки.
71	Березень 2000р.	Студенти ВДГУ .	Виставка студентських робіт.
72	Квітень-Червень 2000р.	А.Тиводар (м.Ужгород).	Виставка живопису (полотно, шкіра, каміння).
73	Липень-Серпень 2000р.	Майстри декоративного м-ва: В.Слободянюк, Л.Соболь – члени Національної Спілки художників України; А.Тиводар, Л.Філінська, О.Довбощук, А.Лукиянчин.	Шкіра, каміння, кераміка, gobelen, різьба по дереву, батик.
74	Червень-Серпень 2000р.	Н.Багнюк, О.Янголь, О.Шинін - члени НСХУ; О.Сухомуть, О.Довбощук.	Виставка художніх творів “Мистецтво графіки”.
75	Вересень-Жовтень 2000р.	І.Лазарева.	Виставка живопису.
76	Жовтень 2000р.	А.Тиводар (м.Ужгород).	Виставка новітньої ікони (фарбована шкіра, каміння) та живописного пейзажу (олія).
77	Жовтень 2000р.	Учасники пленеру (Степашки): Л.Гринюк (Заслужений діяч мистецтв України), А.Шевченко – члени НСХУ; В.Ямковенко.	Виставка живопису та акварелі.
78	Жовтень 2000р.	Н.Варич-Суліма.	Виставка живопису.
79	Листопад-Грудень 2000р.	Міський фотоклуб „Обрій”. Керівник П.Шпетний.	Виставка фотографії.
80	Листопад-Грудень 2000р.	В.Салова.	Виставка фотографії.
81	Грудень 2000р. – Січень 2001р.	Т.Медяна, Н.Спектор.	Виставка художньої вишивки (тематичні картини, пейзажі, картини за мотивами відомих художників ХІХ ст.).
82	Січень-Березень 2001р.	М.Чулко – член НСХУ.	Виставка живописних робіт з серії “Південним Бугом”.
83	Березень-Квітень 2001р.	Студенти ВДГУ .	Виставка студентських робіт.
84	Травень-Червень 2001р.	Міський клуб „Рукодельниця”: В.Ящук, Т.Буторіна, Л.Куфінська, Н.Слободянюк, Г.Данилюк, Т.Медяна, С.Погорецький, Є.Чугунова.	Виставка народно-прикладного мистецтва (вишивка, в’язання, художні вироби з бісеру тощо).
85	Березень-Липень	Л.Сорочинська (М.Могилів-	Виставка живопису та графіки.

	2001р.	Подільський).	
86	Квітень-Липень 2001р.	Н.Ємець, Т.Лисенко.	Виставка художніх робіт: Живопис, графіка, холодний батик, грибопластика.
87	Березень-Травень 2001р.	Г.Солдатов – член НСХУ.	Виставка живопису.
88	Липень-Вересень 2001р.	Н.Ємець.	Виставка художніх робіт: холодний батик, гобелен.
89	Серпень-Жовтень 2001р	Д.Власійчук (м.Хмільник).	Виставка художніх робіт (витинанки, малюнки).
90	Вересень-Листопад 2001	І.Грищук – член НСХУ.	Виставка живопису та графіки.
91	Листопад-Грудень 2001р.	К.Жілінскайте – член НСХУ.	Виставка живопису.
92	Листопад-Грудень 2001	А.Мруг (Ямпільський р-н).	Виставка живопису.
93	Грудень 2001-Лютий 2002рр.	М.Мігрін – член Національної Спілки художників України.	Виставка художніх робіт (живопис, скульптура).
94	Лютий-Березень 2002р.	Т.Козирська, О.Мороз, О.Довбожук, Ф.Панчук (Заслужений діяч мистецтв), О.Волков.	Виставка живопису “Оголена правда життя”.
95	Січень-Березень 2002р.	Г.Іванова.	Виставка художніх робіт (вишивка, в’язання).
96	Березень-Квітень 2002р.	В.Козюк (художник, колекціонер).	Виставка живопису та філокартії.
97	Березень-Квітень 2002р.	Студенти ВДТУ .	Виставка студентських робіт (вишивка, в’язання, малюнки, писанки).
98	Травень-Червень 2002р.	О.Ковальчук – член НСХУ.	Виставка художніх робіт (гобелени, батик).
99	Травень-Серпень 2002р.	О.Кізімова та учні ЗОШ №15.	Виставка художніх робіт (гобелени, графіка, малюнки).
100	Вересень-Листопад 2002р.	А.Непорожній – член НСХУ.	Виставка пастелі.
101	Вересень-Листопад 2002р.	Т.Козирська.	Виставка живопису, та графіки.
102	Вересень 2002-Січень 2003 рр.	В.Шпак – член НСХУ.	Виставка живопису.
102	Грудень 2002 – Травень 2003 рр.	С.Карпенко (м.Козятин).	Виставка художньої різьби по дереву: “Співає дерево”.
104	Грудень 2002 – Березень 2003 рр.	Художнє творче об’єднання “Серпень”: М.Мігрін, М.Бабій, М.Бондар, М.Мельник, В.Смаровоз - член НСХУ.	Тематична виставка “Українські січові стрільці”. Живопис, графіка, скульптура.
105	Березень-Червень 2003р.	М.Довгань – член НСХУ (м.Тульчин).	Виставка живопису.
106	Лютий-Березень 2003 р.	Л.Гринюк (Заслужений діяч мистецтв України, член НСХУ); К.Жілінскайте, М.Мігрін, О.Янголь, А.Шевченко - члени	Виставка художніх робіт з графічно-живописного пленеру (с.Степашки.).

		НСХУ. М.Гринюк.	
107	Березень-Травень 2003р.	Студенти ВДТУ .	Виставка студентських робіт (вишивка, малюнки, роботи з бісеру, різьба по дереву, м'яка іграшка).
108	Травень 2003р	ВХПТУ № 5, м.Вінниця.	Виставка художніх студентських робіт (батик, кераміка, графіка, малюнки, гобелени, петриківський розпис).
109	Вересень 2003р.	В.Оврах – член НСХУ.	Виставка художніх робіт (кераміка, живопис, графіка).
110	Вересень 2003р.	В.Козюк (художник-колекціонер).	Виставка народного подільського мистецтва та ікон з колекції В.Козюка: (ікони, посуд, сорочки, рушники, писанки, кераміка).
111	Грудень 2003р. – Лютий 2004 р.	Ю.Совінський (м.Гайсин).	Виставка живопису
112	Грудень 2003р. – Лютий 2004 р.	О.Кривий – член Національної спілки художників України.	Виставка присвячена пам'яті скульптора.
113	Березень – Травень 2004р.	Л.Гринюк (Заслужений діяч мистецтв України), Х.Жілінскайте, О.Янголь, Л.Соболь, А.Шевченко – члени НСХУ; М.Гринюк, Ю.Олейнікова, С.Телець.	Виставка з живописно-графічного пленеру. с.Степашки (живопис, графіка, гобелен, батик, акварель).
114	Березень 2004р.	Студенти ВНТУ.	Виставка студентських робіт (фото-виставка Г.Новицького: живопис, графіка, художні вироби з дерева, бісеру, кераміка, вишивка).
115	Квітень – Серпень 2004р.	О.Городинська (м.Могилів-Подільський).	Виставка писанок, витинанок, флористики, живопису, графіки.
116	Червень – Серпень 2004р.	М.Обштат.	Живопис, скульптура, чеканка, карбування по металу.
117	Вересень-Грудень 2004р.	І.Шостак-Орлова – член НСХУ, В.Орлов.	Текстиль, кольорова графіка.
118	Вересень – Жовтень 2004р.	А.Тиводар (м.Ужгород).	Шкіра, каміння, живопис.
119	Листопад 2004р. – Січень 2005р.	Ф.Панчук – Заслужений діяч мистецтв України.	Живопис.
120	Грудень 2004р. – Лютий 2005р.	О.Ковальчук, І.Шостак-Орлова – члени НСХУ; Г.Іванова, Н.Курилова, В.Яшук, Т.Буторіна, В.Баланчук.	Різдвяний вернісаж з декоративно-ужиткового мистецтва (в'язання, вишивка, гобелен, макраме).
121	Лютий 2005р.	М.Чорний – член НСХУ, Заслужений художник України.	Живопис.
122	Березень – Липень 2005 р.	Виставка студентських робіт.	Вишивка, петриківський розпис, розпис на склі, вироби з берести, фотороботи, живопис, графіка.
123	Травень-липень 2005 р.	А.Павлюк – член НСХУ.	Живопис. Виставка присвячена 60-річчю Перемоги.
124	Вересень-	Учні та викладачі художнього	Живопис, графіка, кераміка.

	жовтень 2005 р.	відділення муз.школи №2 м.Вінниці.	
125	Вересень – Жовтень 2005р.	З.Файн (фотохудожник, фотожурналіст).	Художня фотографія.
126	Листопад – Грудень 2005р.	П.Мороз – член НСХУ	Графіка, ліногравюра.
127	Листопад 2005 р.	А.Непорожній член НСХУ – виставка пам'яті.	Скульптура, графіка, пастель.
128	Січень 2006 р.	Різдвяний вернісаж з декоративно-ужиткового мистецтва.	Лозоплетіння, вишивка, художній розпис та оформлення пляшок, старовинний одяг.
129	Січень 2006 р.	М.Олійниченко (м.Могилів-Подільський).	Виставка “Стародавні фортеці та замки України”. Живопис.
130	Березень 2006 р.	Виставка студентських робіт.	Вишивка, фотороботи, кераміка, вироби з бісеру, деревини, шкіри, живопис, графіка, петриківський розпис, м'яка іграшка.
131	Квітень 2006 р.	Н.Багнюк – член НСХУ.	Акварель. Оригінальна авторська техніка.

3.2.1. Меморіальний музей Федора Зотиковича Коновалюка Класик українського мистецтва (1890-1984 рр.)

По матеріалам статей Т.Б.Буяльської: Вступна стаття до альбому „Федір Коновалюк”. Універсум-Вінниця, 2003г.; „Талант з Подільської землі”. Вінницький альбом. 3-й випуск: Літературно-художній та історико-краєзнавчий альманах. – Вінниця: «Тезис», 2005. – 480 с.

*Малював художник трави, а виходило: роса.
Малював художник небо – поставали небеса ...
... Малював рибальські сіті – поспішав до них улов;
Малював усе на світі, а виходило: любов ...*

М.П.Стрельбицький „Під небом Коновалюка”
– Вінниця «Універсум-Вінниця», 2000. – 138 с.

Видатний український художник Федір Зотикович Коновалюк належить до плеяди майстрів, які, на жаль, отримують визнання тільки після своєї смерті. Але подвижницьке життя, творчість, талант завжди, врешті-решт, долаючи межу між “буттям” і “небуттям”, вводять великих майстрів у простір безсмертя. Через художні полотна Коновалюка до нас промовляє вічність та любов. Велика любов до України, до її народу, любов до природи, до людей, любов до Києва, де він прожив майже все своє життя, невичерпна та життєдайна любов до самого життя у всіх його проявах.

Федір Коновалюк народився в селі Калівка (нині село Ягідне) у березні

1890 року. Здається, начебто сама природа у стані пробудження, розквіту і оновлення нагородила його великим талантом відчувати і відтворювати невмирущу красу будь-якої пори року; запалила в душі потужну творчу енергію, подарувала невтомну працездатність. Києво-Печерська Лавра, в якій у 1903 – 1909 роках навчався молодий художник, стала тією колискою, де не тільки формувався талант, але виколисувалась душа в єдності з Богом, де мужніло серце і збагачувались почуття. У 1911 – 1915 роках Ф.Коновалюк був учнем Київського художнього училища. З юних років він брав участь у розписах церков Києва та Катеринослава (нині Дніпропетровськ), Можливо саме з тих часів глибоко в душу запали заміряні, осяяні очі самої краси, яка існує тільки в єдності з добром, терпінням, оптимізмом.

У 1925 – 1927 роках Федір Коновалюк навчався в художньому інституті Києва в класі Федора Григоровича Кричевського (1879 – 1947). (З родини Кричевських вийшло багато художників, які були не тільки відомими живописцями, але одночасно були і архітекторами, і майстрами книжкової графіки, художниками театру і кіно, майстрами декоративно-ужиткового мистецтва). Федір Кричевський був тим талановитим вчителем, який уособлював у собі досвід поколінь, їх насагу. Завдяки Кричевському Федір Коновалюк став продовжувачем традицій українського реалістичного живопису ХІХ – початку ХХ століть.

Його вчителями були також відомі художники В.Сонін, І.Іжакевич, В.Менк, О.Мурашко, В.Маяковський.

Федір Коновалюк, син бідних селян, що залишився сиротою в ранньому дитинстві, пройшов за свої 94 роки шлях від наймита до великого майстра чарівного дивовижного пензлю і посів особливе місце в українському образотворчому мистецтві.

Він міг би стати професором, або навіть академіком, але ніяких звань, ніяких винагород він не мав, тому що його мистецтво було “занадто національним”, занадто відвертим щодо його світоглядних переконань, і ніяк не відповідало ідеологічним вимогам радянських часів, ніяк не співпадало з офіційною лінією розвитку мистецтва соціалістичного реалізму.

За все своє життя він мав єдине високе звання ХУДОЖНИК.

Це було його покликанням, його місією, його життям. Ікони, портрети, пейзажі, графіка, історичні полотна, ілюстрації, реставраційні роботи в музеях Києва і Канева після другої світової війни; вчительська практика понад 25 років у різних навчальних закладах – все це прояви його художнього і душевного таланту.

Але попри все Федір Коновалюк був і залишається великим майстром пейзажів. Серед безлічі інших твори Коновалюка завжди відрізняються своєю неповторною особливістю. Його пейзажі – це краєвиди конкретної (впізнаваної) місцевості, пори року, погоди, і навіть конкретного часу дня. Він не вишукує якихось особливо привабливих або чудових краєвидів. Для нього краса існує в кожній миттєвості, в кожному куточку природи. Його картини наче промовляють до нас – сама природа, саме життя, то є

невичерпна, але дуже тендітна краса. Перед очима Коновалюка, в пензлі Коновалюка природа ніколи не приховує своєї краси і мудрості. Кожна картина, кожен пейзаж Коновалюка концентрує в собі великий духовний злет, прорив через буденність, байдужість, зневір'я.

Майстер відчував ностальгічний потяг до життя українського села, до старих мазанок, вкритих соломною хат, огорожених тинами. Його роботи є національними у всіх аспектах: їх дух, зміст, виконання – все це складові живописної симфонії на Честь України.

“Художньою музою” Федора Зотиковича була його дружина Тамара Іванівна Мороз-Коновалюк. За життя Тамара Іванівна (1913 – 1998) докладала великих зусиль, щоб зберігати твори Федора Зотиковича, популяризувати його творчість, передати цей живописний скарб в музеї. Саме вона подарувала твори Ф.Коновалюка нашому університету. В Центрі культурології експонуються 240 робіт нашого уславленого земляка. Серед них філософічний, найемоційніший, соціально загострений – до болю, до крику, до нестерпного відчаю – твір “Катерина”. Є також власні речі, фотографії і мольберт художника. Тут знаходиться і портрет Ф.Коновалюка, написаний І.Іжакевичем. Найкращі твори Ф.З.Коновалюка зберігаються в музеях та приватних колекціях України, зокрема, в Національному музеї українського образотворчого мистецтва, в Київському музеї Т.Г.Шевченка, в художньому музеї м.Вінниці, у Вінницькому медичному університеті. Нажаль багато з його робіт сховані у фондах і не експонуються. Але на щастя, ми вже знаємо, що є видатний художник Федір Коновалюк; переконані – він буде завжди.

Хоча спадщина його ще потребує вивчена, а творчість – дослідження.

3.2.2. Музей сучасного Подільського мистецтва

(матеріали підготовлені методистом I категорії ЦК і ВС Л.Р.Мишанською)

Створений в 1990 р. сьогодні має дві зали – реалістичного напрямку (ауд. 2352) та авангардного (ауд.2255), де представлені роботи переважно професійних художників, а також майстрів декоративно-ужиткового мистецтва Вінниччини.

Колекцію художніх творів (ауд.2352) можна розподілити по напрямкам:

- живопис;
- графіка;
- народна ікона (іконописні твори);
- скульптура;
- декоративно-ужиткове мистецтво.

В реалістичному живописі переважають роботи професійних митців, серед них: М.Чулко, М.Бондар, О.Назаренко, А.Павлюк, М.Мігрін, А.Сорока, О.Сидоров, М.Чорний, І.Синьпольський, В.Гончаренко, Л.Сорочинська, В.Грицина та інші.

Серед живописних творів – пейзажі, портрети, натюрморти, тематичні картини.

Графіка представлена акварельними пейзажами та портретами Надії Багнюк та Олександра Назаренко.

Іконопис презентують роботи Олександра Ковальчука “Святий Микола” (народна ікона на склі), Леоніда Ковтуна “Вибір” (на дошці).

В експозиції скульптури виставлено два автори: Володимир Оврах “Несу свій хрест” – композиція з п’яти частин з вогнетривкої глини (шамота), в якій підкреслюється фактура матеріалу та багатовимірність наповнення. Павло Левицький в роботі “Оплакування Христа” (гіпс) звертається до сакральної тематики, адже монументальний образ Христа ніколи не втрачає значимості.

Пласт декоративно-ужиткового мистецтва представлений різноманітними авторськими стилями:

- батик – Л.Соболь, Н.Ємець;
- різьба по дереву – Д.Лукиянчик, В.Слободянюк;
- кераміка – М.Дідківський, Л.Філінська;
- художнє скло – Л.Гринюк;
- гобелен – О.Кізімова, О.Довбощук, О.Ковальчук;
- вишивка – Г.Данилюк, Т.Медяна;
- шкіра, каміння – А.Тиводар;
- витинанки, тополиний пух – Д.Власійчук;
- флористика – О.Городинська.

У залі авангарду (ауд. 2255) розміщені живописні картини таких відомих художників як: В.Шпаковський, О.Рожков, А.Шевченко, Ф.Панчук, О.Довбощук, М.Бабій, а також графіка: О.Непорожній, О.Шинін, О.Янголь, О.Довбощук.

Художньо-мистецький доробок авторів авангарду впливає на свідомість та підсвідомість глядача, спонукаючи його активно включатись у творчій процес. Характерні риси сучасних авангардних творів: експресивність, трансформація форм, динаміка, знакове символічне зображення, відсутність натуралізму та деталізації, стриманість чи навпаки спалах колірної палітри.

Спілкування глядача з кожним твором образотворчого мистецтва сприяє розвитку його здібностей, виховує, розкриває особистість, спонукає до творчої самореалізації.

3.2.3.Зала скульптури

В жовтні 2000р. в ЦК і ВС створена зала скульптури, де розташувались твори сучасних Подільських митців.

Варто зауважити, що деякі скульптури з експозиції музею, які мають художню цінність, були занедбані, безпритульними і не мали власного глядача. Маючи на меті не тільки потреби навчально-виховного процесу, але і завдання збереження регіональної мистецької спадщини, ми сформували постійно діючу експозицію.

В ній представлені різні види скульптури – від пам'ятника (ескізи) до малої пластики, від портрету сучасника до відображення античного персонажу та історичного героя.

Представлена творчість таких відомих скульпторів Поділля як: **Павло Левицький, Ірина Довженко, Аркадій Павлюк, Володимир Смаровоз, Анатолій Непорожній, Олександр Кривий, Дмитро Кудласенко, Микола Обштат.**

Павло Олександрович Левицький (1926-2000 рр.) – найбільш відомий як скульптор монументального напрямку. Закінчив Харківський художній інститут, відділення скульптури. Як учаснику Великої Вітчизняної Війни йому близька тема подвигу воїна-визволителя, жертв фашизму та страждання матерів.

Автор пам'ятників та обелісків в м.Гайсин, Томашпіль, Вінниця, за що був нагороджений премією ім.М.Трублаїні.

Вдалі композиційні та пластичні рішення жіночих фігур, плавні лінії тіла, довершена краса форм присутня в композиціях: “Материнство”, “Жіноча постать з дитиною” (гіпс). Вольові чоловічі образи – “Нескорений В.Стус”, “Пророк” (гіпс). Образ старця з довгим волоссям та вусами, який притискає до себе Біблію, як втілення людської мудрості. В монументальній величності образу втілена ідея пошуку істини та порозуміння з іншими, осягнення людського буття. Велике значення має цілісність образу пророка – погруддя старця, його напружені руки, книга, хрест, під ними грубо оброблена частина гіпсу. Немов тягар несе він свою самотність та неспокій за людей, яким пророчить нелегку долю. Зображення тварин (аніمالістичний жанр) – “Березень”, “Мавпа та левеня”, “Птах та ящірка”, “Мавпенята” (гіпс, глина).

Ірина Павлівна Довженко (1937 р.н.) – член Національної спілки художників України з 1966р. Закінчила Київський державний художній інститут. Автор багатьох однофігурних бюстів-портретів видатних діячів сучасності особливо сильних індивідуальностей, що експонуються в залі: “Портрет заслуженого художника України М.Чорного”, “Портрет народного художника Кабардіно-Балкарії Кримшалова”, “Портрет генерала ВПС В.Новікова” (тонований гіпс). Дивовижно гармонійний, сповнений психологізму – “Портрет сучасної дівчини” (тонований гіпс), насичений ефектами гри світла та тіні.

Погляд у минуле, тяжка, надсильна праця жінки – “На панщині” (за твором Т.Шевченка, гіпс).

Звернення до образів доби античності, в якій переважала спокійна гармонія - в роботах “Венера” та “Юнак” (гіпс). Образ ніжного юнака сповнений легкості, світлого настрою. Виникає бажання доторкнутись до гарного курчавого волосся. Риси гарного обличчя передають безтурботне споглядання, спокійну замисленість.

Цільність історичної постаті О.Суворова характеризують чіткість

образного зображення сили розуму та духу – “Портрет О.Суворова” (гіпс).

Аркадій Васильович Павлюк (1925 р.н.) – живописець, графік, скульптор. Член Національної спілки художників України з 1993р. Закінчив Харківський державний художній інститут, живописний факультет. Ветеран Великої Вітчизняної Війни. Як скульптор працює з незвичайним матеріалом (шамот, бетон, чавун, мармур).

В монолітно-масивній скульптурі у бетоні “М.Попудренко – комісар партизанського з’єднання” автор надає перевагу міцно збудованому об’єму. Це образ сильної діяльної натури, який в тяжкий історичний момент керує великою кількістю людей в боротьбі з ворогом.

Два жіночих образа: робітниця в “Формувальниці” у “вічному матеріалі” як символ соцреалізму та молода дівчина, сповнена ніжних почуттів – “Портрет В.Базилій” в шамоті (необпалена глина).

Володимир Іванович Смаровоз (1939 р.н.) – скульптор. Член національної спілки художників України з 1969 р. Закінчив художнє училище ім. І.Репіна в Кишиневі. Автор багатьох сучасних меморіальних пам’ятників на Вінниччині (наприклад: загиблим співробітникам органів внутрішніх справ, бюст-пам’ятник Л.Ратушної та ін.); скульптурних композицій на історико-філософські, життєві теми в традиційних матеріалах: бронза, алюміній, гіпс, шамот, розкриває їх пластичні та декоративні можливості. Автор використовує своєрідні прийоми композиційної виразності, розуміння пластичної цілісності скульптурного твору.

Представлена робота “Музикант” (тонований гіпс) - це постать юнака зафіксована в момент руху зачарованого співом жайворонків.

Анатолій Кузьмич Непорожній (1937-2003 рр.) – скульптор, живописець, графік. Член Національної Спілки художників України з 1979р. З 1991-1997 рр. був головою Вінницької обласної організації НСХУ. Закінчив скульптурне відділення Київського державного художнього інституту. Працював в жанрах станкової, монументальної скульптури; дрібної пластики; станкової композиції; портрету; медальярства.

В експозиції зали представлені два чоловічі портрети: молодого “Вчителя історії” та героя II-ої Світової війни “Комісара підпілля Вінниччини М.Бевза”. Скульптури, що виготовлені в одному матеріалі (тонований гіпс), зовні начебто схожі, але внутрішні стани протилежні – спокій і напруга.

Кривий Олександр Васильович (1949-2003 рр.) – члена Національної Спілки України з 1987р. Закінчив Одеський педагогічний інститут художньо-графічне відділення.

Найбільш плідний період у творчому житті художника – заняття різьбярством по дереву та скульптура. Йому належать меморіальні дошки які є історичними ознаками вінницьких будинків та вулиць. Індивідуальну манеру скульптора визначають його станкові твори в різноманітному матеріалі: алюміній, тонований гіпс, пісковик, мідь. В нашій експозиції він

представлений роботами: “В.Шекспір”, “Літо”, “Францисканець”, “С.Рахманінов”, “О.Пушкін”.

Дмитро Несторович Кудласько (1948 р.н.) – члена Національної Спілки художників України з 1990р. Закінчив Львівський державний інститут прикладного та декоративного мистецтва, відділення “Інтер’єр та обладнання”. Працює з матеріалами: кераміка, дерево, шамот. У нас експонуються роботи: “Думи мої, думи ...” (дерево), “Нова сукня” (шамот).

Микола Якович Обштат (1937-2004 рр.) – художник-аматор, який використовував багато різноманітних і рідкісних технік: енкаустика, чеканка, карбування металу, мозаїчні ікони на дереві з використанням кольорового скла та фольги. Основний доробок його творчості – живопис, значну частину якого складають пейзажі та портрети.

В експозиції Центру представлена одна скульптура “Нефіртіті” (гіпс, розмальований на зразок стародавніх скульптур).

Зовсім незвично в цьому залі виглядає старовинна скульптура невідомого майстра “**Св. Архангел Гавриїл**” (18 ст.).

Частина її зруйнована. Ця антикварна річ зроблена з чудового матеріалу – мармуру, який дозволяє передати легкість тканини одягу, ніжність квітів, м’якість волосся та витонченість юного обличчя. Дивовижна гармонія скульптурного образу сприяє атмосфері тиші та спокою.

Всі названі скульптурні роботи відносяться до виду *круглої скульптури*, яка вільно розміщується в просторі та вимагає кругового огляду.

3.2.4. Зала народної ікони та декоративно-ужиткового мистецтва

Значна частина експозиції цієї зали подарована нашому Центру у 2003 році **Володимиром Козюком**.

Вінницький художник і збирач старожитностей подільського краю Володимир Козюк є також меценатом і переможцем загальноміського конкурсу “Покровитель культури 2003”. Він є членом правління вінницького клубу колекціонерів. Власник однієї з найповніших в Україні добірок старовинних українських листівок. Має колекцію Подільської ікони та колекцію Подільської кераміки.

В нашій залі експонуються подаровані їм 14 ікон (XVIII-XIX ст.), серед яких: “Мученики Флор і Лавро”, “Преображення”, “Богородиця з дитям”, “Спас нерукотворний” та інші. В цій залі представлені також дві його власні живописні картини “Хата” та “Хата діда Олекси” оберегом яких завжди була ікона.

Окрім живопису експозиція налічує старовинні жіночі та чоловічі сорочки, рушники (с.Клембівка), писанки, бубнівську кераміку (миски, глечики), старовинні засоби праці (маслобійка, прялка, рубель, чесало)

3.2.5. Меморіальна зала родини вінницьких художників Довженко

*Створена в 2000 році за підтримки Вінницької організації
Національної спілки художників України на знак увіковічення пам'яті художників:
Анатолія Івановича Довженка (1932-1990 рр.)
Ольги Анатоліївни Довженко (1963-1994 рр.)*

Біля 90 робіт живопису з родинної колекції Довженків (батька і дочки) були подаровані Центру для експонування і збереження дружиною художника – скульптором Іриною Павлівною Довженко.

А.Довженко член НСХУ з 1961р. Закінчив Дніпропетровське художнє училище та Київський художній інститут (живописне відділення) 1959 році. З 1969 року жив та працював у м.Вінниці. Був головним художником вінницького художньо-виробничого комбінату, учасником багатьох Всесоюзних виставок. Помер у 1990 році.

Головна тема творчості людина праці, людина своєї професії, наш сучасник. В експозиції домінує портретний живопис 70-х – 80-х років. Вірний принципам соціалістичного реалізму, художник створив галерею портретів-типів сучасного робітника:

“Чоловічий портрет”, “Портрет героїні праці”, “Механізатор” та ін. Художній портретний образ містить не лише індивідуальні, але і типові риси, притаманні тому соціальному середовищу, до якого належить людина.

“Портрет Ірини” – образ дружини, портрет людини творчої професії, духовно йому близької. Великий розмір портрету надає йому значимості, підкреслює велич жінки-скульптора. Увага сконцентрована на фігурі митця, яка стоїть посередині своєї майстерні напівобернена до глядача, обличчі та руках, виразна пластика яких композиційно і змістовно доповнює образно-психологічну характеристику портрету. Деталі не перевантажують портретне зображення, доповнюють його, створюючи замкнену, камерну атмосферу.

Зовсім по іншому сприймається світ образів дочки Анатолія Івановича – Ольги. Ольга Довженко закінчила художню школу, 1988 р. – Київський художній інститут. Брала участь у Республіканських художніх виставках, в Міжнародних графічно-живописних пленерах в м.Кельце (Польща) та м.Вінниці. Трагічно загинула в травні 1994р.

Молода талановита художниця проходила виробничу практику, ще будучи студенткою, в м.Очакові на Чорному морі. Представлена композиція – це результат творчості з Кримського живописного пленеру Ольги Довженко. Гра кольорів, що утворюється на морській поверхні, силуети кораблів (“Сейнери”, “Очаків. У порту”), що стоять на рейді, крики чаек, плескіт моря наповнені прозорим повітрям та яскравим сонячним світлом (“Юні моряки”, “Скелі і море”). Ольга Довженко майстер натюрмортів, експозиції яких розташовані в навчальній ауд.2364.

3.3. Кабінет українознавства

(методист кабінету, постійний організатор і учасник всіх заходів – Н.Г.Ніколенко)

Кабінет українознавства створений у вересні 1992 р. авторського групою у складі Буяльської Т.Б. (науковий керівник), Савчука Ю.К. (історіограф), Мельника Г.І. (художник).

Вагомий внесок у створенні кабінету належить досліднику історії геральдики та прапорництва України **Савчуку Ю.К.**, який працював на кафедрі 1991-1993 рр., а тепер є **старшим науковим співробітником відділу спеціальних історичних дисциплін Інституту історії України НАН України. Є консультантом Верховної Ради України з питань геральдики та магдебурзького права міст України. Віднайшов прапор Богдана Хмельницького у Стокгольмському музеї прапорництва. Цей прапор був на урочистостях з нагоди інавгурації Президента України В.А.Ющенко.** Савчук Ю.К. є автором науково-методичних видань: Міська геральдика Поділля. – Вінниця, 1995; Гетьманські клейноди та особисті речі Богдана Хмельницького у колекціях музеїв Європи. – Київ, 2005.

В створеному Буяльською Т.Б., Савчуком Ю.К., Мельником Г.І. кабінеті українознавства історія простежується за принципом поступовості утворення державності, історичної правди, художньої образності фактологічного матеріалу, лаконічності та виразності найсуттєвіших символів національної культури. Тут представлені герби українських земель.

На центральній стіні кабінету зображення СВІТОВОГО ДЕРЕВА, яке є символом духовної еволюції людства. ДЕРЕВО, як модель Всесвіту, як ідея Вселенського зв'язку всього з усім та у всьому. ДЕРЕВО, як символ життя і руху, як поривання у височінь.

Програма і плани роботи кабінету спрямовувались на формування національної свідомості українців, на вихованні почуттів любові до своєї Батьківщини, до своєї мови, історії та культури свого народу.

Кабінет українознавства створений з метою можливості експонування усіх видів і жанрів народного мистецтва – вишивки і ткацтва, гончарства і різьблення по дереву, декоративним розписуванням і плетінням з рослинних матеріалів. Ознайомлення з творчістю митців образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва нашого краю.

В народній художній творчості на Вінниччині працює плеяда талановитих майстрів (членів спілки народних майстрів):

- вишивальниць - Галина Данилюк, Євдокії Чугунової, Павліни Люборець, що достойно несуть високі традиції подільської вишивки;
- гончарів - Олексія Луцишина, Оксани Верхової-Єднак, Людмили Філінської, Михайла Дідківського, Раїси Іванченко і ін.;
- писанкарів - Марини Верхової (член Всеукраїнської координаційної Ради в питанні розвитку і пропаганди писанкарства), Оксани Городинської, Світлани Панчук, Лариси Шеран;
- різьбярів - Сергія Бутенка та Василя Слободянюка;
- з мистецтва плетіння з соломи - родини Карпуш - батько Володимир,

донька Антоніна та син Валентин;

· з рогозоплетіння - Заєць Галини Антонівни.

Традиційними стали свята гончарства (на День Університету), а також свята писанки (на Великдень), на яких студентство має можливість зустрітись з майстрами, прийняти участь у практичних заняттях. Проводяться зустрічі з цікавими представниками творчої інтелігенції м. Вінниці: акторами музично-драматичного театру імені Садовського, письменниками, аматорами художнього слова, студентами-членами об'єднання "Студентська муза", студентами Вищого професійно-технічного училища №5, майстрами Вінниччини.

Кабінет Українознавства – це також своєрідна літературна світлиця, де вголос читають вірші Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка, Василя Стуса, Ліни Костенко; тут також презентують власні вірші гуртківці "Студентської музи".

Сьогодні на базі кабінету Українознавства створюється "Музей ВНТУ".

3.4. Читальна зала Центру культурології

Читальна зала ЦК і ВС є філіалом науково-технічної бібліотеки ВНТУ і укомплектована літературою, необхідною для вивчення тих дисциплін, що викладаються викладачами кафедр Культурології та Педагогіки, психології, соціології. Це українська культура, російська культура, західноєвропейське мистецтво, культурологія, педагогіка і психологія.

Для розширення світогляду студентів читальна зала передплачує газети (11 найменувань) та журнали (29 найменувань). Серед яких: "Слово і час", "Пам'ятки України", "Образотворче мистецтво", "Берегиня", "Всесвіт", "Вопросы психологии", "Вокруг света", "Иностранная литература", "Мистецтво та освіта", "Музеї України", "Народне мистецтво", "Науковий світ" "Педагогіка і психологія", різні соціологічні видання та інші.

Кожен рік читальна зала ЦК і ВС поповнюється новою літературою з проблем педагогіки, психології, культурології, музики та живопису, української культури, західноєвропейського мистецтва, риторики, історії України, сучасної політики України, Законодавчими документами про освіту та методичними матеріалами Вищої школи. В читальній залі є алфавітний та систематичний каталоги, з яких відвідувачі можуть дізнатись про наявність тієї чи іншої книги.

Щодня читальну залу відвідують студенти різних курсів і різних спеціальностей.

Читальну залу ЦК і ВС оснащено комп'ютером. Він призначений для користування студентами та співробітниками, як навчально-методична база, що містить: електронні варіанти програм дисциплін, які викладаються на кафедрі культурології; курси лекцій, методичні вказівки, посібники; перелік завдань до заліків; теми контрольних робіт (для студентів з/н); матеріали для самостійної роботи, такі як електронні варіанти книг різного літературного спрямування.

3.5. Склад співробітників ЦК і ВС (навчально-просвітницька і виховна робота)

Директор і засновник ЦК і ВС – проф. Т.Б.Буяльська

Потєєв Юрій Миколайович – Заступник директора ЦК і ВС, зав. художніми лабораторіями. З травня 1990 року разом із завідуючою кафедрою Т.Б.Буяльською розпочав роботу по реалізації проекту “Гуманізація технічної освіти у ВНТУ” та створенню, будівництву та розвитку матеріально-технічної бази ЦК і ВС. Здійснив і продовжує значну роботу по естетизації всіх приміщень Центру культурології. Протягом всіх років роботи організовує і оформлює всі виставки та експозиції ЦК і ВС. Завдяки йому, всі роботи Ф.З.Коновалюка “одягнуті” в багетні рамки. Продовжує роботу по обрамленню художніх полотен. Забезпечує збереження всіх художніх та матеріальних цінностей ЦК і ВС.

Організовує і спрямовує роботу співробітників Центру на покращення умов праці і навчання. Постійно проводить індивідуально-виховну роботу зі студентами. Проводить необхідний ремонт, реставрацію, профілактику експонатів ЦК і ВС. Контролює ведення всієї документації по ЦК і ВС, каталогізації і паспортизації всіх подарованих Центру художніх робіт. Активно і творчо реалізує програми по створенню нового “Музею ВНТУ”.

Мишанська Людмила Ростиславівна – Методист I категорії, провідний спеціаліст-дизайнер.

Залучена до реалізації проекту “Гуманізації технічної освіти у ВНТУ” з 1994 року. За цей період підготувала та створила дизайн 94 експозицій художніх творів майстрів образотворчого та прикладного мистецтва, авторами яких є, як художники міста Вінниці, так і Вінницької області, а також 2 виставок з регіону Закарпаття. Організувала та підготувала 12 виставок студентської творчості.

Налагоджує творчу співпрацю зі спілкою художників Вінницької області. Бере участь в обговоренні творів мистецтв разом з студентством. Завдяки активному ставленню до роботи залучила чимало студентів до творчого процесу.

Допомагає викладачам кафедри в проведенні практичних занять в навчально-методичних лабораторіях; проводить оглядові та тематичні екскурсії не тільки з студентами нашого університету, але і з студентством міста Вінниці, викладачами нашого та інших ВНЗ. Ознайомлює з експозиціями музеїв ЦК і ВС багатьох відвідувачів регіону, ближнього та дальнього зарубіжжя.

Збирає різноманітні матеріали про творчість художників та майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, які зберігаються в комп'ютерному варіанті.

Виступає з доповідями на науково-практичних конференціях ВНТУ.

Заїка Галина Вікторівна – Методист I категорії. Забезпечує навчальну діяльність викладачів, веде документацію кафедри Культурології, ЦК і ВС. Здійснює зв'язок кафедри з деканатами, інститутами, навчальним відділом, методичним кабінетом університету, іншими кафедрами. Планує аудиторне навантаження викладачів, веде розрахунки, контролює його виконання звітуючи перед навчальним відділом.

Допомагає зав. кафедрою в організації та проведенні відкритих занять на кафедрі. Разом із завідуючою кафедри розробляє плани роботи кафедри, забезпечує своєчасною навчальною інформацією всіх викладачів кафедри.

Складає щорічний план підвищення кваліфікації викладачами кафедри.

Ніколенко Нінель Григорівна – Методист II категорії ЦК і ВС. Працює у ВНТУ з 1993 р.

Налагодила, підтримує та розвиває тісні зв'язки та творчу співпрацю із закладами культури нашого міста – Академічним муз. драм. театром ім. М. Садовського та концертною залю „Плеяда” (домоглася введення для студентів пільгової абонентної форми відвідування концертів). Веде велику просвітницьку діяльність серед студентів, залучає їх до відвідування театральних вистав та концертів класичної музики. Завдяки Нелі Григорівні наші студенти і викладачі знайомі майже з усім репертуаром театру. Щорічно театр відвідує більше 1500 студентів, викладачів та співробітників.

Започаткувала проведення циклу тематичних зустрічей: “Майстри чарівного пензля”

Започаткувала культурологічний університетський захід “Зустріч поколінь”.

У 2000 р. розробила проект та здійснює проведення екскурсій по Вінниччині та рідному місту для студентів, працівників та гостей нашого університету.

На протязі багатьох років проводить екскурсії по місту для учасників наукових конференцій, що проходять у ВНТУ.

Організовує зустрічі з талановитими студентами “Дивовижне поряд з нами”:

Започаткувала свята: гончарства “Чарівне коло” (до Дня університету); писанкарства “Свято писанки” (на передодні Пасхи), які щорічно проводить при активній зацікавленості наших студентів та за участю майстрів Поділля.

Бере активну участь при проведенні культурологічного практикуму, в оформленні і презентації художніх виставок ЦК і ВС. Проводить тематичні екскурсії по музеям Центру культурології. Постійно проводить індивідуальну роботу зі студентами ВНТУ, з творчим студентським активом ЦК і ВС.

Бере участь в підготовці і проведенні свята “Рідної мови”.

Протягом всіх років роботи активно і натхненно популяризує творчість майстра художнього пензля, класика українського живопису Федора Зотиковича Коновалюка (1890-1984 рр.), який народився на Подільській землі. Зібрала багато матеріалів пов'язаних з родиною художника,

віднайшла його правнуків, які стали студентами нашого університету.

Разом з доцентом кафедри культурології М.П.Стрельбицьким започаткували щорічне проведення мистецько-просвітницького семінару (з елементами музичного концерту) "Вдячність Коновалюкові" (до річниць народження).

Кравець Володимир Дмитрович – Інженер I категорії ЦК і ВС. В університеті працює з 1983 року, в ЦК і ВС – з 1996 року.

Відповідає за стан теле-, радіо- комп'ютерної техніки конференцзали ВНТУ.

Забезпечує відео-, аудіо-, комп'ютерний супровід всіх заходів, що проходять в університеті (науково-технічні конференції, семінари, захисти дисертацій, заняття магістрів, "Культурологічний практикум", тематичні вечори, лекційні заняття викладачів кафедри, роботу кіно- клубу "Мистецька скарбниця" тощо). Створив відео- та фототеки.

Проводить профілактичне обслуговування та ремонт телерадіоапаратури, телеантен ГУКа та 2-го корпусу.

Створив комп'ютерні версії каталогів відео- та аудіо- матеріалів для наочного забезпечення навчальних занять та просвітницько-виховних заходів. Здійснив монтаж теле- та аудіо- комунікаційних ліній між ауд. 2261 та 2363, 2364, 2351, 2356.

Співпрацює зі студентами в процесі створення бази навчально-ілюстративної наочності для занять по дисциплінам кафедри. Удосконалює відеозаписи, переводячи їх у цифровий формат.

Воловодюк Світлана Федорівна – Старший лаборант ЦК і ВС (0,5 ставки викладача).

Здійснює роботу по розробці змісту занять з дисципліни "Практична культурологія" – I - IV курсів.

Написала сценарій, підготувала для участі студентів і провела 4 відкритих заняття "Музи вели в бій" до 60-ліття Великої Перемоги.

Систематично проводить консультації для студентів по курсу „Практична культурологія”.

Проводить анкетування, вивчає та аналізує думки студентів, їх ставлення до гуманітарної підготовки в технічному ВНЗ; до різних видів мистецтва (класичної музики зокрема), їх естетичні, мистецькі, моральні пріоритети.

Проводить роботу (на I – IV курсах) по заохоченню студентів до відвідування концертів, театральних вистав тощо.

Бурдигіна Елеонора Іринархівна – Бібліограф читальної зали №8 НТБ ВНТУ (ЦК і ВС).

З 2000 року, як спеціаліст бібліографічної справи постійно опікується проблемами збагачення книжкового фонду новою навчально-методичною літературою. Завдяки її роботі фонд читальної зали достатньо

укомплектований підручниками та навчальними посібниками з усіх дисциплін, що вивчаються на кафедрах культурології та ППС.

Здійснила роботу по оновленню алфавітного та створенню систематичного каталогів. Веде роботу по систематизації статей наукових журналів, які відповідають темам, розділам і проблемам навчальних дисциплін.

Консультує студентів з питань підбору необхідної літератури при використанні самостійних робіт, написанні рефератів тощо.

Кожен день в читальній залі бувають 70 – 120 відвідувачів, видається до 110 підручників та навчальних посібників, 50 – 60 тематичних довідок.

Студенти можуть отримати потрібну інформацію користуючись також комп'ютером бібліотеки.

Коваленко Олена Валентинівна – Інженер II категорії ЦК і ВС. У ВНТУ працює з 1996 р., в Центрі культурології – з 2002 р.

Працює з документацією кафедри, допомагає викладачам створювати електронні варіанти програм дисциплін, курсів лекцій, завдань до контрольних, колоквиумів. Веде збір матеріалів для сайту ІнГППВ, а також електронного варіанту навчально-методичних матеріалів в комп'ютер, що знаходиться в читальній залі ЦК і ВС.

Гончаров Єгор Юрійович – Технік II категорії. Працює з лютого 2003р.

Постійно проводить роботу по друку кафедральної документації, роздруківці оголошень, поздоровлень, необхідної інформації. Здійснює переведення відео-, аудіо- записів учбових матеріалів ЦК і ВС в цифровий формат для більш ефективного використання та збереження.

Удосконалює аудіо- відео- мережу ЦК і ВС.

Допомагає викладачам при проведенні занять з використанням комп'ютерної техніки. Технічно забезпечує різні заходи у ВНТУ (конференцій, концертів, захистів дипломів, магістерських робіт, культурологічних практикумів, та ін.).

Здійснив відновлення автоматичних механізмів зашторення та відкриття проекційного екрану в ауд. 2351, 2363, 2364.

Технічно обслуговує комп'ютер в бібліотеці ЦК і ВС та його роботу в мережі університету. Обслуговує та ремонтує радіо- відео- апаратуру ІнГППВ.

Проводить роботу по обслуговуванню сайту ІнГППВ (кКЛ, кППС, кФВ). Створив та постійно поновлює FTP-папку кафедри культурології.

Старанно та сумлінно виконують свою роботу по підтриманню чистоти і порядку в ЦК і ВС прибиральниці: **Марія Іванівна Герасимчук, Катерина Сергіївна Мисака.**

Цілодобову охорону Центру культурології здійснюють сторожи: Ішук Л.Ф., Галютін Ю.О., Демченко В.М., Шумарін В.М.

3.6. Культурологічні заходи, які проводяться в Центрі Культурології за участю студентів ВНТУ

Атмосфера культурно-художнього центру, яка безконфліктно поєднує мистецтво і техніку, працю і відпочинок, різних митців і різних глядачів, невимушено формує в студентів думку про те, що оточуючий нас світ надзвичайно поліфонічний, сповнений невичерпних таємниць і загадок на які варто шукати відповіді. Постійна співпраця викладачів і співробітників ЦК і ВС з студентами університету в навчально-просвітницькому і культурно-мистецькому просторі дає можливість відчувати **ДУХОВНІСТЬ, ЛЮДЯНІСТЬ**, як ту наявну реальність, яка існує поруч з нами і в нас.

Стали **традиційними** свята і зустрічі, які **щорічно** проводяться в ЦК і ВС при активній участі студентів (авторів сценаріїв, малюнків, комп'ютерно-графічних розробок, виконавців тощо). Найбільш популярними заходами є:

- Літературно-музичний вечір, присвячений Т.Г.Шевченку;
- Свято – День пам'яті Ф.Коновалюка “Під небом Коновалюка”;
- “Народне мій, до тебе я ще вернусь ...” - тематичний вечір присвячений життєвому та творчому шляху В.Стуса;
- “Свято писанки”;
- День університету;
- “Чарівний світ живопису” – бесіди-семінари присвячені творчості видатних митців української та зарубіжної культури;
- Свято “Чарівне коло” (зустрічі з майстрами гончарної справи);
- Зустріч з краєзнавцями міста та області;
- Тематичні вечори до ювілейних дат українських митців та видатних представників української науки і культури;
- Зустрічі з ансамблем бандуристів (музичні школи міста, Центр естетичного виховання) та школою-студією “Віоліно” – педагог **Оксана Янчик**;
- Творчі звіти членів “Студентської музи”;
- Організація концертів за участю оркестру народних інструментів під керівництвом **Г.Н.Муращенко**;
- Зустрічі з народними майстрами Подільського регіону та науковими працівниками краєзнавчого та художнього музеїв;
- Зустрічі і обговорення вистав за участю акторів музично-драматичного театру ім.М.Садовського;
- Тематичні вечори “Мати – берегиня роду”;
- Зустріч з молодими, талановитими студентами ВНТУ (поетами, музикантами, художниками).

3.7. Художня творчість студентів ВНТУ

В контексті гуманітарної підготовки студентів сьогодні надзвичайно важлива концепція розвитку художньої творчості студентів як процесу самопізнавальної діяльності.

Майбутні фахівці технічного спрямування, відчуючи себе масштабнішими ніж власна професія, знаходять час і реалізують потребу творчого самопрояву. Збагачуючись духовно, відкривають в собі здібності помічати в житті нове та дивовижне.

За час існування Центру культурології було проведено 12 студентських виставок (з березня 1994 р.) з нагоди науково-практичних конференцій викладачів та студентів університету. Представлені жанри, техніки та стилі надзвичайно різноманітні:

- ❖ графіка та живопис – малюнки, плакати, картини, виконані гуашшю, тушшю, олівцем, кульковими ручками, крейдою, акварельною фарбою, пастеллю та олією. Поруч з реалістичним напрямком присутньо багато символізму, до нього приєднується експресивність, трансформація форм, навіть з елементами містерійності. Автори відкидають все зайве, непотрібне, доводячи до абсолюту свої ідеї, свої символи. Як приклад: малюнок “Життя” Л.Гуменюк, який став ілюстрацією обкладинки до збірника студентської поезії “Літа імпульсивні”;
- ❖ техніка вишивки та в’язання – рушники, де використовується стилізований рослинний та геометричний орнамент. Дві основні техніки – хрестик та низь. До традиційних на Поділлі чорних та червоних кольорів додається жовтий, синій та зелений. Багато також сорочок, серветок, невеличких сюжетних картинок, мініатюр та ін.;
- ❖ флористика – картинки з елементами аплікації з використанням природних матеріалів;
- ❖ різьблення по дереву ;
- ❖ вироби з нетрадиційних матеріалів (сірники, соняшникові зернята, соломки, мушлі, бісер та пластилін);
- ❖ розпис на склі, писанки, петриківський розпис (на дереві, пластику);
- ❖ фотографія, до якої в останні декілька років з’явився великий інтерес, як до процесу власного спостереження всього того, що оточує нас.

Першооснова проведення таких експозицій – підтримка авторів, допомога їм в усвідомленні свого покликання, розширення кола друзів в аматорському просторі, спілкування та обмін мистецьким досвідом. А у глядачів – пробудження інтересу до сокурсників, їх духовного світу, налагодження діалогу на основі мистецьких оцінок та формування до мистецтва в цілому.

3.8. Культурно-просвітницька робота клубу ВНТУ

Роботу в студентському клубі ВНТУ організовувала та очолювала протягом багатьох років (з 1977-2005 рр.) професіонал, майстер своєї справи, директор Клубу – Галина Михайлівна Севастьянова.

З травня 2005 року на посаді директора випускниця Кіровоградського Державного педагогічного університету (факультет мистецтв) – **Федоренко Катерина Володимирівна**, яка має на меті зберігати і продовжувати набутий досвід та кращі традиції студентського Клубу ВНТУ.

Клуб ВНТУ – структурний підрозділ ЦК і ВС – організовує роботу таких творчих колективів студентської художньої самодіяльності як:

1. Народний самодіяльний фольклорний ансамбль “Оберіг” (звання “народний” отримав у квітні 1994р.). Керівник – Олександр Остапчук, артист філармонії.
2. Народний самодіяльний ансамбль народного танцю “Світанок” (звання „народний” отримав у 1985р.). Керівник – Марценюк Ірина Миколаївна, артистка філармонії.
3. Ансамбль бального танцю “ДИВЕРТИСМЕНТ”. Керівник – Олександр Ручковський.
4. Ансамбль сучасного танцю “АСТРА-ДЕНС”. Керівник – Олена Гущина.
5. Вокальний ансамбль “НОКТЮРН”. Керівник – Маргарита Сухощєєва, артистка муздрамтеатру.
6. Театральна студія “ДЕБЮТ”. Режисер – Ліля Расенко.
7. Ансамбль сучасного танцю “АДАЖИО”. Керівник – Руслан Кримчак.
8. Шоу-балет “ЕДЕМ”. Керівник – Катерина Федоренко.
9. Ансамбль танцю “БОЛЕРО”. Керівник – Лариса Жукова.
10. Інструментальна група (ФМТ). Керівник – Тарас Щерба.
11. Музично-розважальні клуби при гуртожитках (“Зодіак”, “Союз”).
12. Вокальна студія. Керівник – Сергій Мороз.
13. Факультетські клуби веселих та найкмітливіших.

У ВНТУ стали традиційними такі свята, конкурси, вечори вшанування, дні пам’яті, які проводяться щорічно як загально університетські заходи:

1. Вечір “Тетянин день” (січень)
2. Українські вечорниці (січень).
3. Шоу близнюків (січень).
4. КВН серед команд першого курсу (січень, лютий).
5. Вечір для іноземних студентів “Добрий вечір, добрим людям” (січень).
6. Конкурс сімейних пар (лютий).
7. Вечір, присвячений Дню Св. Валентина “На перехресті кохання” (лютий).
8. Свято рідної мови, присвячене Міжнародному Дню рідної мови. (лютий).
9. Конкурс Міс ВНТУ (березень).
10. Святкові заходи до Дня 8-го березня (зустрічі , презентації, святковий концерт).

11. Конкурс "Пісенний вернісаж" (березень).
12. Вечір гумору (квітень).
13. Фестиваль національного танцю (квітень).
14. Вечір до Дня винахідника. (квітень).
15. День пам'яті "Біль і мужність Чорнобиля" (квітень).
16. Святкові заходи до Дня Перемоги (урочистості, зустрічі, святковий концерт "Низький уклін Вам, дорогі ветерани", вогник). (травень)
17. Випускні вечори (липень)
18. Посвячення в першокурсники (серпень).
19. Мистецький конкурс першокурсників "Студентська осінь" (вересень).
20. День Університету. Урочистості на факультетах. Спортивні змагання. Святковий концерт. Вручення дипломів магістрам. (жовтень).
21. Містер Шарм (жовтень). Участь "Містера Шарм" у міському святі "Любов з першого погляду".
22. Вечір, присвячений міжнародному Дню студента (листопад).
23. КВН міжфакультетських команд (листопад, фінал - грудень).
24. Спортивний вечір (листопад).
25. Новорічний бал (грудень).

Факультетські вечори "Свято професії":

26. Вечір ІнаЕКСУ (квітень)
27. Вечір ІнаЕЕЕМ (лютий)
28. Вечір ІнаМ (березень)
29. Вечір ІнаМТ (жовтень)
30. Вечір ІнаБТЕГП (листопад)
31. Вечір ІнаРТЗП (листопад)
32. Вечір ІнаІТКІ (листопад).
33. Вечори відпочинку (у клубах при гуртожитках) - більше 60-ти вечорів на рік.

Клуб щорічно проводить різноманітні тематичні літературно-музичні вечори присвячені знаменним та пам'ятним датам.

Високий аматорський рівень художніх колективів ВНТУ дозволяє їм брати участь у різноманітних святах міського та обласного рівнів, які проводяться щорічно (театралізовані свята на честь знаменитих дат і подій, участь у радіомарафоні):

1. Виступи народного самодіяльного фольклорного ансамблю "Оберіг" у радіо марафоні до Дня Перемоги (муздрамтеатр, травень).
2. Участь у театралізованому святі "Весна визволення" присвяченому річниці визволення Вінниці, ансамбль "Оберіг" (березень).
3. Виступи ансамблю сучасного танцю на благодійному концерті "На захист живим" (травень).
4. Участь сімейної пари в обласному конкурсі "Краща сімейна пара".
5. Виступи фольклорного ансамблю "Оберіг" на святі фольклору ім.Г.Танцюри, м.Гайсин (червень).
6. Участь вокальної студії в обласному фестивалі "Пісенний зорепад" (травень).

7. Участь колективу художньої самодіяльності університету у святкуванні Дня молоді (парк ім.Горького) (червень).
8. Виступи ансамблю бального танцю “Дивертисмент” на День студента (Будинок офіцерів, листопад).
9. Виступи фольклорного ансамблю “Оберіг” на святі Івана-Купала, (липень).
10. Виступи народного фольклорного ансамблю танцю “Оберіг” на святі “Проводи Зими та зустрічі Весни”.
11. Виступи колективів художньої самодіяльності на вечорі “День Землі” (Палестина).
12. Виступи ансамблю сучасного танцю “Поліденс” на новорічних святах біля міської ялинки (“запалення”, “закриття” ялинки).
13. Виступи ансамблю “Оберіг” на відкритті свята міської ялинки.

4. КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ.

4.1. Інформація про кафедру ППС

Кафедра педагогіки, психології та соціології була створена 01.01.2002 року. Необхідність створення цієї кафедри обумовлена практичною реалізацією процесу гуманізації вищої освіти в університеті, постійним інтересом студентів до гуманітарних наук, зокрема, психології, розширенням кола психолого-педагогічних дисциплін, що пропонуються магістрам та аспірантам.

Кафедру очолює кандидат філософських наук, доцент Мацко Лариса Анатоліївна.

В складі співробітників кафедри в основному працює молодь.

На кафедрі викладаються такі дисципліни: “Основи психології та педагогіки”, “Конфліктологія”, “Соціологія”, “Психологія управління”, “Психологія спортивної діяльності”. Для аспірантів розроблений курс “Основи психології та педагогіки вищої школи”.

Магістрантам ВНТУ викладаються курси: “Психологія наукового пошуку”, “Психологія ділового спілкування”, “Педагогічна майстерність”, “Практична психологія”.

При кафедрі працює служба психологічної підтримки, де здійснюється консультування, проводяться різноманітні тренінги, працює лекторій з актуальних проблем сучасної психології та психологічний клуб “Полілог”.

Кафедра здійснює постійну практичну допомогу викладачам, кураторам в вирішенні психолого-педагогічних проблем, співпрацюючи з Радою з виховної роботи, здійснює психологічні та соціологічні дослідження молодіжного середовища.

В останній час співробітники кафедри активно долучилися до гендерної проблематики, співпрацюючи з Міжрегіональним освітнім гендерним центром.

4.2. Викладачі кафедри ППС

Мацко Лариса Анатоліївна

Посада – завідувача кафедрою.

Викладає дисципліни:

1. Основи психології та педагогіки.
2. Психологія наукового пошуку (для магістрантів).
3. Психологія спортивної діяльності.
4. Психологія ділового спілкування (для магістрантів).
5. Практична психологія (для магістрантів).

Науковий ступінь: кандидат філософських наук, доцент.

Освіта: вища, Уральський держуніверситет ім.Горького у м.Свердловську, філософський факультет. Стаціонарна аспірантура Московського державного університету ім. М. Ломоносова у 1975-1977 рр.

Тема дисертації: “Социальный статус личности как проблема

марксистской и буржуазной социологии.”

Захист дисертації – 1983 р.

Наукові інтереси: соціологія особистості, психологія особистості, проблема гри, проблема гендеру, тренінг як форма активного соціально-психологічного навчання.

В 1990 р. створила і стала президентом психологічного клубу “Полілог”. Керівник служби психологічної підтримки при ЦК і ВС ВНТУ.

Має понад 20 наукових публікацій.

Слободянюк Анатолій Володимирович

Посада – доцент.

Викладає дисципліни:

1. Соціологія.
2. Конфліктологія.

Науковий ступінь: кандидат соціологічних наук.

Освіта: вища. Закінчив: соціологічний факультет Харківського державного університету за спеціальністю “Соціолог. Викладач соціологічних дисциплін” (1995); денну форму аспірантури факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Тема дисертації: “Еволюція концептуальних уявлень про владу в історико-соціологічному процесі” за спеціальністю 22.00.01 - теорія та історія соціології (2002).

Наукові інтереси: соціологія владних відносин, соціологія громадської думки, проблеми девіантної поведінки, конфліктологія.

Має понад 10 публікацій у фахових виданнях.

Гречанюк Наталія Максимівна

Посада-викладач.

Викладає дисципліни:

1. Соціологія.
2. Інженерна психологія.
3. Математичні методи в будівництві .
4. Економічна соціологія.

Освіта - вища, Львівський державний університет ім. І.Франка, економічний факультет (економічна кібернетика).

Наукові інтереси: Модернізація українського суспільства.

Політична, економічна та соціальна трансформація пострадянських країн.

Має біля 5 наукових публікацій.

Годлевська Валентина Юріївна

Посада-викладач.

Викладає дисципліни: соціологія, конфліктологія.

Освіта - вища, Вінницький державний педагогічний університет,

історичний факультет.

Тема дисертації: “Перехід від авторитаризму та становлення парламентської демократії в Іспанії (1975-1982 рр.)”.

Наукові інтереси: мова, історія та культура Іспанії.

Має біля 10 наукових публікацій.

4.3. Основні напрями навчально-методичної роботи:

- Розробка нових технологій навчання з дисциплін кафедри (дистанційне навчання).
- Розробка матеріалів по комп'ютеризації навчання і контролю знань студентів.
- Розробка та вдосконалення програм тренінгів та тренінг-семінарів з психологічної проблематики для студентів, викладачів, кураторів академгруп.
- Створення бази даних психологічних тестів та методик у співпраці з викладачами технічних кафедр.
- Постановка та вдосконалення лабораторних робіт з психології на комп'ютері.

4.4. Наукова робота кафедри

Наукова робота студентів на кафедрі педагогіки, психології та соціології здійснюється як в процесі викладання навчальних дисциплін, що пропонуються студентам та магістрантам, так і шляхом проведення щорічних наукових конференцій викладачів і студентів.

Розробляючи тематику науково-дослідницької роботи студентів і магістрантів, кафедра ППС ставить завдання не лише озброїти їх цілісною системою психолого-педагогічних, соціологічних знань, але і викликати інтерес до соціально-психологічних, педагогічних, конфліктологічних аспектів життєдіяльності суспільства в цілому та виробничих організацій, зокрема, показати значення оволодіння знаннями з педагогіки, психології, соціології та конфліктології для професійної діяльності.

Майбутня робота випускника технічного ВНЗ, особливо в умовах ринкової економіки, постійно буде виводити його на такі ситуації професійної діяльності, що будуть потребувати соціально-психологічного знання та аналізу. Це пов'язано, насамперед, з актуалізацією проблеми менеджментного забезпечення всього комплексу господарчо-економічної, техніко-технологічної, фінансово-комерційної, виробничо-трудової діяльності. Важливим компонентом діяльності менеджера – є робота з персоналом, яка передбачає знання психології та педагогіки. Звертання до сучасних психологічних, педагогічних, соціологічних досліджень продиктоване також логікою науково-технічного поступу, негативні прояви якого визначають потребу в гуманізації виробничої сфери.

Знання психології, педагогіки необхідно також майбутнім науковцям та

тим, хто обирає фах викладача. Тому кафедра приділяє належну увагу науково-дослідній роботі магістрантів університету в гуманітарній сфері.

Для магістрантів, в ході вивчення курсу “Психологія наукового пошуку”, пропонується великий перелік тем для самопізнання та психологічних досліджень, які охоплюють теоретичні та практичні аспекти курсу і відповідають особистим уподобанням магістрантів. Деякі з них із задоволенням обирають теми з проблем акцентуацій, особливостям психічного складу молодого науковця. Такі роботи носять практично-пошуковий характер.

Студенти займаються науковою роботою в процесі вивчення курсів “Основи психології та педагогіки”, “Соціологія”, “Психологія управління” та “Конфліктологія”, що викладаються на кафедрі. Підсумком цієї роботи є участь студентів в наукових гуманітарних конференціях.

Протягом останніх років науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу, співробітників і студентів проводилась в два етапи. Переможці першого туру виступали на другому турі конференції і це дозволило за рахунок зменшення числа виступів більше уваги приділити дискусійному обговоренню запропонованих тем. На основі узагальнення проблематики тем наукових досліджень найбільший інтерес у студентської молоді викликають наступні: візуальна психодіагностика; стосунки між чоловіками і жінками та гендерну проблематику в цілому; самоменеджмент; психолого-педагогічні аспекти конфліктів; психологічне маніпулювання; нейролінгвістичне програмування.

Пропонуючи тематику, зміст та конкретні завдання науково-дослідної роботи студентів з курсів, що викладаються на кафедрі ППС, її колектив намагається забезпечити найбільш сприятливі умови для вирішення цілого комплексу взаємопов'язаних, і в той же час відносно самостійних завдань.

Найбільш важливі серед них такі:

➤ При вивченні психолого-педагогічних курсів ознайомити студентів з сучасними психологічними дослідженнями та особливостями психотехнологій, використання яких може суттєво вплинути на виробничі, економічні показники у професійній сфері, покращити взаємини учасників виробничого процесу, позитивно вплинути на самопочуття людини. Крім того, особливість психологічного знання полягає в його універсальності, воно здатне одночасно з оптимізацією виробничих проблем, покращити якість життя людини в сімейних, дружніх стосунках, в особистому самовдосконаленні. Знайомство з педагогікою має наслідком як вдосконалення навчання та виховання персоналу в виробничій сфері, так і покращення педагогічного впливу в сім'ї.

➤ Кафедра прагне також надати студентам і магістрантам інструментарій для психолого-педагогічних досліджень як власного “Я” так і психології інших людей, а також досліджень взаємовідносин в соціальних групах. Це робиться за допомогою тестів, психолого-педагогічних методик, творчих завдань.

➤ Знайомство з сучасними психолого-педагогічними дослідженнями в їх практичній площині здійснюється також при проведенні тренінгів та тренінг-семінарів. На кафедрі розроблена тематика цих робіт, що проводяться як на заняттях з психолого-педагогічної тематики, так і в позааудиторний час.

При викладанні курсів “Соціологія” та “Конфліктологія” викладачі відповідних дисциплін мають на меті досягти вирішення наступних завдань:

1. Знайомство студентів з основними методами збору та аналізу соціологічної інформації (науково-дослідна робота студентів дає можливість практично випробувати такі методи збору інформації, як контент-аналіз документів, різні види опитувань, метод соціометрії, включене та невключене спостереження, метод трансактного аналізу тощо).

2. Оволодіти навичками самостійного соціологічного аналізу, соціально-психологічного діагностування (важливим елементом завдань є самостійна робота студентів над розробкою проектів програм соціологічного дослідження для вивчення громадської думки).

За результатами проведених соціологічних та конфліктологічних досліджень кафедра ППС разом із студентами організовує круглі столи. Серед них – “Соціальні виміри студентської молоді”, “Проблема адаптації студентів у ВНЗ”, “Професійна спрямованість студентів”, “Девіантна поведінка: причини та наслідки” та інші.

4.5. Психологічна служба

Вінницького національного технічного університету

(автор концепції доцент, к.ф.н., зав.кафедрою ППС Л.А.Мацко)

Соціальні та психолого-педагогічні передумови

Вінницький національний технічний університет – це сучасний заклад освіти, адміністрація і колектив якого прагнуть досягти найвищого рівня як в змісті, так і в формах навчання, а також в створенні позитивного, гуманістично-орієнтованого культурного та психологічного середовища для студентів і викладачів.

Все це передбачає: 1) створення у вузі певних умов для особистісного зростання та професійного становлення студентів; 2) запровадження новітніх педагогічних досягнень; 3) демократизації навчального процесу; 4) адаптації умов навчання і виховання у вузі до вимог Болонської конвенції; 5) вдосконалення існуючих і створення нових умов для підвищення рівня психологічної культури і психологічної захищеності особистості.

Необхідність створення психологічної служби викликана також соціальними, економічними та політичними реаліями сучасної України, які характеризуються процесами нестабільності, протистояння, а також необхідністю пристосування до більш жорстких вимог соціуму. Це ще більш посилюється ситуацією конкуренції, безробіття, зміною в пануючій в суспільстві системі соціальних цінностей і норм, що потребує підвищення рівня психологічної культури для успішної протидії цим негативним впливам.

Додаткові складнощі викликає і той факт, що багато викладачів технічних ВНЗ не мають спеціальної педагогічної та психологічної освіти. Наслідком цього є непорозуміння, навіть конфлікти, у спілкуванні студентів і викладачів, членів вузівських кафедр, виникнення психологічних проблем у професійній діяльності. Низька психологічна культура студентів сприяє прояву внутрішніх та міжособових конфліктів, веде до особистісних дисгармоній, тривоги, негараздів у навчанні та оволодінні професією. Таким чином, необхідність психологічної служби у вищому закладі освіти не викликає сумніву.

Основні завдання психологічної служби тісно пов'язані з завданням підготовки висококваліфікованого фахівця, що не лише володіє необхідним обсягом теоретичних знань, умінь та навичок, а й має необхідні професійно значущі особистісні якості, що дають йому змогу успішно адаптуватися до майбутньої професійної діяльності, прагнути фахового та особистісного самовдосконалення. Високий професіоналізм в сучасному світі завжди передбачає необхідний рівень знань, умінь і навичок і в сфері міжлюдських відносин, психології людини і соціальної групи.

Для вирішення цих проблем, поряд з існуючими структурами, у вузі мають бути спеціалізовані служби, що сприяють успішному психологічному забезпеченню навчально-виховного процесу. Адже період навчання у ВНЗ є часом професійної ідентифікації та професійної адаптації майбутніх фахівців. Такою службою має стати психологічна служба ВНТУ.

Психологічна служба ВНТУ має працювати як частина загальнодержавної психологічної служби системи освіти України, що започаткована в 1991 році в інституті психології Академії наук України.

Фахівцями інституту психології розроблена концепція національної соціально-психологічної служби, реалізацією якої і є факт створення психологічної служби ВНТУ.

Пропонована концепція психологічної служби спирається на лист Міністерства освіти і науки України “Про внесення змін і доповнень до нормативів чисельності практичних психологів та соціальних педагогів навчальних закладів” №1/9 – 385 від 18.08.2003 р.

Організаційно-методичні засади діяльності психологічної служби

Психологічна служба ВНТУ продовжує роботу, що здійснювали практичні психологи, які працювали в штаті ЦК і ВС з 1990 року.

Робота психологічної служби здійснюється на базі існуючої у Центрі культурології і виховання студентів “Служби психологічної підтримки”, при її тісній співпраці з іншими структурними підрозділами ВНТУ, зокрема і з клубом ВНТУ, Радою з виховної роботи, Радою з питань гуманізації ІнГППВ, Об'єднанням кураторів, деканатами, проректором з виховної роботи, Методичною Радою ВНТУ.

Психологи служби психологічної підтримки співпрацюють також з Міжрегіональним ґендерним центром, колективами кафедр КЛ та ППС, кафедри фізвиховання, студентською радою, Інститутом інтеграції навчання

з виробництвом, ІнМАДом, колективом санаторію-профілакторію “Супутник”.

Окремими напрямками роботи служби психологічної підтримки є робота лекторію з питань психології та клубу “Полілог”.

Мета та стратегічні завдання психологічної служби

1. Основною метою та стратегічним завданням Психологічної служби є практична реалізація принципів гуманізації, що здійснюється у системі вищої освіти України, а також створення передумов для вдосконалення навчального процесу.

2. Завдання психологічної служби: - створення такого психологічного середовища, що буде сприяти оптимізації, вдосконаленню системи міжособистісних стосунків студентів і викладачів як учасників педагогічного процесу, їх ефективному самопізнанню та самовдосконаленню; - запровадження методів практичної психології в навчальний та виховний процес; - формування самоактуалізованих особистостей; - оволодіння закономірностями позитивного мислення; - профілактика тих чи інших психологічних проблем, що виникають у молоді, та допомога у їх своєчасному вирішенні (це може стати передумовою попередження більш суттєвих психологічних відхилень, таких як неврози, депресії, алкоголізація, наркотизація та спроби суїциду); - освоєння студентами, магістрантами, викладачами, кураторами груп, іншими учасниками навчально-виховного процесу практичних методів психологічної допомоги.

3. Основним принципом роботи служби є практична реалізація підходу до людини як до вищої цінності суспільства, що передбачає допомогу у вирішенні психологічних проблем особистості в процесі самопізнання та самовдосконалення, що особливо актуально в сучасних соціально-економічних умовах, що нерідко викликають душевний дискомфорт, страх перед сьогоднішнім та майбутнім, формують комплекс особистісної та соціальної меншовартості.

Основні принципи та умови діяльності психологічної служби

- Максимальна доступність психологічної допомоги.
- Працівники психологічної служби неухильно дотримуються принципу наукової обґрунтованості та реалізують сучасні гуманістичні методи роботи, суворо дотримуються положень етичного кодексу психолога.
- Психологічна служба орієнтована на формування у людей, що потребують психологічної підтримки, навичок самопізнання та самовдосконалення, тобто, орієнтована не тільки і не стільки на ситуативну допомогу, скільки покликана усвідомити необхідність і вказати шляхи роботи людини над собою.
- Психологи працюють зі студентами, викладачами, кураторами доки не досягнуть вирішення існуючих проблем.
- Психологічна служба здійснює постійну просвітницьку діяльність.
- Психологічна служба орієнтується на реальні замовлення, на потреби

конкретної особистості та актуальні для закладу психологічні та педагогічні проблеми.

- Ведучий принцип – практична спрямованість на своєчасне розв'язання психологічних проблем.
- Умовами ефективної діяльності психологічної служби є достатнє фінансове, організаційне та технічне забезпечення служби – наявність кваліфікованих фахівців, здатних забезпечити діяльність психологічної служби на високому рівні.

Форми роботи психологічної служби

- Індивідуальне психологічне консультування, що передбачає допомогу в знятті гострих негативних психічних станів та довготривалу роботу, зміну ставлення до власних проблем, розуміння їх природи, формування позитивного мислення, тобто психологічне консультування та психологічна корекція.
- Проведення бесід та лекцій з психологічної тематики з урахуванням конкретних потреб та запитів студентів, кураторів, деканів.
- Проведення тренінгових занять зі студентами, магістрантами, викладачами із застосуванням сучасних психотехнік по багатьом напрямкам, наприклад – тренінги креативності, спілкування, особистісного зростання, вирішення конфліктів, гендерні тренінги, тренінги формування позитивного мислення, тренінги працевлаштування та ін.
- Робота з кураторами академічних груп (проведення соціометричних досліджень, допомога у вирішенні конкретних навчально-виховних проблем, виявлення та допомога у роботі з психологічно дезадаптованими студентами).

Засадничі принципи та ідеї, що покладені в основу концепції служби Основний напрямок роботи служби:

“Пошук духовного шляху особистості в сучасному світі як практична проблема”.

Він реалізується через такі конкретні напрямки роботи:

- 1.Формування системи цінностей самоактуалізованої особистості в сучасному світі;
- 2.Пізнання себе як особистості і самоусвідомлення людини в системі міжособистісних стосунків;
- 3.Подолання технократичних тенденцій в світосприйнятті студентів засобами гуманістичної психології;
- 4.Гармонізація одностороннього, технократично-орієнтованого світосприйняття шляхом гуманізації свідомості;
- 5.Формування та розвиток особистісної рефлексії в рамках гуманістичної психології;
- 6.Практична допомога в подоланні відчуження особистості в рамках

- групової взаємодії;
- 7.Здобуття знань, умінь і навиків в сфері психології, розширення інтер- та екстраперсонального досвіду в груповій взаємодії;
  - 8.Психодіагностика та психокорекція особистісних проблем шляхом індивідуального консультування і групової психотерапії;
  - 9.Особистісне зростання;
  - 10.Знайомство і освоєння елементів сучасних психотехнологій в сфері сімейних, дружніх, ділових стосунків;
  - 11.Підвищення рівня загальної культури через залучення до світу сучасної та класичної культури, формування психологічної культури особистості.

Види робіт:

- робота по психологічній інформатизації та реабілітації студентів, викладачів і співробітників ВНТУ (індивідуальні консультації, групова психокорекційна робота);
- робота клубу “Полілог”; бібліотерапія;
- тренінги та тренінг-семінари;
- здійснення соціально-психологічних досліджень;
- теоретичне та методичне соціально-психологічне забезпечення роботи кураторів і наставників ВНТУ.

Розклад роботи служби психологічної підтримки (місце проведення всіх видів робіт – ауд.2356). Індивідуальне психологічне консультування для студентів, викладачів, співробітників. (Щопонеділка, з 17 год.).

1. Консультування з теоретичних та практичних проблем психології для кураторів і наставників студентських груп. (Щопонеділка, з 18 год.).
2. Заняття лекторію з проблем практичної психології. (За окремим розкладом).
3. Проведення засідань клубу “Полілог”. (Один раз на місяць за окремим розкладом).
4. Проведення тренінг - семінару “Психологія педагогічного спілкування” для слухачів психолого-педагогічного семінару при Методраді ВНТУ. (Січень - лютий, за окремим розкладом, 5 занять).

Робота психологічної служби в гуртожитках ВНТУ. В студентських гуртожитках університету працюють висококваліфіковані практичні психологи: **Сидоренко Жана В'ячеславівна, Михайленко Володимир Іванович, Лис Наталія Вікторівна**, які здійснюють індивідуальне консультування, переважно у вечірній час, та проводять зустрічі, тренінги, бесіди зі студентами, студентським активом в спеціально призначених приміщеннях, облаштованих в кожному гуртожитку. Окрім того, практичні психологи Косарева Лариса Віталіївна та Сидоренко Жана В'ячеславівна працюють зі студентами, які не проживають в гуртожитках, а також з співробітниками і викладачами-кураторами ВНТУ в приміщенні “Служби психологічної підтримки” (ауд. 2356). Форми роботи: індивідуальні консультації, бесіди, тренінги.

4.6. Лабораторія Соціологічних Досліджень ВНТУ

Зав. лабораторією – Косарева Лариса Віталіївна.
Науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень ВНТУ –

Слободянюк Анатолій Володимирович, к. соц.н.,
доцент.

Ауд.2361;Тел.: (0432) 598-138;

Наш сайт: <http://www.socio-lab.osvita.com.ua>

E-mail: soc_lab@vstu.vinnica.ua

Лабораторія соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету була створена 1 грудня 2002 року на підставі Указу Президента України “Про розвиток соціологічної науки в Україні” від 25 квітня 2001 року №275/2001.

Лабораторія соціологічних досліджень є структурним підрозділом науково-дослідної частини Інституту гуманітарно-педагогічних проблем та виховання Вінницького національного технічного університету. В лабораторії соціологічних досліджень працюють кваліфіковані спеціалісти в галузі соціології та психології: кандидат соціологічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та соціології **Слободянюк Анатолій Володимирович** та молодший науковий співробітник лабораторії соціологічних досліджень **Косарева Лариса Віталіївна**.

Згідно з Указом Президента України основною метою роботи лабораторії є формування соціологічної культури населення та поширення соціологічних знань. Адже, як ще наголошував основоположник української соціології Микита Шаповал, „лише після того, як значна більшість людей навчиться розуміти природу суспільної організації, коли суспільне життя стане предметом пильного вивчення..., соціологія стане справою не окремих піонерів, а першою наукою, яку мусить пізнати людина...”

Лабораторія соціологічних досліджень має офіційний інтернет-сайт, який представлений у тримовному варіанті (укр., рос., англ.) та постійно поповнюється новою інформацією про результати соціологічних досліджень, що були проведені на території України та в інших країнах світу. На сайті можна скористатися базою соціологічних міжнародних, російських та українських інтернет-ресурсів, познайомитись з нормативними соціологічними документами, самому взяти участь у запропонованому інтернет-опитуванні, а також знайти багато цікавої та корисної інформації соціологічного характеру. На пошуковому сервері Bigmir в категорії “Освіта та наука” серед більше ніж 2200 офіційно зареєстрованих сайтів, рейтинг сайту Лабораторії за популярністю знаходиться в першій чверті по Україні. Серед користувачів сайту крім представників пострадянського простору (Україна, Росія, Білорусія) є відвідувачі з Германії, Польщі, Словачії, Болгарії, Голландії, Ізраїлю та інших країн Євросоюзу, США, Бразилії. Всього ж географія користувачів сайту представлена близько 50 країнами

світу.

Також при лабораторії соціологічних досліджень працює **Студія молодого соціолога**. Мета роботи студії – знайомство та залучення студентської молоді до роботи лабораторії, оволодіння ними практичними навичками роботи соціолога, підготовка до участі у конкурсах та олімпіадах з соціології.

Науковий напрямок дослідження: “Проблеми девіантної поведінки в молодіжному середовищі: реалії та перспективи”. Мета проекту – з’ясувати загальну картину ставлення української молоді до існуючих норм суспільства та визначити сутнісні ознаки девіантної поведінки.

Основними напрямками діяльності лабораторії є дослідження:

- механізмів функціонування і трансформації масової свідомості населення міста;
- стану соціального захисту, соціальної роботи та соціальної політики;
- динаміки ціннісних орієнтацій студентської молоді;
- проблеми девіантної поведінки сучасної молоді;
- ролі університетської освіти у формуванні інтелектуальної еліти в Україні;
- проблеми освіти студентської молоді;
- проблеми проведення вільного часу та дозвілля;
- проблеми студентської сім'ї.

Лабораторією проводяться моніторингові дослідження серед студентства ВНТУ щодо соціальних проблем серед яких зокрема:

- мотиви вибору професії та ставлення до неї сьогодні;
- проблеми соціальної адаптації студентів у ВНЗ;
- причини труднощів навчання у ВНЗ;
- професійна направленість студентів;
- стан життєвих цінностей молоді;
- ставлення молоді до політичних перетворень українського суспільства;
- ставлення до зовнішньополітичних та економічних пріоритетів України;
- проблема злочинності та погляди на громадський порядок;
- ставлення до тютюнопаління, вживання алкоголю та наркотичних речовин.

Лабораторія соціологічних досліджень надає такі послуги:

- виконання замовлень на соціологічні дослідження структурних підрозділів університету, державних та недержавних служб та відомств;
- проведення соціологічних досліджень на рівні міста, області, країни, міжнародних соціологічних досліджень;
- надання науково обґрунтованих соціологічних даних структурним підрозділам ВНТУ, органам виконавчої влади, засобам масової інформації тощо;

- розробка соціологічного інструментарію та нормативних документів прикладних соціологічних досліджень.

Співробітники лабораторії докладають максимум зусиль для створення сприятливих умов для функціонування та розвитку соціологічної науки, підвищення її ролі у здійсненні соціально-економічних і політичних реформ, зміцненні демократичних засад суспільства та забезпеченні прогнозованості суспільних процесів.

5. КАФЕДРА ФІЗВИХОВАННЯ

5.1. Коротка історична довідка

Кафедра фізичного виховання веде своє літочислення з осені 1968 року. Її засновником і багаторічним керівником був доцент Ярослав Ларіонович Кулик (1935-2002 рр.). Для проведення навчальних і тренувальних занять з 600 студентів Вінницької філії КПІ запросили викладачів Ю.О. Шевченка, В.П. Павлова, В.Ф. Ковальського, В.І. Олійника, Л.В. Сатайкіну.

Заняття з фізичного виховання проводились на міських спортивних базах, там розпочали тренування перші спортивні секції з легкої атлетики, футболу та гандболу. Своєї спортивної бази у вузі не існувало.

В 1969 році створено громадський спортивний клуб (голова В. Петров), активісти якого склали кістяк збірних команд, а згодом виступили ініціаторами розбудови власної спортивної бази. За 3-5 років під керівництвом і безпосередньою участю викладачів кафедри, за допомогою студентського колективу було побудовано стадіон, 2 спортивні зали, стрілецький тир, відкритий комплекс ігрових майданчиків. Пізніше – спортивно-оздоровчий табір, корпус кафедри ФВ. Про це писали всі центральні газети. На новобудовах розпочалася планомірна навчально-виховна і спортивно-масова робота.

В процесі розвитку вузу кафедра кількісно і якісно поповнювалась досвідченими тренерами (М.Є.Лазебник, І.О.Діхель, Г.О.Лебедев) та молодими і перспективними викладачами (І.П. Рудий, Л.О. Берестов, М.І. Петренко, В.Є. Ходирєв, П.Т. Забелін).

З року в рік збільшувалась кількість спортивних секцій, їх членів, створюються перші клуби за спортивними інтересами. Зі спортивним клубом активно співпрацюють викладачі технічних кафедр: доценти В. Лаунець (стрільба з луку), Ю. Шуригін (бадмінтон), В. Сиркін (туризм), Л. Погодаєв (лижний спорт), які започатковують в вузі нові види спорту.

5.2. Викладацький склад кафедри фізвиховання

В штатному розпису кафедри 16 викладачів, більшість з яких працює в вузі понад 20 років. Серед викладачів 1 доцент, 5 носять звання майстру спорту, 2 – магістри фізичної культури, 1 – відмінник освіти України. Викладацький склад кафедри забезпечує навчальний та навчально-тренувальний процес з фізичного виховання.

З 1995 року кафедра є випускною, оскільки готує бакалаврів зі спеціальності 7.050201 “Менеджмент організацій” зі спеціалізації “Менеджмент організації спорту”. За цим напрямком підготовки викладачі кафедри викладають 10 професійно орієнтованих дисциплін. Навчання здійснюється за паралельною заочною формою для провідних студентів-спортсменів університету, членів збірних команд України і області, які мають високі спортивні розряди або спортивні звання. Така форма навчання є унікальною серед технічних вузів країни, коли студенти одержують додатково вищу гуманітарну освіту.

Більшість випускників цього напрямку підготовки працюють на управлінських посадах в фізкультурно-оздоровчих і спортивних закладах та підприємствах регіону і України.

Петренко Микола Іванович – Завідувач кафедри, заступник директора ІнГППВ з фізкультурно-спортивної роботи, доцент. Працює у вузі з 1971 р. після закінчення факультету фізичного виховання Вінницького державного педагогічного інституту. Здійснює викладання 5 навчальних дисциплін, має понад 60 публікацій, автор і співавтор 3 навчальних посібників та 3 книг на спортивну тематику.

Тренер вищої кваліфікації, очолювані ним гандбольні команди вузу ставали багаторазовими призерами Спартакіад Мінвузу України, переможцем чемпіонату України в І-й лізі, чемпіонами області. З числа студентів університету підготував 48 кандидатів у майстри спорту. Суддя національної категорії. Відмінник освіти України.

Сфера спортивних інтересів – створення класних університетських команд. Сфера наукових інтересів – проблеми ефективного оздоровчого напрямку та сучасного спортивного менеджменту.

Тихонов Володимир Костянтинович – старший викладач, майстер спорту. Закінчив Ленінградський інститут фізичної культури ім. П.Лесгафта. З 1989 року працює в вузі. Крім основного курсу викладає “Історію фізичної культури і спорту”, “Теорію і методику фізичної культури”. Має 28 публікацій, активно займається методичним забезпеченням навчального процесу. Тренер збірних команд ВНТУ і Вінницької області з гандболу, підготував понад 20 кандидатів у майстри спорту. Відповідальний за організацію спортивно-масової роботи серед студентів ІнРТЗП, заступник голови спортивного клубу університету.

Костюк Сергій Андрійович – старший викладач, майстер спорту. Закінчив факультет фізичного виховання Вінницького державного педагогічного інституту. Працює в університеті понад 20 років, має 30 публікацій, співавтор 2-х книг на спортивну тематику. Більше 10 років очолює спортивно-оздоровчий табір університету.

Керує секцією силових єдиноборств (бокс, кікбоксінг); представляє збірні команди університету з цих видів спорту, які неодноразово ставали призерами обласних і міських змагань.

Голубович Анатолій Миколайович – старший викладач. Працює на кафедрі з 1976 року. Закінчив факультет фізичного виховання Вінницького державного педагогічного інституту за спеціалізацією “футбол”.

Тренер високої кваліфікації, підготував команди вузу, які ставали неодноразовими чемпіонами м. Вінниці.

Має 30 наукових публікацій, в т. ч. у співавторстві 2 навчальних посібники, активно працює над методичним забезпеченням тренувального процесу.

Відповідальний за організацію спортивно-масової роботи зі студентами ІНЕЕЕМ, член виконкому федерації футболу області і ради студентського

футболу України.

Поліш Дмитро Карпович – старший викладач, майстер спорту. Закінчив Дніпропетровський інститут фізкультури з спеціалізації “боротьба”. В університеті працює з 1989 року, тренер збірних команд вузу з видів боротьби. Підготував 2-х майстрів спорту, 12 кандидатів у майстри спорту. Команди університету з вільної боротьби, самбо і дзюдо – неодноразові призери обласних змагань.

Має понад 20 публікацій і методичних матеріалів. Відповідальний за організацію спортивно-масової роботи зі студентами ІнМТ.

Харіна Діана Леонідівна – викладач, майстер спорту, магістр фізичної культури. В 2000 році закінчила Вінницький державний педагогічний університет. Має ряд публікацій та методичних матеріалів. Тренер збірної команди університету з легкої атлетики. Крім основного курсу викладає дисципліну “Медико-біологічні основи фізичної культури”.

Сфера наукових інтересів – фізіологія спорту.

Сатайкіна Олена Анатоліївна – викладач, майстер спорту, магістр фізичної культури. В 2003 році закінчила Вінницький державний педагогічний університет. Має ряд публікацій. Сфера наукових інтересів – прогнозування результатів у багатоборствах. Тренує збірну команду університету з легкої атлетики та плавання.

Микитюк Євген Петрович – старший викладач. Закінчив факультет фізичного виховання Вінницького державного педагогічного інституту. На кафедрі працює з 1980 року.

Має понад 20 публікацій, співавтор 2-х навчальних посібників. Сфера наукових інтересів – проблеми спеціальної підготовки стаєрів.

Тренер збірної команди університету з легкої атлетики. Відповідальний за спортивно-масову роботу зі студентами ІнТКІ.

Пушкар Віктор Миколайович – старший викладач. Закінчив факультет фізичного виховання Вінницького державного педагогічного інституту. На кафедрі працює з 1970 року. Має понад 20 публікацій і методичних розробок.

Тренер збірної команди ВНТУ з баскетболу (жінки), яка є багаторазовим призером обласних і студентських змагань.

Волхонська Людмила Іванівна – старший викладач. В 1977 році закінчила факультет фізичного виховання Вінницького державного педагогічного інституту. В вузі працює з 1979 року. Має 17 публікацій.

Тренер збірної команди ВНТУ з легкої атлетики. Відповідальна за організацію спортивно-масової роботи зі студентами ІнМ.

Орлов Михайло Петрович – викладач. В 1964 році закінчив Смоленський інститут фізичної культури. На кафедрі працює з 1969 року. Має понад 40 публікацій. Тренер збірної команди ВНТУ з легкої атлетики. Підготував 1 майстра спорту, понад 50 спортсменів високого розряду.

Шемчак Ігор Анатолійович – старший викладач. Закінчив факультет фізичного виховання Вінницького державного педагогічного інституту. На кафедрі працює з 1986 року. Має 20 публікацій. Тренер збірної команди ВНТУ з настільного тенісу, яка є багаторічним переможцем обласних студентських змагань. Відповідальний за організацію спортивно-масової роботи зі студентами ІнБТЕГП.

Тихонова Світлана Володимирівна – викладач. В 1989 році закінчила Ленінградський інститут фізичної культури. В вузі працює з 1990 року. Має 10 публікацій. Відповідальна за організацію і проведення оздоровчо-туристичної роботи зі студентами і співробітниками.

Явтушенко Антоніна Петрівна – викладач. Після закінчення навчання на факультеті фізичного виховання ВДПІ в 1976 році почала працювати на кафедрі. Має 15 публікацій. Проводить організаційну і тренувальну роботу в університетському фізкультурно-оздоровчому центрі зі спеціалізації “атлетична гімнастика”.

Підлужняк Олександр Іванович – викладач. Закінчив факультет фізичного виховання Вінницького державного педагогічного інституту. На кафедрі працює з 1996 року. Тренер збірної команди ВНТУ з баскетболу (чоловіки), яка посіла III місце на V Універсіаді України.

Подзигун Надія Петрівна – старший викладач. Після закінчення навчання на факультеті фізичного виховання ВДПІ з 1978 року працює на кафедрі. Має 14 публікацій і методичних розробок. Тренує збірну команду вузу з волейболу (жінки).

5.3. Навчальний процес

Головним завданням кафедри є забезпечення фізичної підготовки студентів, зміцнення їх здоров'я, підвищення спортивної майстерності. Пошуком шляхів формування міцного здоров'я студентів викладачі займалися у всі роки. Постійно удосконалювались форми і методи фізичного виховання.

Практика проведення навчальних занять протягом всього періоду навчання студентів в вузі виявила тенденцію до зниження фізичних кондицій у значної частини випускників внаслідок припинення ними активної спортивної діяльності на старших курсах. В останні роки ця задача вирішується через моніторинг стану фізичної підготовленості студентів. Розробка змістовних аспектів моніторингу дозволяє реально оцінити ефективність організації фізичного виховання і є основою для сучасних підходів по його удосконаленню.

Моніторинг не зводиться до державного тестування фізичних якостей, він має педагогічне, психологічне і соціальне супроводження. Цей напрямок продовжує розвиватися і формує нові підходи, в тому числі пов'язані з розробкою хронобіологічних оцінок рівня здоров'я студентів під час навчання в вузі. Для практичної реалізації цього напрямку на базі кафедри

створено унікальний Центр функціональної діагностики. Відтепер кожний студент має можливість оперативного отримання інформації про стан здоров'я і рівень функціональної готовності. В цьому процесі активно використовуються комп'ютерні програми з оздоровлення.

Для розширення діапазону активного відпочинку студентів в вузі відкрито фізкультурно-оздоровчий центр, який надає бажаним відповідні профільні послуги. Майже 700 студентів і співробітників у позаучбовий час займаються атлетичною і ритмічною гімнастикою, фітнесом, йогою, настільним тенісом, східними единоборствами. Для всіх працюють масажний кабінет і сауна.

Навчально-виховний процес має достатнє науково-методичне забезпечення. За останні 5 років викладачами кафедри розроблено понад 20 найменувань різних науково-методичних матеріалів, видано 3 навчальних посібники, в т. ч. з грифом МОН України.

Впровадження названих та інших організаційно-методичних заходів позитивно позначилось на якості процесу фізичного виховання, на краще змінилася динаміка фізичної підготовленості, удвічі зменшилась кількість студентів в спеціальному медичному відділенні та тих, хто був звільнений за станом здоров'я від практичних занять.

Кафедра фізичного виховання здійснює підготовку кадрів з спеціальності 7.050201 (спеціалізація "Менеджмент організації спорту"). За паралельною заочною формою навчання цю спеціальність опановують провідні студенти-спортсмени, які успішно навчаються за основним вибором, мають менеджерські здібності, є активними спортсменами. В 2005 році здійснено п'ятий випуск бакалаврів спортивного менеджменту.

5.4. Спортивно-масова робота

Спорт в університеті відіграє значну роль у формуванні професійних вмінь і навичок майбутніх фахівців. В ВНТУ сконцентрована досить потужна спортивна база, яка налічує майже 30 профільних спортивних споруд, серед яких: стадіон з штучним покриттям бігових доріжок і секторів, футбольним полем і трибунами на 3,5 тис. глядачів; 2 тенісних корти; 3 спортивні зали, 3 тренажерні зали з сучасним обладнанням; відкритий ігровий комплекс; понад 10 спортивних майданчиків тощо. Влітку працює спортивно-оздоровчий табір на 250 місць за одну зміну. Матеріальна спортивна база постійно модернізується та розширяється.

В університеті культивується понад **20** видів спорту. В **23** секціях та **6** клубах юнаки та дівчата підвищують спортивну майстерність і беруть участь в змаганнях різного рангу – від університетського до міжнародного. Успішне функціонування спортивних секцій та клубів забезпечують 16 штатних викладачів-тренерів та тренери-волонтери. Серед них найбільших результатів досягли: П.Т.Забелін (підготував понад 50 майстрів спорту з боротьби самбо і дзюдо), О.М.Потапова (легка атлетика), А.М.Голубович (футбол), І.А.Шемчак (настільний теніс), В.Е.Ходирев, М.І.Петренко (гандбол), а також к.т.н., доценти С.В.Павлов (бадмінтон),

С.І.Кармановський (шахи) та ентузіасти спорту, студенти: Є.Саричев (волейбол), А. Кукаркіна (аеробіка), М. Крантукова (фітнес)...

Перші спортивні оглядини студентів-політехніків пройшли в 1970 році на Спартакіаді вузів області. Ці змагання – перше спортивне хрещення, заклали основи переможних традицій, якими вуз не поступається і досі. В той рік О.Єрьоменко став першим майстром спорту, підготовленим в вузі. Прокладеною ним доріжкою до спортивного Олімпу згодом пройшли сотні студентів нашого вузу. А першою спортивною нагородою був Кубок за перемогу в гандбольних змаганнях, він тепер зберігається в університетському музеї “Спортивної слави”.

В стінах університету вирости призери і чемпіони Олімпійських ігор, світу, Європи і України. Достатньо назвати ім'я заслуженого майстра спорту О.Сорокаліта, заслуженого тренера України І. Філіштинського (волейбол), майстрів спорту міжнародного класу Г. Власюка, М.Рудика (легка атлетика), С.Русецького, М.Штельмаха (спортивне орієнтування), О.Чуприни (акробатика), В.Бурлаки (веслування), Т.Карапетян (самбо), Л.Черниш (карате)...

Збірна чоловіча гандбольна команда була переможцем чемпіонату України (1 ліга), баскетболісти – призерами Універсіади України, футболісти – багаторазові чемпіони міста.

Сьогодні в числі студентів навчається 23 майстри спорту, понад 50 кандидатів в майстри спорту, 13 кандидатів до складів національних команд України, понад 100 членів збірних команд області і міста. Спортивне ім'я ВНТУ добре відоме в багатьох країнах світу, де змагалися наші студенти.

Кафедра фізичного виховання і спортивний клуб підтримують постійний тісний діловий зв'язок з загальноосвітніми і спортивними школами області і країни. Це дозволяє запрошувати на навчання обдарованих абітурієнтів і протягом навчання в вузі підготувати з них зрілих майстрів спорту. Цим шляхом пройшли О. Лук'янчук (м. с. з легкої атлетики), С. Лесь, О. Мокін, А. Перевертайло (стрільба з луку) та багато інших.

Спортивний клуб університету розробляє і реалізує повнокровний календар спортивно-масових і оздоровчих заходів, який визначає структуру і регламент діяльності всієї системи на рік. Навчальний рік починається зі змагань першокурсників, найкращі з яких у фіналі (День фізичної культури України) виборюють особисту першість в 6 видах спорту. *Щороку в День університету урочисто відкриваються змагання за програмою Спартакіади ВНТУ (13 видів спорту), а також проводяться окремі чемпіонати або першості з 7 видів спорту. Фактично кожен студент має змогу взяти участь у 7-10 змаганнях за рік, а члени збірних команд – в 12-15 найпрестижніших національних та міжнародних спортивних заходах.*

Розвиток фізичної культури і спорту в ВНТУ визначається державним підходом адміністрації, яка розповсюджує свій безпосередній вплив на весь ланцюжок – від навчальних груп, кафедр, факультетів і інститутів до звичайної спортивної секції. Система працює успішно і це відбивається на всіх аспектах вузівського фізичного виховання і спорту: обсязі оздоровчого і

спортивно-масового руху, спортивних нагородах вищого гатунку, участі спортсменів у найпрестижніших змаганнях, сучасних технологіях підготовки спортсменів, чудовій спортивній базі. Вся ця система має відповідне науково-методичне і фінансове забезпечення і дозволяє кафедрі готувати не тільки здорових професійних спеціалістів, а й спортсменів високого класу.

6. КОМП'ЮТЕРНИЙ ЦЕНТР ІНГППВ

Комп'ютерний центр ІНГППВ хоча і невеликий (всього 4 одиниці комп'ютерної техніки), але має досить потужний потенціал. Кожен комп'ютер Центру використовується з різною метою, а загалом, їхня робота взаємодоповнює.

Комп'ютер, що знаходиться безпосередньо на кафедрі культурології, використовується для ведення документації кафедри, ЦК і ВС; збереження бібліографічної інформації про художників, які експонувалися в Центрі культурології; про художні експозиції від дня заснування ЦК і ВС; а також навчально-методичні матеріали по дисциплінам кафедри (програми дисциплін, методичні розробки викладачів, статті, посібники та ін.). Цю роботу виконує інженер II категорії Центру культурології Коваленко Олена Валентинівна.

За допомогою інших комп'ютерів, які обслуговуються інженером I категорії ЦК і ВС Кравцом Володимиром Дмитровичем та техніком II категорії Гончаровим Єгором Юрійовичем, здійснюється супровід всіх заходів, що проходять в університеті (науково-технічні конференції, семінари, захисти дисертацій, заняття магістрів, "Культурологічний практикум", тематичні вечори, лекційні заняття викладачів кафедри, роботу кіно-клубу "Мистецька скарбниця" тощо). А також переведення відео-, аудіо-записів учбових матеріалів ЦК і ВС в цифровий формат для більш ефективного використання та збереження. Також створено відео- та фототеки.

Комп'ютерний центр, як органічна складова інституту, відіграє надзвичайно важливу роль в навчально-виховному процесі і забезпечує постійні взаємозв'язки та співпрацю між викладачами і студентами.

ДОДАТОК

Додаток 1

Положення про навчально-науковий інститут гуманітарно-педагогічних проблем та виховання (ІНГППВ)

1. Профільно-об'єднуючий навчально-науковий інститут гуманітарно-педагогічних проблем та виховання створений у складі ВДТУ наказом №202 від 1 грудня 2000 р., на підставі рішення Вченої Ради ВДТУ від 30.11.2000 р.
2. Головною метою діяльності ІНГППВ є:
  - поглиблення та розширення науково-методичної бази, на фундаменті якої Центр культурології та виховання студентів здійснює культурно-просвітницьку та виховну роботу у ВНТУ;
  - активізація наукових досліджень в галузі гуманітарних наук взагалі, педагогічних зокрема;
  - впровадження наукових розробок в практику виховної роботи;
  - залучення студентів до науково-просвітницької діяльності в галузі гуманітарних наук.
3. ІНГППВ як структурний підрозділ ВНТУ діє на підставі Статуту ВНТУ, у своїй роботі керується цим Положенням, нормативними документами та інструкціями Міністерства освіти і науки України, рішеннями Вченої Ради та ректорату ВНТУ, що стосуються сфери його діяльності.
4. Інститут може мати окремий субрахунок в бухгалтерії університету з власним бланком і власною не гербовою печаткою зі своїм найменуванням, зразки яких затверджуються на Вченій Раді університету у встановленому порядку.

Основні завдання навчально-наукового інституту гуманітарно-педагогічних проблем та виховання.

На інститут гуманітарно-педагогічних проблем та виховання відповідно до його головної мети покладаються такі завдання:

1. Розробка теоретико-методологічних засад формування гуманістичних орієнтацій студентської молоді; аналіз існуючих та розробка нових методик і технологій викладання гуманітарних та суспільно-політичних дисциплін.
2. Активізація і координація дослідницької діяльності кафедр ВНТУ в галузі гуманітарних і, передусім, педагогічних наук з метою впровадження результатів наукової роботи у виховний процес.
3. Вивчення та узагальнення досвіду культурно-просвітницької та виховної роботи, накопиченого у ВНТУ, розробка практичних рекомендацій щодо поглиблення процесів гуманізації технічної освіти, підвищення

- ефективності виховного процесу.
4. Проведення соціологічних досліджень з метою вивчення проблем, що існують у молодіжному середовищі. Розробка пропозицій щодо шляхів їх розв'язання.
  5. Надання методичної та іншої практичної допомоги кураторам і наставникам академічних груп.
  6. Організація науково-практичних конференцій з гуманітарно-педагогічних проблем та проблем виховання.
  7. Вивчення і використання досвіду виховної роботи інших навчальних закладів України.
  8. Участь у роботі конгресів, конференцій, симпозіумів з проблем гуманітарної проблематики та виховання.
  9. Здійснення видавничої діяльності результатів науково-дослідної роботи в галузі гуманітарних та, передусім, педагогічних наук через видавництво ВНТУ "Універсум".
  10. Організація співпраці з навчальними закладами України і інших держав, обміну інформацією з гуманітарно-педагогічних проблем та виховання.

Структура навчально-наукового Інституту гуманітарно-педагогічних проблем та виховання

1. Інститут підпорядкований проректору з виховної роботи та наукової роботи в галузі гуманітарних наук.
2. Безпосереднє керівництво Інститутом здійснює директор, який призначається на посаду ректором університету згідно з чинним законодавством, та два його заступники – з науково-методичної роботи в галузі гуманітарних наук та з виховної роботи. Заступники директора призначаються ректором ВНТУ за поданням директора Інституту.
3. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Інституту, обговорення найважливіших напрямків його діяльності Інституту підпорядковується загальноуніверситетська науково-методична Рада з проблем гуманізації та гуманітаризації технічної освіти. За посадою її очолює директор ІНГППВ. До складу Ради, крім голови, входять заступники директора Інституту, завідувачі кафедр гуманітарних, філософських та суспільно-політичних наук, представники кафедр і факультетів, напрямок наукової діяльності яких безпосередньо пов'язаний з проблемами гуманітарної політики та виховання. Склад Ради затверджується ректором ВНТУ.
4. Основними структурними підрозділами Інституту є:
  - Кафедра культурології;
  - Кафедра педагогіки, психології та соціології;
  - Кафедра фізичного виховання (з подвійним підпорядкуванням);
  - Центр культурології та виховання студентів;
  - Лабораторія соціологічних досліджень;
  - Служба психологічної підтримки;

- Клуб ВНТУ;
  - Спортивно-оздоровчий табір “Супутник”;
  - Комп’ютерний центр.
5. З метою розв’язання конкретних навчально-наукових проблем Інститут має право створювати робочі групи та творчі колективи з викладачів, співробітників та студентів ВНТУ.

Припинення діяльності.

Припинення діяльності Інституту може бути здійснено шляхом його реорганізації чи ліквідації.

Реорганізація чи ліквідація Інституту здійснюється за рішенням Вченої Ради ВНТУ та за наказом ректора.

Внесення змін та доповнень до Положення про навчально-науковий Інститут гуманітарно-педагогічних проблем та виховання.

Внесення змін та доповнень до Положення про навчально-науковий Інститут гуманітарно-педагогічних проблем та виховання проводиться за пропозицією Ради з гуманітарних проблем ІНГППВ Вченою Радою університету.

Додаток 2

Положення про науково-методичну Раду ВНТУ з питань гуманізації та гуманітаризації технічної освіти.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.3. Науково-методична Рада ВНТУ з питань гуманізації та гуманітаризації технічної освіти (надалі науково-методична рада) є дорадчим органом при проректорі з виховної роботи та наукової роботи в галузі гуманітарних наук, яка:

- здійснює теоретичне узагальнення та методологічне обґрунтування подальшої реалізації загальнодержавної та університетської концепції гуманізації технічної освіти;
- розробляє стратегію та основні напрямки гуманітарної політики ВНТУ, нові методики виховної роботи;
- сприяє виконанню планів гуманітарної політики та виховної роботи;
- аналізує ефективність конкретних напрямків та заходів практичної гуманізації навчально-виховного процесу;
- забезпечує координацію зусиль творчого потенціалу кафедр орієнтованих на формування національної інтелігенції.

1.2. Науково-методична Рада створюється наказом ректора для розробки теоретичного обґрунтування виховних заходів, подальшого впровадження в

навчально-виховний процес принципів і напрямків гуманізації технічної освіти, координації виховних та загальноосвітніх заходів, що проводяться підрозділами ВНТУ, і є науково-методичним центром по аналізу організаційних, соціально-психологічних проблем в сфері гуманітарної політики та здійснення взаємозв'язку наукових досліджень в галузі гуманітарних наук, що проводяться у ВНТУ.

1.3. Науково-методична Рада здійснює свою діяльність відповідно до державної програми “Освіта XXI століття”, і Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту” інших нормативних документів міністерства освіти та науки України та власної концепції гуманізації та гуманітаризації технічної освіти.

1.4. Кількісний склад науково-методичної Ради визначається потребами її діяльності на кожному конкретному етапі. Науково-методична Рада відкрита для залучення нових членів.

Склад Ради затверджується наказом ректора на 3 роки. Керівництво її роботою покладається на проректора з виховної роботи та наукової роботи в галузі гуманітарних наук. Необхідні зміни та доповнення щодо складу Ради вносяться розпорядженням проректора протягом кожного навчального року.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ РАДИ

Основними напрямками роботи науково-методичної Ради є:

2.1. Розробка програм подальшої гуманізації освіти у ВНТУ.

2.2. Розробка науково-методичних рекомендацій з проблем виховної роботи.

2.3. Створення ефективної системи поєднання діяльності кафедр фундаментальних, технічних та гуманітарних дисциплін в напрямку підвищення рівня загальної культури студентської молоді, створення умов для свідомого формування студентами свого світогляду.

2.4. Створення атмосфери творчого співробітництва в університеті, виховання студентської молоді на загальнолюдських цінностях культури, збагачення та розвиток національної культури.

2.5. Координація роботи всіх підрозділів ВНТУ у справі гуманізації навчально-виховного процесу.

2.6. Узагальнення та поширення досвіду гуманізації технічної освіти, накопиченого кафедрами, факультетами університету, а також іншими навчальними закладами.

2.7. Підготовка та внесення на розгляд Вченої Ради ВНТУ питань та пропозицій щодо поглиблення процесу гуманізації технічної освіти.

2.8. Концепцію та програму подальшої гуманізації навчально-виховного процесу Рада доводить до відома Методичної Ради ВНТУ, Ради з виховної роботи і здійснює загальне керівництво її впровадженням у життя.

2.9. Науково - методична Рада має право:

- визначати зміст і форми виховної роботи;
- організовувати конкретні соціолого-психологічні дослідження;
- затверджувати тематику науково-методичних розробок;

- формувати робочі групи для впровадження розроблених виховних програм і методик, та аналітичні комісії по вивченню ефективності запропонованих методик та контролю за використанням плану гуманітарної політики;
- вносити на засідання Вченої Ради ВНТУ проекти, пропозиції, рекомендації щодо питань гуманізації технічної освіти;
- проводити науково-практичні конференції, семінари, наради, круглі столи;
- здійснювати рецензування наукових робіт в галузі гуманітарних наук та контроль за станом виховної роботи у ВНТУ.

3. ПОРЯДОК РОБОТИ РАДИ

3.1. Засідання Ради проводяться 1 раз на місяць згідно з затвердженим Радою планом;

4.2. Рада здійснює свою діяльність у взаємозв'язку з Методичною Радою ВНТУ, Радою з виховної роботи, методичним кабінетом, деканатами, кафедрами, іншими підрозділами університету. За роботу, що виконується, Рада звітує перед Вченою Радою ВНТУ.

У 2006 році ІнГППВ організовує проведення 8-ої міжнародної науково-методичної конференції “Гуманізм та освіта” за участю Міністерства освіти і науки України, Академії педагогічних наук України, УНІВЕРСИТЕТУ ЄВЛЄ (ШВЕЦІЯ).

Її проведення планується 19-21 вересня 2006 року. Передбачається обговорення наступних проблем: – Цінності і цілі освіти. – Соціальна роль гуманітарного знання. – Проблеми формування національної технічної інтелігенції. – Соціально-психологічні та філософсько-культурологічні дисципліни як практична гуманізація технічної освіти. – Студентське самоврядування у ВНЗ: досвід, проблеми, перспективи розвитку. – Правові та культурні пріоритети в процесі реформування освіти. – Гуманістична спрямованість та сучасні тенденції мовної підготовки студентів у ВНЗ. – Завдання та проблеми морального, естетичного та екологічного виховання в процесі професійного становлення студентської молоді. – Гендерний аспект університетської освіти. – Інформаційне суспільство та потреби модернізації освіти.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ІНСТИТУТ	3
1.1. Дирекція ІнГППВ та його структура	3
1.2. Коротка історична довідка	4
1.3. Науково-методична Рада ВНТУ з питань гуманізації та гуманітаризації технічної освіти	4
2. КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ	6
2.1. Історична довідка розвитку кафедри	6
2.2. Викладацький склад кафедри	12
2.3. Співробітники кафедри	21
2.4. Науково-методична робота кафедри	22
2.4.1. Наукова робота студентів в межах університетських гуманітарних конференцій	22
2.4.2. Всеукраїнські та Міжнародні науково-методичні конференції	23
2.4.3. Науково-методичні семінари кафедри Культурології	43
3. ЦЕНТР КУЛЬТУРОЛОГІЇ І ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ (ЦК і ВС)	45
3.1. Історія створення ЦК і ВС	45
3.2. Експозиції художніх робіт подільських митців у ЦК і ВС	48
3.2.1. Меморіальний музей Федора Коновалюка	55
3.2.2. Музей сучасного Подільського мистецтва	57
3.2.3. Зала скульптури	58
3.2.4. Зала народної ікони та декоративно-ужиткового мистецтва	61
3.2.5. Меморіальна зала родини вінницьких художників Довженко	62
3.3. Кабінет українознавства	63
3.4. Читальна зала ЦК і ВС	64
3.5. Склад співробітників ЦК і ВС	65
3.6. Культурологічні заходи, які проводяться в ЦК і ВС за участю студентів ВНТУ.	69
3.7. Художня творчість студентів ВНТУ	70
3.8. Культурно-просвітницька робота клубу ВНТУ	71
4. КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ	74
4.1. Інформація про кафедру	74
4.2. Викладачі кафедри	74
4.3. Основні напрямки навчально-методичної роботи	76
4.4. Наукова робота кафедри	76
4.5. Психологічна служба ВНТУ	78
4.6. Лабораторія соціологічних досліджень ВНТУ	83
5. КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	86
5.1. Коротка історична довідка	86
5.2. Викладацький склад	86
5.3. Навчальний процес	89
5.4. Спортивно-масова робота	90
6. КОМП'ЮТЕРНИЙ ЦЕНТР ІнГППВ	92
ДОДАТОК	93